

Minută

Întâlnirea procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel

-București, 8-9 decembrie 2025-

În perioada 8-9 decembrie 2025 a avut loc, la București, *Întâlnirea procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel*, întâlnire în cadrul căreia au fost dezbătute probleme de drept ce au generat practică judiciară neunitară.

La lucrări au participat procurori șefi secție judiciară și procurori șefi secție urmărire penală, precum și alți magistrați procurori din cadrul secțiilor menționate, reprezentând Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, 15 parchete de pe lângă curțile de apel și Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel, precum și un membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

Dezbaterile au fost moderate de către doamna Ramona Elena BOLLA, procuror PT București și formator INM în catedra de Drept penal și drept procesual penal și domnul Corneliu SOARES FERREIRA IFTIM, procuror în cadrul PÎCCJ și formator cu normă întreagă INM, în catedra de Drept penal și drept procesual penal.

În urma dezbaterilor, referitor la temele incluse în punctajul de discuții, s-au conturat concluziile expuse în cele ce urmează.

CUPRINS

Contents	2
I. Drept penal – Partea generală	7
1. Unitatea naturală colectivă	7
1.1 Necesitatea îndeplinirii condiției unității de subiect pasiv în cazul unității naturale colective la infracțiunile care au ca și obiect juridic principal sau secundar viața, integritatea corporală, sănătatea sau libertatea persoanei (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)	7
2. Pedepsele complementare	9
2.1 Dacă în cazul aplicării dispozițiilor art. 45 alin. (3) lit. b) C.pen. se poate depăși durata pedepsei complementare, prevăzută de art. 66 alin. 11 lit. a) și b) C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești)	9
3. Acordul de mediere.....	9
3.1 Dacă în cazul unei infracțiuni pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, în cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, pentru a produce efecte sub aspectul laturii penale a cauzei, este necesar ca acordul de mediere încheiat între persoana vătămată și autorul faptei să fie însușit de procuror în condițiile art. 158 alin. (4) din C.pen. (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Judiciară - Serviciul Judiciar Penal, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	9
4. Retragera plângerii prealabile.....	14
4.1 Incidența dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen. după modificarea intervenită prin Legea nr. 116/2025 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba-Iulia, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași)	14
5. Reabilitarea	19
5.1 Situația unei persoane care a suferit condamnări succesive (între aceste condamnări neintervenind reabilitarea pentru condamnarea anterioară) la pedepse care, fiecare în parte, ar atrage doar incidența reabilitării de drept - incidența reabilitării de drept sau a reabilitării judecătorești (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov).....	19
6. Confiscarea specială.....	21
6.1 Confiscarea folosului necuvenit obținut în cazul săvârșirii infracțiunii prev. de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 78/2000 (Direcția Națională Anticorupție)	21
II. Drept penal – Partea specială.....	22
1. Infracțiuni contra persoanei	22
1.1 Încadrarea juridică a faptei săvârșite de o persoană în vârstă de 19 ani care întreține, la diferite intervale de timp și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, raporturi sexuale normale cu o minoră în vârstă de 15 ani, în perioada 2023 – 2024, în urma cărora aceasta din urmă rămâne însărcinată și naște un copil în cursul anului 2024 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)	22
1.2 Posibilitatea reținerii agravantei prevăzute de art. 220 alin. (5) lit. a) C.pen. în cazul infracțiunii de act sexual cu minor, în forma în vigoare anterior datei de 01.01.2024 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)	26

1.3 Modalitatea de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul infracțiunii de act sexual cu un minor, faptă prevăzută de art. 220 C.pen., respectiv viol săvârșit asupra unui minor, faptă prevăzută de art. 2181 C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș)	27
1.4. Dacă sunt realizate elementele de tipicitate obiectivă ale infracțiunii de violare a vieții private, prev. de art. 226 alin. (1) C.pen. și atunci când acțiunea de fotografiere, captare sau înregistrare de imagini se realizează în timp ce persoana vătămată se află în locuința inculpatului sau a unui terț, iar nu doar în cazul în care se află în locuința personală (Parchetul de lângă Curtea de Apel București). 28	
2. Infracțiuni contra patrimoniului.....	30
2.1 Subiectul pasiv al infracțiunii de distrugere prev. de art. 253 alin. (1) C.pen., în situația în care fapta a fost comisă în perioada în care bunul se afla în detenția precară a unei persoane (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	30
3. Infracțiuni contra autorității	31
3.1 Sfera de incidență a art. 257 alin. (2) C.pen., respectiv dacă textul vizează comiterea oricărei infracțiuni, fără nicio excepție, ori are în vedere orice infracțiune, în afara celor prevăzute de alin. (1) al aceluiași articol (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	31
4. Infracțiuni de serviciu.....	32
4.1 Încadrarea juridică a faptei de lovire a colegului de serviciu, ambele părți aflându-se la locul de muncă, în exercitarea atribuțiilor de serviciu (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)	32
4.2 Dacă resursa umană poate reprezenta obiect material al infracțiunii de delapidare (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj).....	33
5. Infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice	34
5.1 Interpretarea noțiunii producerea unui accident de circulație prevăzută de dispozițiile art. 336 ¹ alin. (1) C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești).....	34
5.2 Dacă sunt întrunite elementele de tipicitate ale infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, prev. de art. 335 alin. (2) C.pen. (având suspendat dreptul de a conduce), în situația în care cauza care a determinat suspendarea dreptului de a conduce este un dosar penal având ca obiect o infracțiune rutieră, dosar care este soluționat ulterior prin clasare (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu).....	35
6. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială	36
6.1 Dacă în cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice prev. de art. 371 alin. (2) C.pen., noțiunea prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor, trebuie înțeleasă în sensul impus de prevederile art. 193 C.pen., respectiv art. 253 C.pen., fiind condiționată de producerea urmării prevăzute de norma de incriminare, respectiv lezarea efectivă a persoanei sau a bunurilor (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj).....	36
7. Infracțiuni în legi speciale	39
7.1 Posibilitatea reținerii în concurs a infracțiunilor de folosire, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații, prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 78/2000 și compromiterea intereselor justiției, prevăzută de art. 277 alin. (1) C.pen. (Direcția Națională Anticorupție)	39

7.2 Dacă pentru realizarea condițiilor de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 181 din Legea nr. 78/2000 este suficientă simpla folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene (Direcția Națională Anticorupție).....	42
7.3. Dacă fapta contribuabililor care, în realizarea activității societăților pe care le administrează, se folosesc de munca unor persoane, fără a încheia contracte de muncă și fără a le înregistra la organul competent, cu consecința neplății sumelor datorate statului, constituie infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)	44
7.4. Dacă pentru a fi întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de evaziune fiscală, prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, este necesar ca organele judiciare să probeze o situație premisă, respectiv aceea că, independent de înregistrarea în contabilitate și declararea operațiunilor de achiziție fictive, agentul economic respectiv ar fi avut de plată către bugetul de stat alte obligații fiscale (TVA, impozit pe profit, impozit pe venit etc.) derivate din desfășurarea altor activități economice reale și pe care, prin înregistrarea în contabilitate și declararea operațiunilor fictive a urmărit, astfel, să și le diminueze (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași).....	49
7.5. Tipicitatea infracțiunii prev. de art. 21 din Legea nr. 118/2019 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș)	51
7.6. Instigarea și complicitatea la infracțiunea de încălcare a ordinului de protecție sau ordinului de protecție provizoriu, comise de persoanele ocrotite prin aceste acte (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș)	53
II. Drept procesual penal – Partea generală	54
1. Organele de urmărire penală și competența acestora	54
1.1. Existența conflictului negativ de competență și unitatea de parchet care trebuie să declanșeze acest conflict în ipoteza unei cauze preluate de Parchetul de pe lângă Tribunal/Parchetul de pe lângă Curtea de Apel de la parchetul inferior și ulterior declinată către DNA/DIICOT, urmată de declinarea de către DNA/DIICOT către parchetul inferior de la care Parchetul de pe lângă Tribunal/ Parchetul de pe lângă Curtea de Apel a preluat cauza. (Direcția Națională Anticorupție și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)	54
1.2. Dobândirea după săvârșirea infracțiunii a calității de magistrat, care în prezent își desfășoară activitatea în cadrul judecătoriei, tribunalului, tribunalului militar sau parchetelor de pe lângă aceste instanțe, determină schimbarea competenței efectuării urmăririi penale în favoarea procurorilor anume desemnați în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel în temeiul Legii nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală ? (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași)	57
2. Partea civilă și drepturile acesteia	59
2.1. Posibilitatea exercitării unor drepturi specifice de către persoana vătămată care a renunțat la această calitate procesuală (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	59
3. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	61

3.1. Dacă fotografierea de către organele de urmărire penală a unor mesaje din telefon, prezentate în mod voluntar de către o persoană, poate să fie asimilată unei percheziții informatice pentru care este necesară autorizarea judecătorului de drepturi și libertăți (Direcția Națională Anticorupție)	61
3.2. Procedul dispunerii identificării codului de acces la un dispozitiv informatic (Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism).....	64
3.3. Modul de interpretare a sintagmei "aceeași faptă" din cuprinsul art. 144 alin. (3) din Codul de procedură penală, în privința instituției măsurii de supraveghere tehnică, cu referire la calculul duratei totale a măsurilor de supraveghere tehnică dispuse cu privire la o persoană într-o cauză penală. (Direcția Națională Anticorupție).....	71
4. Alte măsuri procesuale. Măsuri asiguratorii	73
4.1. Înaintarea dosarului potrivit dispozițiilor art. 250 alin. (3) C.pr.pen. (contestarea măsurilor asiguratorii) presupune trimiterea întregului dosar de urmărire penală sau doar a actelor ce privesc măsura? (Direcția Națională Anticorupție)	73
III. Drept procesual penal – Partea specială.....	76
1. Urmărirea penală – renunțarea la urmărire penală	76
1.1 Art. 318 alin. (5) din Cod de procedură penală - renunțarea la urmărire penală – posibilitatea procurorului de a dispune obligația de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității - dacă trebuie indicate 2 entități din comunitate unde urmează a se executa obligația de a presta munca neremunerată sau este suficientă indicarea unei singure entități (Direcția Națională Anticorupție) .	76
2. Camera preliminară	78
2.1 Posibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a constata nulitatea relativă a ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, în situația în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, deși era incident cazul care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale prevăzut de art.16 alin. (1) lit. e) C.pr.pen. privind lipsa plângerii prealabile, întrucât plângerea prealabilă a fost tardiv formulată (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție).....	78
2.2 Interpretarea prevederilor art. 282 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală - momentul până la care poate fi invocată nulitatea relativă a actelor de urmărire penală. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)	83
3. Apelul	85
3.3. Valabilitatea opțiunii de alegere a domiciliului procesual, exprimată în fața instanței de fond, și în calea de atac a apelului; condiționarea valabilității alegerii domiciliului procesual la sediul profesional al avocatului ales (în calea de atac) de încheierea unui nou contract de asistență juridică și pentru calea de atac. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)	85
4. Proceduri speciale	87
4.1. Acordul de recunoaștere a vinovăției - posibilitatea punerii în discuție, din oficiu, a nulității tuturor actelor de urmărire penală efectuate în cauză de către organele de urmărire penală din cadrul D.G.A. (Direcția Națională Anticorupție).....	87
4.2. În procedura de soluționare a cererilor de reabilitare judecătorească, simpla depunere la dosar a unui certificat / unei adeverințe de la autoritățile financiar-fiscale este suficientă pentru a conchide	

că petentul a achitat cheltuielile judiciare avansate de stat stabilite în sarcina sa? (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)..... 89

I. Drept penal – Partea generală

1. Unitatea naturală colectivă

1.1 Necesitatea îndeplinirii condiției unității de subiect pasiv în cazul unității naturale colective la infracțiunile care au ca și obiect juridic principal sau secundar viața, integritatea corporală, sănătatea sau libertatea persoanei (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În *opinia autorului întrebării*, unitatea naturală colectivă impune condiția unității de subiect pasiv, fără a se putea face o paralelă cu infracțiunea continuată, câtă vreme prima este o formă de unitate naturală, iar cea de-a doua, o formă de unitate legală de infracțiune.

În *opinia noastră*, unitatea naturală colectivă nu presupune condiția unității de subiect pasiv, indiferent de natura infracțiunii, contra patrimoniului sau contra persoanei.

În acest sens, prin decizia nr. 650/2018¹ Curtea Constituțională, fiind sesizată inclusiv cu obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. (1) C.pen.², a arătat că menținerea condiției săvârșirii infracțiunii continuate împotriva aceluiași subiect pasiv, în cazul infracțiunilor contra persoanei, contravine atât soluției, cât și considerentelor deciziei nr. 368/2017³. Astfel, în timp ce unitatea rezoluției infracționale este un criteriu obiectiv, intrinsec, care ține de procesul cognitiv specific comportamentului infracțional, fiind, implicit, controlabil de către subiectul activ, unitatea subiectului pasiv constituie un criteriu exterior voinței făptuitorului, independent de acesta, și, pentru acest motiv, nejustificat, motiv pentru care *nu poate constitui un criteriu legal/obligatoriu de diferențiere între infracțiunea continuată și concursul de infracțiuni*. Considerentele deciziei nr. 368/2017 nu disting în privința obiectului juridic al infracțiunilor continuate pentru care art. 35 alin. (1) C.pen. prevede condiția unicității subiectului pasiv, stabilind că impunerea acestei condiții creează discriminare între subiecții activi ai diferitelor infracțiuni, care, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzelor, pot sau nu să cunoască aspectul unicității subiectului pasiv al infracțiunilor pe care le comit la diferite intervale de timp, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, unicitatea subiectului

---

¹ Publicată în M.Of. nr. 97 din 9 februarie 2019, Partea I. Decizia a fost pronunțată în cadrul unui control *a priori* asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

² Aceste dispoziții prevedeau, în forma propusă prin legea de modificare, menținerea condiției unității de subiect pasiv, *în cazul infracțiunilor contra persoanei*

³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 566 din 17 iulie 2017. Prin decizia menționată, Curtea Constituțională a constatat că sintagma "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțional

pasiv al infracțiunii continuate neputând constitui un criteriu obiectiv de aplicare a unui regim sancționator diferit în privința făptuitorilor.⁴

Prin aceeași decizie Curtea a mai constatat că, în urma pronunțării Deciziei nr. 368/2017, reperul diferențiator între infracțiunea continuată și concursul de infracțiuni este, în mod exclusiv, unitatea rezoluției infracționale, și nu tratamentul sancționator sau tipologia de relații sociale ocrotite prin norma penală de incriminare, astfel că apare cu atât mai surprinzătoare opțiunea legiuitorului de a stabili, în contra deciziei Curții, reținerea formei continuate a infracțiunii când faptele sunt săvârșite împotriva aceluiași subiect pasiv în cazul infracțiunilor contra persoanei. De altfel, Curtea a reținut că aspectul săvârșirii infracțiunii continuate contra persoanei nu presupune, *per se*, cunoașterea de către subiectul activ a identității subiectului pasiv. Aceasta întrucât, în practică, infracțiunile contra persoanei prezintă diverse forme de comitere, identitatea victimei sau a victimelor putând fi cunoscută sau nu de către autori și de către participanții la săvârșirea acestora⁵.

Față de caracterul obligatoriu al deciziei nr. 650/2018, *de lege lata*, unitatea subiectului pasiv nu mai este o condiție de existență a infracțiunii continuate nici măcar în cazul infracțiunilor contra persoanei⁶.

Deși decizia nr. 650/2018 se referă exclusiv la infracțiunea continuată, considerentele sale sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în cazul unității naturale colective, având în vedere că diferența esențială dintre cele două forme de unitate de infracțiune este dată de existența unei pluralități de acțiuni/inacțiuni, în cazul primeia, respectiv a unei acțiuni/inacțiuni unice, în cazul celei de-a doua. Prin urmare, nu prezintă relevanță în analiza condiției în discuție forma naturală sau legală a unității de infracțiune, câtă vreme cele două se diferențiază exclusiv sub aspectul unității sau pluralității de acțiune, celelalte condiții fiind similare. De aceea, soluția cu privire la unitatea subiectului pasiv în funcție de natura relațiilor sociale ocrotite prin norma de incriminare nu poate fi diferită în cazul unității naturale colective⁷.

Participanții la întâlnire **nu au ajuns la un punct de vedere comun** cu privire la problema de drept în discuție. În acest sens, s-au formulat atât argumente în sprijinul soluției propuse de INM cât

---

⁴ Parag. 282-283 din decizia nr. 650/2018

⁵ Parag. 286 din decizia nr. 650/2018

⁶ De altfel, prin art. I pct. 1 din Legea nr. 200/2023 legiuitorul a exclus din definiția infracțiunii continuate referirea la cerința unității subiectului pasiv.

⁷ În același sens, în doctrină s-a arătat că, *deși atât doctrina noastră, cât și doctrina străină au abordat problema compatibilității unității de infracțiune cu pluralitatea subiecților pasivi cu precădere în contextul analizei infracțiunii continuate, arătăm că toate concluziile formulate sunt valabile și în materia unității naturale colective de infracțiune*, F. Streteanu, D. Nițu, Drept penal. Partea generală, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 17

și în sens contrar, arându-se că decizia nr. 650/2018 are în vedere exclusiv ipoteza infracțiunii continuate, fără a se forma o majoritate în jurul vreuneia dintre aceste soluții.

2. Pedepsele complementare

2.1 Dacă în cazul aplicării dispozițiilor art. 45 alin. (3) lit. b) C.pen. se poate depăși durata pedepsei complementare, prevăzută de art. 66 alin. 11 lit. a) și b) C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În opinia noastră, durata pedepsei complementare stabilită în conformitate cu dispozițiile art. 45 alin. (3) lit. b) C.pen., nu poate depăși 5, respectiv 10 ani.

Astfel, conform acestor din urmă dispoziții, *în caz de recidivă, partea neexecutată din pedeapsa complementară anterioară se adaugă la pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune*. Așadar, legiuitorul a prevăzut cumulul aritmetic al pedepsei complementare stabilită pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă cu restul neexecutat din pedeapsa complementară stabilită pentru infracțiunea de la primul termen, similar sistemului de sancționare incident cu privire la pedeapsa principală. Or, aplicarea regimului sancționator pentru recidivă nu poate depăși limita generală a pedepsei, indiferent că aceasta este principală sau complementară. Prin urmare, în ipoteza menționată, durata pedepsei complementare obținută prin cumul nu poate depăși limita maximă prevăzută de dispozițiile art. 66 alin. 1¹ lit. a) și b) C.pen.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

3. Acordul de mediere

3.1 Dacă în cazul unei infracțiuni pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, în cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, pentru a produce efecte sub aspectul laturii penale a cauzei, este necesar ca acordul de mediere încheiat între persoana vătămată și autorul faptei să fie însușit de procuror în condițiile art. 158 alin. (4) din C.pen. (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Judiciară - Serviciul Judiciar Penal, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă încheierea acordului de mediere este supusă condiției prev. de art. 158 alin. (4) C.pen., atunci când acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu.

Într-o *primă opinie*, s-a apreciat că acordul de mediere constituie o cauză de înlăturare, *sui-generis*, a răspunderii penale, autonomă față de instituțiile retragerii plângerii prealabile și împăcării,

neputându-i fi aplicate, prin analogie, dispozițiile art. 158 alin. (4) C.pen. În argumentarea acestei opinii, s-a reținut că, dată fiind natura autonomă a medierii față de instituțiile împăcării și retragerii plângerii prelabile, regimul juridic al acesteia are, de asemenea, un caracter specific. Deși punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc din oficiu, nu se poate proceda la aplicarea dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen. care prevăd că, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prelabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror. S-a reținut că, aplicarea regimului juridic specific retragerii plângerii prelabile ar fi fost posibil dacă legiuitorul ar fi prevăzut că instituția medierii nu este, în esență, altceva decât o modalitate de realizare a împăcării sau a retragerii plângerii prelabile, constituind o cauză de înlăturare a răspunderii penale. În condițiile în care a fost consacrată în mod expres autonomia medierii față de instituțiile retragerii plângerii prelabile și împăcării, sintagma "*sui-generis*", prevăzută în cuprinsul art. 67 alin. (22) din Legea nr. 192/2006, nelăsând loc de dubii, regimul juridic al medierii nu poate fi completat cu dispozițiile specifice celorlalte două cauze de stingere a acțiunii penale prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. g) C.p.p.

În cea de-a doua opinie s-a apreciat că, în ipoteza săvârșirii unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prelabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, în situația în care acțiunea penală s-a pus în mișcare din oficiu, încheierea unui acord de mediere înlătură răspunderea penală doar dacă este însușită de către procuror, fiind aplicabile dispozițiile art. 158 alin. (4) C.pen. În argumentarea acestei opinii s-a reținut, făcându-se trimitere la Decizia nr. 30 din 03.06.2024 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, că, în ipoteza în care persoana vătămată nu a depus plângere prelabilă, acțiunea penală fiind exercitată din oficiu, nu poate interveni retragerea plângerii prelabile decât în condițiile art. 158 alin. (4) C.pen., respectiv numai dacă aceasta este însușită de către procuror. Această condiție se aplică *mutatis mutandis* și în cazul încheierii unui acord de mediere care vizează o infracțiune pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prelabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, fapt care rezultă din interpretarea prevederilor art. 67 alin. (2) din Legea nr. 192/2006. Având în vedere că dispozițiile privind medierea se aplică numai în cauzele privind infracțiuni pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prelabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală, în ipoteza în care legea permite retragerea plângerii prelabile doar dacă aceasta este însușită de către procuror, în mod evident și încheierea unui acord de mediere se subsumează îndeplinirii aceleiași condiții. Dacă retragerea plângerii prelabile sau împăcarea părților nu înlătură răspunderea penală (s-a avut în vedere situația în care acțiunea penală s-a pus în mișcare din oficiu, iar procurorul nu-și însușește retragerea plângerii prelabile), atunci nici încheierea unui acord de

mediere nu este posibilă. În caz contrar, s-ar ajunge la eludarea finalității urmărite de legiuitorul noului Cod penal prin reglementarea însușirii retragerii plângerii prealabile de către procuror, aducându-se atingere prevederilor art. 124 alin. (2) din Constituție care consacră unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției.

În *opinia autorului întrebării*, prima opinie este corectă, având în vedere că acordul de mediere constituie o cauză de înlăturare, *sui-generis*, a răspunderii penale, autonomă față de instituțiile retragerii plângerii prealabile și împăcării, neputându-i fi aplicate, prin analogie, dispozițiile art. 158 alin. (4) C.pen. În acest sens, s-a arătat că retragerea plângerii prealabile, împăcarea cât și medierea sunt instituții care au, atât o reglementare proprie în dispozițiile Codului penal, în cazul primelor două, precum și în dispozițiile Legii nr. 192/2006, în cazul celei de-a treia, cât și condiții specifice, și reprezintă, astfel, mecanisme juridice distincte care pot duce la împiedicarea exercitării sau stingerea acțiunii penale.

Având în vedere că legiuitorul, în actuala reglementare, a consacrat în mod expres, în cazul medierii, caracterul de cauză *sui generis* de stingere a acțiunii penale, constatând, totodată, că, prin dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. g) C.p.p., încheierea acordului de mediere este prevăzută distinct drept o cauză care împiedică punerea în mișcare acțiunii penale și exercitarea acțiunii penale, s-a apreciat că medierea are un regim juridic propriu, diferit de cele ale retragerii plângerii prealabile și împăcării.

Pe cale de consecință, în cazul încheierii unui acord de mediere în situația unor infracțiuni pentru care legea condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de introducerea unei plângeri prealabile, atunci când acțiunea penală a fost exercitată din oficiu de către procuror, pentru a înlătura răspunderea penală și a da eficiență dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. g) teza finală C.p.p., acordul de mediere nu trebuie însușit de procuror, iar acesta din urmă are obligația de a da curs manifestării de voință a persoanei vătămate inserată în cuprinsul acordului de mediere încheiat în sensul stingerii conflictului de drept penal.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

În primul rând, pentru a răspunde la întrebarea formulată, esențial este a stabili dacă, *de lege lata*, încheierea unui acord de mediere este o cauză *sui-generis* de înlăturare a răspunderii penale, care nu se supune condițiilor privind o altă cauză de aceeași natură, respectiv retragerea plângerii prealabile.

Din acest punct de vedere, se constată că inițial, prin decizia nr. 9/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a statuat că, *în aplicarea dispozițiilor art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, încheierea unui acord de mediere constituie o cauză sui-generis care înlătură răspunderea penală, distinctă de împăcare.*

Ulterior, prin decizia nr. 397/2016 a Curții Constituționale a fost admisă excepția de neconstituționalitate și s-a statuat că *dispozițiile art. 67 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, în interpretarea dată prin Decizia nr. 9 din 17 aprilie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, sunt constituționale în măsura în care încheierea unui acord de mediere cu privire la infracțiunile pentru care poate interveni împăcarea produce efecte numai dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.*

Legiuitorul a intervenit prin Legea nr. 97/2018⁸ și prin art. II a modificat dispozițiile care au făcut obiectul controlului de constituționalitate, prevăzând expres în cadrul alin. 2² al art. 67 din Legea nr. 192/2006 faptul că *încheierea unui acord de mediere în latura penală a unei infracțiuni, conform alin. (1), constituie o cauză sui-generis care înlătură răspunderea penală.*

Prin urmare, odată cu intrarea în vigoare a acestor dispoziții, încheierea unui acord de mediere a fost consacrată, la nivel legislativ, drept o cauză *sui-generis* de înlăturare a răspunderii penale. De remarcat faptul că, pentru a pune în acord dispozițiile privind medierea cu cele reținute de instanța de contencios constituțional prin decizia nr. 397/2016, legiuitorul a stabilit prin aceeași lege și un moment limită până când poate interveni medierea, identic cu cel incident în cazul împăcării⁹.

În al doilea rând, se constată faptul că întrebarea formulată vizează aplicarea dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen. în cazul încheierii unui acord de mediere. Or, condiția impusă de aceste dispoziții este incidentă în cazul retragerii plângerii prealabile, cauză de înlăturare a răspunderii penale distinctă atât de acordul de mediere, cât și de împăcare. Astfel, în timp ce acordul de mediere, ca și împăcarea, reprezintă un act bilateral intervenit între persoana vătămată/parte civilă și suspect/inculpat și, dacă este cazul, partea responsabilă civilmente de a pune capăt conflictului născut din săvârșirea infracțiunii și de a renunța la punerea în mișcare a acțiunii penale sau la continuarea procesului penal, retragerea plângerii prealabile este un act unilateral de voință. Or, anterior modificării intervenite prin Legea nr. 97/2018, incidența termenului limită stabilit de legiuitor pentru împăcare în cazul încheierii acordului

---

⁸ Publicată în M.Of. nr. 376/02.05.2018, Partea I

⁹ Curtea Constituțională a arătat în cadrul deciziei menționate faptul că, *odată ce a fost depășit momentul procesual al citirii actului de sesizare a instanței, inculpatul și persoana vătămată/parte civilă, deși nu se mai pot împăca în fața instanței de judecată [art.159 alin.(3) din Codul penal], pot recurge la mediere, iar instanța care soluționează cauza, în primă instanță sau în apel, este obligată să ia act de acordul de mediere și să înceteze procesul penal ca urmare a medierii realizate de mediator, în condițiile în care aceeași instanță judecătorească nu mai poate să ia act, în mod nemijlocit, de voința inculpatului și a persoanei vătămate/părții civile de a stinge litigiul penal. Pe această cale se ajunge la eludarea finalității urmărite de legiuitorul noului Cod penal prin reglementarea termenului citirii actului de sesizare a instanței ca ultim moment până la care poate interveni împăcarea — finalitate care vizează, așa cum s-a arătat mai sus (paragraful 34), limitarea în timp a stării de incertitudine în derularea raporturilor juridice — aducându-se atingere prevederilor art.124 alin.(2) din Constituție care consacră unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției. (parag. 36)*

de mediere, a fost determinată de natura juridică similară, respectiv aceea de act bilateral prin care se pune capăt conflictului de drept penal¹⁰.

De aceea, indiferent de raportul dintre împăcare și încheierea acordului de mediere, din perspectiva caracterului autonom ca și cauze de înlăturare a răspunderii penale, nu se pot aplica condiții specifice unei alte cauze de aceeași natură – retragerea plângerii prealabile – în cazul încheierii unui acord de mediere, față de natura juridică diferită a actului din care rezultă voința de a pune capăt conflictului născut prin săvârșirea infracțiunii, prin înlăturarea răspunderii penale.

Faptul că încheierea unui acord de mediere este posibilă și în cazurile în care operează retragerea plângerii prealabile nu este de natură a considera că pentru a fi incidentă cea dintâi ar fi necesar să fie îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru cea din urmă. Cazurile în care este posibilă încheierea unui acord de mediere reprezintă doar una din condițiile în care poate opera această cauză de înlăturare a răspunderii penale. Celelalte condiții sunt prevăzute distinct de legiuitor, ceea ce înseamnă că pentru a analiza incidența acestei cauze, raportarea trebuie făcută exclusiv la condițiile de aplicare prevăzute în dispozițiile art. 67 din Legea nr. 192/2006. În caz contrar, dacă s-ar aprecia că încheierea acordului de mediere operează în condițiile prevăzute pentru retragerea plângerii prealabile sau împăcare, atunci când legiuitorul a prevăzut că acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă sau că împăcarea înlătură răspunderea penală pentru infracțiunea în cauză, ar înseamna, pe de o parte, că încheierea acordului de mediere nu este o cauză autonomă de înlăturare a răspunderii penale, iar, pe de altă parte, că, de pildă, aceasta ar fi incidentă până la rămânerea definitivă a hotărârii, dacă pentru infracțiunea respectivă acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă, în ambele cazuri contrar dispozițiilor art. 67 alin. 2² din Legea nr. 192/2006.

Nu poate fi acceptată nici critica conform căreia, dacă s-ar considera în sensul celor de mai sus, s-ar eluda finalitatea urmărită de legiuitor prin reglementarea însușirii retragerii plângerii prealabile de către procuror, având în vedere că, prin ipoteză, nu suntem în prezența unui act unilateral prin care se pune capăt conflictului de drept penal - retragerea plângerii prealabile, ci în

---

¹⁰ În acest sens, Curtea Constituțională a arătat în cadrul aceleiași decizii faptul că *dincolo de o serie de diferențe de regim juridic între încheierea unui acord de mediere și împăcare (...) faptul că împăcarea constă în înțelegerea intervenită între persoana vătămată/parte civilă și suspect/inculpat și, dacă este cazul, partea responsabilă civilmente de a pune capăt conflictului născut din săvârșirea infracțiunii și de a renunța la punerea în mișcare a acțiunii penale sau la continuarea procesului penal — spre deosebire de retragerea plângerii prealabile, care este un act unilateral de voință — poate duce la concluzia că încheierea unui acord de mediere cu privire la infracțiunile pentru care poate interveni împăcarea nu este, în esență, altceva decât o modalitate de realizare a împăcării, ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale nu este, în esență, altceva decât o modalitate de realizare a împăcării, ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale. (parag. 35)*

prezența unui act bilateral - acordul de mediere, pentru care pot fi prevăzute condiții diferite în care intervine înlăturarea răspunderii penale.¹¹

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

4. Retragera plângerii prealabile

4.1 Incidența dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen. după modificarea intervenită prin Legea nr. 116/2025 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba-Iulia, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă după modificarea intervenită prin Legea nr. 116/2025, însușirea de către procuror a retragerii plângerii prealabile este necesară în cazul tuturor infracțiunilor pentru care se prevede faptul că acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă sau doar în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede faptul că acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

Într-o opinie, apreciată de către unul dintre autorii întrebării ca fiind corectă¹², s-a considerat că, după modificarea intervenită prin Legea nr. 116/2025, retragerea plângerii prealabile produce efecte numai dacă este însușită de procuror în cazul tuturor infracțiunilor pentru care se prevede faptul că acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă.

În susținerea acestei opinii, s-a avut în vedere faptul că, din interpretarea gramaticală a textului rezultă faptul că vor fi avute în vedere toate infracțiunile, nu doar cele pentru care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu. Legea penală nu limitează aplicabilitatea textului doar în cazul infracțiunilor pentru care, deși se prevede că acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă, se prevede suplimentar și posibilitatea exercitării din oficiu a acțiunii penale. În condițiile în care legea nu face o astfel de distincție și nu adaugă condiții suplimentare, ele nu ar putea fi adăugate nici pe cale de interpretare. Astfel, în logica noii reglementări, ulterior formulării plângerii prealabile, va redeveni aplicabil principiul oficialității, astfel încât, dacă persoana vătămată dorește retragerea plângerii prealabile, procurorul poate să își însușească sau nu această retragere. Nu se poate considera că instituția plângerii prealabile ar deveni inutilă dacă retragerea ar trebui însușită de către procuror în toate cazurile întrucât, în situația în care nu este posibilă exercitarea din oficiu a acțiunii penale, procurorul nu ar putea pune în mișcare acțiunea penală în lipsa plângerii prealabile.

---

¹¹ O asemenea critică ar fi putut fi formulată dacă legiuitorul nu ar fi prevăzut pentru încheierea unui acord de mediere un moment limită până la care să poată fi încheiat însă, în acest caz, eludarea dispozițiilor privind condițiile în care operează împăcarea nu ar fi putut fi acceptată tocmai datorită naturii juridice similare acordului de mediere, astfel cum s-a reținut prin decizia nr. 397/2016 a Curții Constituționale

¹² Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București

Pe de altă parte, în măsura în care a fost formulată o plângere prealabilă și procesul penal a început, recăpătându-și caracterul oficial, continuarea acestuia poate să fie lăsată la latitudinea procurorului, iar nu a persoanei vătămate, necondiționat.

Într-o altă opinie, s-a considerat că, în interpretarea dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen., astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 116/2025, retragerea plângerii prealabile produce efecte numai dacă este însoțită de procuror doar în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede faptul că acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu. În sprijinul acestei opinii s-a arătat faptul că, analizând expunerea de motive a Legii nr. 116/2025, intenția legiuitorului a fost de a clarifica sintagma *și din oficiu*, regăsită în contextul art. 157 C.pen., art. 199 C.pen și art. 193 C.pen. Mai precis, ea vizează nu doar situația în care lipsește plângerea prealabilă, ci și cea în care procurorul apreciază că se impune continuarea procesului din oficiu, independent de poziția procesuală a persoanei vătămate. După cum se arată și în avizul Consiliului Legislativ, modificarea tinde spre rezolvarea acelor situații în care procurorul este pus în imposibilitate să aprecieze asupra oportunității continuării procesului penal, față de interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la art. 158 alin. (4) C.pen., prin Decizia nr. 30/2024.

S-a mai arătat că, a considera că retragerea plângerii prealabile trebuie însoțită întotdeauna de procuror ar echivala cu o remaniere fundamentală a acestei instituții de drept penal. În măsura în care s-ar dori o astfel de reasamblare a instituției plângerii prealabile, s-ar impune modificări coordonate de drept penal și de drept procesual penal. În principal, ar fi necesară reformarea art. 158 alin. (1) și (2) C.pen, astfel încât să reiasă din dispoziția de principiu că retragerea plângerii prealabile va fi *întotdeauna* condiționată de însușirea procurorului. În atare condiții, fără o corelare pertinentă cu ansamblul dispozițiilor legale care conturează instituția în discuție, modificarea adusă prin Legea nr. 116/2025 poate pune probleme de constituționalitate.

În *opinia unui alt autor al întrebării*¹³, raportat la expunerea de motive a Legii nr. 116/2025, prin adoptarea actualei forme a art. 158 alin. (4) C.pen. s-a urmărit evitarea situației când înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale s-a formulat o plângere prealabilă care, fie înainte de ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale, fie după, este retrasă de persoana vătămată, o astfel de retragere putând fi cenzurată prin voința organului de urmărire penală de a desfășura urmărirea penală din oficiu. Validarea opiniei în sensul că este necesară însușirea retragerii plângerii prealabile pentru toate infracțiunile pentru care este necesară plângerea prealabilă ar contraveni interpretării teleologice a textului de lege, fiind totodată de natură a permite procurorului să treacă peste voința persoanei vătămate în mod discreționar, deși aceasta poate dispune de valoarea socială protejată, în

---

¹³ Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba-Iulia

condițiile în care, dacă nu ar fi existat plângerea prealabilă a persoanei vătămate, nici nu s-ar fi putut ajunge la punerea în mișcare a acțiunii penale și tragerea la răspundere penală a inculpatului, din moment ce *ab initio* procurorul nu putea pune în mișcare acțiunea penală din oficiu, legea neacordându-i posibilitatea.

Prin urmare, sintagma *indiferent dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în urma unei plângeri prelabile sau din oficiu, în condițiile legii*, nu trebuie interpretată în sensul că pentru toate infracțiunile condiționate de plângerea prealabilă este necesar ca procurorul să își însușească plângerea prealabilă, ci numai pentru acele infracțiuni pentru care procurorul ar putea, independent de voința persoanei vătămate exprimată printr-o plângere prealabilă, să dispună din oficiu punerea în mișcare a acțiunii penale, fiind irelevant într-un astfel de caz cum s-a pus în concret în mișcare acțiunea penală, respectiv fie la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, fie din oficiu.

În *opinia unui alt autor al întrebării*¹⁴, printr-o interpretare literală a dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen., se înțelege că, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este posibilă atât la plângerea prealabilă, cât și din oficiu, retragerea plângerii de persoana vătămată, la un moment anterior punerii în mișcare a acțiunii penale (în care cercetările se desfășoară *in rem* sau *in personam*), nu ar fi supusă însușirii procurorului de caz, întrucât cercetările nu se află în stadiul necesar, conform textului de lege indicat. Abia după acest moment, conform redactării textului legal, s-ar impune analiza oportunității însușirii manifestării de voință a persoanei vătămate de către procuror ori a continuării cercetărilor, raportat la elementele de fapt și de drept incidente în speță. O interpretare contrară, în sensul că retragerea plângerii prelabile este supusă însușirii de către procurorul de caz, indiferent de etapa procesuală în care se află cauza în faza de urmărire penală, ar da naștere unui drept discreționar al procurorului de a continua cercetările și de a nu își însuși manifestarea de voință a persoanei vătămate.

De asemenea, s-a arătat că, dacă s-ar aprecia că în cazul oricăror infracțiuni pedepsibile la plângerea prealabilă a persoanei vătămate și pentru care nu poate fi pusă în mișcare acțiunea penală din oficiu, retragerea plângerii prelabile este supusă însușirii procurorului, s-ar anihila principiul disponibilității acțiunii penale și ar presupune o modificare corelativă a dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. g) teza I C.p.p., respectiv în modalitatea „a fost retrasă plângerea prealabilă, manifestare de voință însușită de procuror”. În consecință, s-a arătat că pentru infracțiunile urmăribile și pedepsibile la plângerea prealabilă, în absența posibilității procurorului de a exercita, din oficiu, acțiunea penală, retragerea plângerii nu este supusă însușirii procurorului de caz.

În opinia noastră, cea de-a doua opinie este corectă.

---

¹⁴ Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași

Conform dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen., în forma în vigoare după modificarea intervenită prin Legea nr. 116/2025¹⁵, *în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, indiferent dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în urma unei plângeri prealabile sau din oficiu, în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însoțită de procuror.*

Prin urmare, din prima teză a acestor dispoziții rezultă că însușirea retragerii plângerii prealabile de către procuror, are în vedere, în primul rând, infracțiunile pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, concluzie firească, care se deduce și din dispozițiile alin. (1) al aceluiași articol, având în vedere că retragerea plângerii prealabile este incidentă doar în cazul în care legea penală prevede o astfel de condiție de pedepsibilitate și procedibilitate.

În al doilea rând, din precizarea făcută în următoarea teză, rezultă că aceleași dispoziții au în vedere, cumulativ, cele două situații posibile din perspectiva punerii în mișcare a acțiunii penale, în cazul infracțiunilor la care este posibilă retragerea plângerii prealabile, respectiv atât ipoteza în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare în urma plângerii prealabile, cât și cea în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu.

Așadar, combinând premisele oferite de primele două teze ale art. 158 alin. (4) C.pen., rezultă că cerința însușirii de către procuror a retragerii plângerii prealabile este incidentă în cazul infracțiunilor pentru care legea penală condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de introducerea plângerii prealabile iar acțiunea penală a fost pusă în mișcare fie în urma acestei plângeri, fie din oficiu. În alte cuvinte, deși prima teză a dispozițiilor art. 158 alin. (4) C.pen. are în vedere doar infracțiunile pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, din conținutul celei de-a doua teze rezultă că legiuitorul are în vedere ipoteza în care, în cadrul premisei oferită de prima teză, este posibilă și punerea acțiunii penale din oficiu. Practic, prima teză reprezintă doar premisa de bază în cazul retragerii plângerii prealabile, iar cea de-a doua premisa particulară în care este necesară însușirea ei de către procuror, respectiv cea în care, alături de punerea în mișcare a acțiunii penale în urma plângerii prealabile, este posibilă și punerea ei din oficiu.

În opinia noastră, dacă s-ar considera că dispozițiile art. 158 alin. (4) C.pen. au în vedere ipoteza în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă, în absența posibilității exercitării ei din oficiu, s-ar da eficiență doar primei teze a acestui articol, ceea ce înseamnă că precizarea din cea de-a doua teză ar deveni inutilă. Cu alte cuvinte, dacă legiuitorul ar fi dorit să

---

¹⁵ Publicată în M.Of. nr. 583 din 23.06.2025, Partea I

impună această cerință suplimentară în toate cazurile, indiferent dacă acțiunea penală se pune în mișcare doar în urma plângerii prealabile sau atât în urma plângerii prealabile cât și din oficiu, ar fi fost suficientă prima teză a art. 158 alin. (4) C.pen, respectiv referirea la infracțiuni *pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile*, având în vedere că în cazul acestora acțiunea penală se poate pune în mișcare atât în urma plângerii prealabile cât și din oficiu. Or, *actus interpretandus este potius ut valeat, quam ut pereat*.

Prin urmare, din cuprinsul celei de-a doua teze a art. 158 alin. (4) C.pen. rezultă că premisa incidenței însușirii retragerii plângerii prealabile de către procuror este o infracțiune pentru care legea prevede necesitatea introducerii unei plângeri prealabile și pentru care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare atât în urma acestei plângeri cât și din oficiu.

Această din urmă interpretare literală a textului de lege este susținută și de interpretarea lui teleologică, având în vedere că, potrivit *expunerii de motive* a Legii nr. 116/2025¹⁶, dispozițiile legale asupra cărora s-a intervenit prin modificarea legislativă sunt cele care vizează *infracțiuni care, ca regulă, vizează cu preponderență interese private ale persoanei și, în consecință, se urmăresc la plângere prealabilă*, iar procurorul are posibilitatea să *aprecieze asupra oportunității desfășurării procesului penal din oficiu* (infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare și din oficiu, s.n.), pentru a împiedica persoana vătămată în acest caz să pună procurorul în imposibilitatea de a aprecia asupra oportunității continuării procesului penal din oficiu, atunci când persoana vătămată și-a manifestat voința în sensul tragerii la răspundere penală a făptuitorului înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale.

Cu alte cuvinte, premisa avută în vedere de legiuitor în cadrul procesului legislativ a fost aceea a unor infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare atât la plângere prealabilă cât și din oficiu, în cazul cărora, anterior intervenției legislative, conform celor statuate prin decizia nr. 30/2024 a ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, dacă persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângerea prealabilă, astfel încât retragerea plângerii prealabile poate interveni conform art. 158 alin. (1) C.pen., fiind paralizată opțiunea procurorului de a continua procesul penal, ca urmare a neincidenței cerinței suplimentare prev. de alin. (4) al aceluiași articol. Or, ca urmare a modificării intervenite prin Legea nr. 116/2025, chiar dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare la plângere prealabilă, procurorul are dreptul de a decide cu privire la continuarea procesului penal, având în vedere că, prin ipoteză, îl putea și începe, acțiunea penală putând fi pusă în mișcare și din oficiu.

---

¹⁶ Disponibilă la adresa <https://www.cdep.ro/proiecte/2025/000/50/4/em25.pdf>

Cât privește ipoteza în care retragerea plângerii prealabile intervine înainte de momentul punerii în mișcare a acțiunii penale, chiar dacă se apreciază că nu sunt incidente dispozițiile art. 158 alin. (4) C.pen., premisa textului fiind cea a unei acțiuni penale puse în mișcare, procurorul oricum păstrează dreptul de a decide cu privire la tragerea la răspundere penală a făptuitorului având în vedere că, prin ipoteză, persoana vătămată nu este titularul exclusiv al acțiunii penale, care poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

5. Reabilitarea

5.1 Situația unei persoane care a suferit condamnări succesive (între aceste condamnări neintervenind reabilitarea pentru condamnarea anterioară) la pedepse care, fiecare în parte, ar atrage doar incidența reabilitării de drept - incidența reabilitării de drept sau a reabilitării judecătorești (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)

S-a pus problema, în practica judiciară, care este forma reabilitării care intervine în ipoteza mai mult condamnări definitive susceptibile de reabilitare de drept, atunci când fiecare infracțiune este comisă în termenul de reabilitare al condamnării anterioare.

Într-o opinie, se apreciază că, într-o atare situație, nu mai poate funcționa decât reabilitarea judecătorească, având în vedere considerentele deciziei nr. 3/2009 a ÎCCJ - Secțiile Unite.

Într-o altă opinie, se apreciază că în asemenea cazuri nu poate interveni decât reabilitarea de drept, decizia nr. 3/2009 nemaifiind incidentă în condițiile Codului penal în vigoare. De asemenea, s-a mai arătat în sprijinul acestei soluții faptul că incidența reabilitării judecătorești nu ar fi prevăzută de lege, față de durata pedepsei pentru care poate interveni această formă a reabilitării, ceea ce ar constitui o interpretare *in malam partem* a cazurilor în care funcționează reabilitarea judecătorească, în detrimentul reabilitării de drept.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Reabilitarea, ca și cauză care înlătură pentru viitor consecințele condamnării, are caracter indivizibil, având în vedere că nu poate fi obținută doar pentru o parte din condamnările suferite de persoana care o solicită. Pe de altă parte, caracterul personal al reabilitării face ca ea să nu privească fapta sau condamnarea, ci persoana condamnată. Natura indivizibilă și caracterul personal al reabilitării produc efecte speciale în sensul că o persoană nu poate fi reabilitată în ce privește o condamnare și, în același timp, să rămână nereabilitată în privința altei condamnări¹⁷.

---

¹⁷ T. Vasiliu, G. Antoniu, Șt. Daneș, Ghe. Darîngă, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu, *Codul penal al RSR. Comentat și adnotat. Partea generală*, Ed. Științifică, București, 1972, p. 665

În cazul în care fiecare dintre infracțiunile pentru care s-au pronunțat condamnări succesive, susceptibile de reabilitare de drept, a fost comisă astfel încât săvârșirea fiecăreia dintre ele a întrerupt curgerea termenului de 3 ani de la executarea condamnării precedente, nu poate fi solicitată decât reabilitarea judecătorească. Soluția pleacă de la premisa că termenul de reabilitare de drept este fix și nu poate fi suspendat sau întrerupt. Prin urmare, dacă în decursul acestui termen condamnatul a mai săvârșit o altă infracțiune, reabilitarea de drept nu poate avea loc, deoarece condiția prevăzută de lege a nesăvârșirii altei infracțiuni în termenul reabilitării de drept nu a fost și nici nu va mai putea fi îndeplinită iar indivizibilitatea reabilitării face ca nici pentru a doua infracțiune să nu poată opera, singură, reabilitarea de drept¹⁸.

În același sens, în considerentele deciziei nr. 3/2009 a ÎCCJ – Secțiile Unite¹⁹ s-a arătat că reabilitarea este o cauză extinctivă, indivizibilă, care operează *in personam*, iar în cazul mai multor condamnări succesive, condamnatul nu poate fi reabilitat decât pe cale judecătorească pentru toate condamnările, termenul de reabilitare calculându-se în raport cu pedeapsa cea mai grea și începe să curgă de la data executării ultimei pedepse, chiar dacă, privită izolat, pentru aceasta ar fi îndeplinite condițiile reabilitării de drept. Valabilitatea acestei decizii a fost confirmată în contextul Codului penal din 2009, prin decizia nr. 16/2020 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept²⁰ arătându-se că *împrejurarea că dispozitivul deciziei amintite (decizia nr. 3/2009, s.n.) se referă exclusiv la calculul termenului de reabilitare judecătorească în cazul pedepselor rezultante ca urmare a cumulului juridic sau aritmetic nu înseamnă că dezlegarea astfel dată nu este valabilă în orice altă situație care reclamă calculul termenului de reabilitare pentru condamnări succesive*.

Prin urmare, în ipoteza expusă de autorul întrebării, având în vedere că este exclusă reabilitarea de drept, se poate obține doar reabilitarea judecătorească.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM. De asemenea, cu privire la termenul reabilitării incident în acest caz, participanții la întâlnire au decis, în majoritate, că este aplicabil termenul de 3 ani prevăzut de dispozițiile art. 165 C.pen.

¹⁸ În același sens, Plenul Tribunalului Suprem, decizia de îndrumare nr. 8/1969

¹⁹ Publicată în M.Of. nr. 393 din 10 iunie 2009, Partea I

²⁰ Prin decizia menționată a fost respinsă ca inadmisibilă sesizarea având ca obiect dezlegarea următoarelor probleme de drept: *dacă în aplicarea art. 43 alin. (1) din Codul penal, în cazul unor condamnări multiple, verificarea îndeplinirii condiției referitoare la împlinirea termenului de reabilitare se face în raport de dispozițiile art. 167 alin. (5) din Codul penal sau în raport de fiecare condamnare în parte pentru a stabili dacă sunt îndeplinite condițiile de existență ale recidivei postexecutorii*

6. Confiscarea specială

6.1 Confiscarea folosului necuvenit obținut în cazul săvârșirii infracțiunii prev. de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 78/2000 (Direcția Națională Anticorupție)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În opinia autorului întrebării, banii necuveniți obținuți prin săvârșirea infracțiunii prev. de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 78/2000 sunt supuși confiscării speciale potrivit art. 112 alin. (1) lit. e) C.pen. În acest sens, s-a arătat că norma de incriminare stipulează că elementul material este realizat *în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite*. Se observă astfel că legiuitorul, spre deosebire de norma de incriminare prevăzută de art.13² din Legea nr. 78/2000, nu a condiționat existența infracțiunii prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. a) de obținerea efectivă a folosului necuvenit, fiind suficient ca subiectul activ să fi urmărit acest scop. În acele situații în care scopul urmărit nu este atins, nefiind obținuți bani, bunuri ori alte foloase necuvenite, nu se impune vreo confiscare. În schimb, în situația în care banii, bunurile, ori alte foloase necuvenite sunt efectiv obținute de subiectul activ pentru sine sau pentru altul, acestea trebuie supuse confiscării speciale, conform art. 112 alin. (1) lit. e) C.pen.

În opinia noastră, confiscarea specială a folosului necuvenit obținut prin săvârșirea infracțiunii prev. de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 78/2000 se dispune în temeiul dispozițiilor generale cu privire la această măsură de siguranță, respectiv cele ale art. 112 alin. (1) lit. e) C.pen.

În acest sens, confiscarea specială este o măsură de siguranță care susține protejarea societății, împiedicând comportamentul infracțional să profite infractorului. Interesul societății este ca activitatea infracțională să nu fie profitabilă, să nu constituie o încurajare pentru săvârșirea unor infracțiuni.²¹

Prin urmare, confiscarea specială se dispune în considerarea faptei ilicite, pentru a preveni perpetuarea unui circuit ilicit, indiferent dacă obținerea bunului care face obiectul măsurii de siguranță este sau nu o condiție de tipicitate a infracțiunii comise și își găsește justificarea în existența stării de pericol pe care ar prezenta-o anumite bunuri lăsate la îndemâna făptuitorului.

Conform art. 112 alin. (1) lit. e) C.pen., *sunt supuse confiscării speciale (...) bunurile dobândite prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală (...)*. Prin urmare, premisa dispunerii măsurii de siguranță în acest caz este, ca de altfel în cazul tuturor, comiterea unei fapte prevăzute de legea penală, indiferent de natura ei, din care făptuitorul a obținut anumite bunuri. Or, în cazul infracțiunii

---

²¹ L. Lefterache, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 341

prev. de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 78/2000²², dacă făptuitorul a obținut folosul necuvenit urmărit prin comiterea infracțiunii, acesta reprezintă bunul dobândit din comiterea faptei prevăzute de legea penală, supus confiscării speciale, tocmai pentru a împiedica astfel ca făptuitorul să profite în urma acesteia și să fie descurajată comiterea unor fapte similare.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

II. Drept penal – Partea specială

1. Infracțiuni contra persoanei

1.1 Încadrarea juridică a faptei săvârșite de o persoană în vârstă de 19 ani care întreține, la diferite intervale de timp și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, raporturi sexuale normale cu o minoră în vârstă de 15 ani, în perioada 2023 – 2024, în urma cărora aceasta din urmă rămâne însărcinată și naște un copil în cursul anului 2024 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă elementul circumstanțial agravant prev. de art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. se reține în cazul în care epuizarea infracțiunii continuate a avut loc după intrarea în vigoare a acestor dispoziții prin Legea nr. 217/2023²³, modificată prin Legea nr. 424/2023²⁴, atunci când acțiunea în urma căreia victima a rămas însărcinată a fost comisă înainte de acest moment.

Într-o primă opinie, încadrarea juridică a faptei este cea de viol săvârșit asupra unui minor în formă continuată, prev. de art. 218¹ alin. (1) și alin. (4) lit. g) C.pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C.pen., reținându-se faptul că legea penală aplicabilă întregii activități infracționale este legea în vigoare de la momentul epuizării, respectiv în cursul anului 2024, când victima a împlinit vârsta de 16 ani, cu toate consecințele care decurg din aceasta, inclusiv cu reținerea circumstanței agravante incidente (*în urma faptei, victima rămâne însărcinată*), chiar dacă actul material din cuprinsul unității legale de infracțiune care a dus la reținerea agravantei a fost comis înainte ca această agravantă să fie

---

²² Potrivit textului de lege, *constituie infracțiuni (...) următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite: a) stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorității publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară*

²³ Publicată în M.Of. nr. 634 din 11 iulie 2023, Partea I. Conform art. IV din această lege, dispozițiile art. 218¹ C.pen. au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2024

²⁴ Publicată în M.Of. nr. 1194 din 29 decembrie 2023, Partea I. Conform art. III din această lege, dispozițiile sale au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2024

incriminată. Astfel, se consideră ca lipsit de relevanță momentul comiterii acestui act material cât timp activitatea infracțională a continuat sub incidența legii noi, care prevede această agravantă. Prin continuarea activității infracționale și după intrarea în vigoare a noii legi, autorul faptei își asumă pe deplin incidența legii care îi poate agrava situația.

Într-o altă opinie, încadrarea juridică a faptei este cea de viol săvârșit asupra unui minor în formă continuată, prev. de art. 218¹ alin. (1) C.pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C.pen., dat fiind faptul că legea penală aplicabilă întregii activități infracționale este cea de la momentul epuizării infracțiunii, respectiv cea în vigoare în cursul anului 2024, când victima a împlinit vârsta de 16 ani, însă fără a reține și circumstanța agravantă de la alin. (4) lit. g), întrucât actul material care ar duce la reținerea agravantei a fost comis înainte ca aceasta să fie incriminată. În această interpretare, se invocă aplicarea prin analogie a principiului legalității incriminării prevăzut de art. 1 alin. (2) C.pen., conform căruia nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită. Autorul nu putea să prevadă la momentul comiterii faptei că vor interveni modificări legislative ce vor sancționa mai aspru actele sexuale cu minori în urma cărora persoanele vătămate rămân însărcinate, astfel încât acesta să-și poată corija comportamentul.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Prin art. I pct. 9 din Legea nr. 217/2023 au fost introduse dispozițiile art. 218¹ C.pen. privind infracțiunea de viol săvârșit asupra unui minor, iar prin dispozițiile pct. 17 a fost abrogat art. 220 C.pen. privind infracțiunea de act sexual cu un minor.

Prin Decizia nr. 373/2025 ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept²⁵ s-a hotărât că, la stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile în cazul infracțiunilor de act sexual cu un minor, prevăzută de art. 220 din Codul penal (în forma în vigoare anterior datei de 01.01.2024) și viol săvârșit asupra unui minor, prevăzută de art. 218¹ din Codul penal (forma intrată în vigoare începând cu data de 01.01.2024), calificarea faptei săvârșite se realizează în raport cu fiecare dintre legile penale intervenite până la judecarea definitivă în integralitatea lor, având în vedere inclusiv elementele circumstanțiale agravante introduse prin legea penală în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2024.

Având în vedere dezlegarea menționată, există o continuitate a incriminării în privința faptelor care constituie, potrivit legii vechi, infracțiunea de act sexual cu un minor și respectiv infracțiunea de viol săvârșit asupra unui minor, potrivit legii noi, aceasta fiind premisa pentru aplicarea legii penale mai favorabile în baza art. 5 C.pen. avută în vedere în hotărârea menționată. De aceea, dacă activitatea infracțională săvârșită în mod continuat a început sub legea veche și s-a epuizat sub legea nouă, nu se

---

²⁵ Nemotivată la data redactării prezentului material

vor putea reține două infracțiuni, respectiv cea de act sexual cu un minor pentru activitatea desfășurată până la data de 01.01.2024 și respectiv cea de viol săvârșit asupra unui minor, pentru activitatea desfășurată ulterior acestui moment, ci se va pune problema aplicării legii penale în timp, conform principiilor prev. de art. 3 sau art. 5 C.pen.

În ipoteza avută în vedere de autorul întrebării, din moment ce activitatea infracțională desfășurată în mod continuat s-a epuizat după data de 01.01.2024, sub imperiul legii noi, întreaga infracțiune va fi considerată a fi comisă sub legea nouă, fiind în prezența aplicării legii penale în baza art. 3 C.pen. și nu a art. 5 C.pen., acesta din urmă presupunând comiterea infracțiunii continuate și epuizarea ei sub legea veche.

În ceea ce privește încadrarea juridică a faptei din perspectiva elementului circumstanțial agravant prev. de art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. introdus prin legea nouă, acesta se impune a fi reținut, având în vedere că regula potrivit căreia infracțiunea continuată se consideră săvârșită la momentul epuizării blochează ultraactivitatea legii sub care a fost consumată fapta, dacă legea de la momentul epuizării, care îi succede, este mai severă. Însă această regulă nu se opune reținerii unei circumstanțe agravante pentru întreaga infracțiune continuată, care caracterizează doar o parte dintre acțiunile din structura ei, nu însă și acțiunea de la momentul epuizării²⁶.

Aceeași soluție decurge și din decizia de îndrumare a fostului Tribunal Suprem nr. 1/1987²⁷ din care rezultă că referirea la momentul consumării infracțiunii este realizată pentru a elimina aplicarea

---

²⁶ Chiar dacă din perspectiva aplicării în timp a legii penale ne raportăm la momentul epuizării infracțiunii continuate, există și ipoteze de excepție. Astfel, dacă o infracțiune continuată se consumă în termenul de reabilitare a unei alte infracțiuni, dar se epuizează după împlinirea lui, se va reține starea de recidivă postexecutorie (desigur, sub rezerva îndeplinirii celorlalte condiții privitoare la forma de vinovăție, gravitate etc.), dat fiind că o parte a infracțiunii s-a comis înainte de împlinirea termenului de reabilitare. În acest caz raportarea la momentul epuizării ar conduce la imposibilitatea reținerii recidivei postexecutorii. Dacă o infracțiune continuată se consumă în termenul de supraveghere al unei amânări a aplicării pedepsei, al unei suspendări sub supraveghere a executării pedepsei sau al unei liberări condiționate, dar se epuizează ulterior împlinirii acestuia, însă este descoperită în termen, se va putea dispune revocarea (sub rezerva îndeplinirii celorlalte condiții). În acest caz raportarea la momentul epuizării ar conduce la imposibilitatea dispunerii revocării amânării/suspendării/liberării. Dacă o infracțiune continuată se consumă în timp ce era în vigoare o lege temporară, care a crescut pedeapsa pentru aceasta de la 1-5 ani închisoare la 2-7 ani închisoare, dar se epuizează după ieșirea legii temporare din vigoare, se va aplica o pedeapsă cu închisoareasupraveghere al unei amânări a aplicării pedepsei, al unei suspendări sub supraveghere a executării pedepsei sau al unei liberări condiționate, dar se epuizează ulterior împlinirii acestuia, însă este descoperită în termen, se va putea dispune revocarea (sub rezerva îndeplinirii celorlalte condiții). În acest caz raportarea la momentul epuizării ar conduce la eludarea dispozițiilor mai severe ale legii temporare, sub imperiul căreia a avut loc cel puțin o acțiune din structura infracțiunii continuate. În acest sens, I. Curt, *Infracțiune continuată de viol: impactul Legii nr. 217/2023 asupra încadrării juridice în ipotezele în care infracțiunea a fost consumată când victima era minoră și epuizată după ce a devenit majoră*, în AUB, Forumul Juridic, nr. 1/2025, p. 109

²⁷ Prin decizia menționată s-a stabilit că în cazul infracțiunilor continuate, data săvârșirii este cea a comiterii ultimei acțiuni sau inacțiuni, (...) în raport cu această dată se produc consecințele juridice referitoare la aplicarea legii penale în spațiu și în timp, minoritate, prescripția răspunderii penale, amnistie și grațiere. (...) celelalte consecințe ale infracțiunilor continue și continuate, cum sunt cele referitoare la stabilirea stării de recidivă,

unor instituții care ar putea crea infractorului o situație mai favorabilă. Or, dacă s-ar considera că elementul circumstanțial agravant prev. de art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. nu este aplicabil, ca urmare a raportării exclusiv la momentul epuizării, s-ar obține efectul contrar, infractorului fiindu-i creată o situația mai ușoară, fiind încurajat astfel să continue activitatea infracțională sub legea nouă. Prin urmare, în ipoteza expusă de autorul întrebării, încadrarea nu trebuie raportată strict la momentul epuizării, când acțiunile comise sub imperiul legii noi nu atrăgeau agravarea ca urmare a elementului circumstanțial nou introdus, ci ținând seama de faptul una din acțiuni, comisă sub imperiul legii vechi, a produs acest efect.

Reținerea agravantei prev. de art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. nu aduce atingere principiului legalității incriminării prev. de art. 1 alin. (2) C.pen., chiar dacă agravanta respectivă nu era prevăzută de lege la momentul săvârșirii acțiunii în urma căreia victima a rămas însărcinată. Aceasta întrucât încadrarea menționată era previzibilă pentru inculpat la momentul comiterii primei acțiuni sub legea nouă, când și-a asumat că va fi sancționat mai sever. În același sens, prin decizia nr. 17/2018 a ÎCCJ – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii²⁸ s-a arătat că momentul epuizării infracțiunii continuate de viol coincide cu ultima acțiune, cu semnificația unei bariere în timp, care determină, la rândul ei, unicitatea infracțiunii de viol, cu toate componentele ei, comise în condiții tipice sau de agravare, de natură a influența fiecare la încadrarea juridică de ansamblu a faptei repetate, în raport cu dispozițiile legale în vigoare la data consumării ultimului act de execuție.

În final, subliniem că soluția noastră rezultă implicit și din decizia nr. 373/2025 ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept. Astfel, dacă elementul circumstanțial prev. de art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. se are în vedere atunci când infracțiunea a fost epuizată sub legea veche, pentru determinarea legii penale mai favorabile, *a fortiori* acesta trebuie reținut când aceeași infracțiune este epuizată sub legea nouă, pentru determinarea legii penale în baza principiului activității legii penale.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

---

revocarea liberării condiționate, a suspendării condiționate a executării pedepsei, a obligării la muncă corecțională, la reabilitare, se produc din momentul în care elementele constitutive ale infracțiunii sunt întrunite, potrivit legii, și făptuitorul poate fi tras la răspundere penală

²⁸ Prin decizia menționată s-a stabilit că *raportul sexual săvârșit în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, atunci când victima este membru al familiei, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, atât înainte, cât și după ce aceasta a împlinit 15 ani, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de viol prevăzute de art. 197 alin. (1) raportat la alin. (2) lit. b¹) și alin. (3) teza I, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din C.pen.*

1.2 Posibilitatea reținerii agravantei prevăzute de art. 220 alin. (5) lit. a) C.pen. în cazul infracțiunii de act sexual cu minor, în forma în vigoare anterior datei de 01.01.2024 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă pentru reținerea elementului circumstanțial agravant prev. de art. 220 alin. (5) lit. a) C.pen., în forma în vigoare până la data de 01 ianuarie 2024, este necesar ca raporturile de familie sau de conviețuire să fi existat anterior comiterii infracțiunii.

Într-o opinie, s-a considerat că se impune reținerea elementului circumstanțial agravant al săvârșirii faptei *de către un membru de familie al minorului sau de către o persoană care conviețuiește cu acesta* dacă cel puțin unul dintre aceste elemente au fost constatate la momentul săvârșirii faptei, norma de incriminare nefăcând referire la contextul în care victima și autorul au ajuns să conviețuiască.

Într-o altă opinie, s-a considerat că scopul agravantei este de a sancționa mai dur persoanele care profită de relațiile apropiate pe care le au cu minorii ca urmare a faptului că locuiesc împreună cu aceștia sau că sunt membri de familie, pentru a-i determina să consimtă la acte sexuale.

În opinia noastră, pentru reținerea elementului circumstanțial agravant prev. de art. 220 alin. (5) lit. a) C.pen., în forma în vigoare până la data de 01 ianuarie 2024, este necesar să se constate că, la momentul comiterii infracțiunii, între autor și victimă existau relații de natura celor menționate la art. 177 alin. (1) C.pen. sau relații de conviețuire.

Din acest punct de vedere, unele dintre raporturile care fac parte din conținutul noțiunii de *membru de familie*, cum ar fi cele prev. de art. 177 alin. (1) lit. a) și b) C.pen., presupun, prin natura lor, constatarea faptului că s-au născut anterior comiterii infracțiunii, ca urmare a rudeniei firești sau adopției, ori ca urmare a încheierii căsătoriei. În ceea ce privește raporturile la care se referă art. 177 alin. (1) lit. c) C.pen., precum și simpla relație de conviețuire la care face trimitere art. 220 alin. (5) lit. a) partea finală, este suficient să se constate că autorul și victima au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, indiferent dacă acestea rezultă din conviețuire sau au fost create anterior, respectiv să se constate că între aceleași persoane există o relație de conviețuire, la momentul comiterii infracțiunii.

Simpla constatare a unora dintre situațiile menționate este suficientă pentru incidența elementului circumstanțial agravant, având în vedere că legiuitorul nu condiționează reținerea lui de folosirea ascendentului pe care îl presupun astfel de raporturi pentru comiterea infracțiunii, astfel cum a făcut-o, de ex., în cazul elementului circumstanțial prev. de art. 220 alin. (4) lit. b) sau alin. (5) lit. b) C.pen. pentru aceeași infracțiune.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

1.3 Modalitatea de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul infracțiunii de act sexual cu un minor, faptă prevăzută de art. 220 C.pen., respectiv viol săvârșit asupra unui minor, faptă prevăzută de art. 218¹ C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În opinia autorului întrebări, în ipoteza în care, anterior modificărilor legislative aduse prin Legea nr. 217/2023, făptuitorul a întreținut un raport sexual cu persoana vătămată, în urma căruia aceasta a rămas însărcinată, iar diferența de vârstă dintre cei doi este mai mică de 5 ani, dar mai mare de 3 ani, se poate reține incidența legii anterioare, care stabilea limite de pedeapsă mai reduse, fără reținerea elementului circumstanțial agravant art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. Pe de altă parte, se poate aprecia ca fiind incidentă legea nouă, în considerarea cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 218¹ alin. (7) C.pen, de asemenea, fără reținerea elementului circumstanțial agravant art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen. întrucât, la momentul comiterii faptei, această circumstanță agravantă nu era prevăzută de norma de incriminare, respectiv de art. 220 C.pen.

Problema de drept a fost soluționată prin decizia nr. 373/2025 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept²⁹ prin care s-a hotărât că, la stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile în cazul infracțiunilor de act sexual cu un minor, prevăzută de art. 220 din Codul penal (în forma în vigoare anterior datei de 01.01.2024) și viol săvârșit asupra unui minor, prevăzută de art. 218¹ din Codul penal (forma intrată în vigoare începând cu data de 01.01.2024), calificarea faptei săvârșite se realizează în raport cu fiecare dintre legile penale intervenite până la judecarea definitivă în integralitatea lor, având în vedere inclusiv elementele circumstanțiale agravante introduse prin legea penală în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2024.

Prin urmare, în ipoteza expusă de autorul întrebării, analiza incidenței cauzei de nepedepsire referitoare la diferența de vârstă dintre făptuitor și victimă se va realiza prin raportare la calificarea faptei potrivit celor două legi succesive, inclusiv la elementul circumstanțial prev. de art. 218¹ alin. (4) lit. g) C.pen.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

---

²⁹ Nemotivată la data redactării prezentului material

1.4. Dacă sunt realizate elementele de tipicitate obiectivă ale infracțiunii de violare a vieții private, prev. de art. 226 alin. (1) C.pen. și atunci când acțiunea de fotografiere, captare sau înregistrare de imagini se realizează în timp ce persoana vătămată se află în locuința inculpatului sau a unui terț, iar nu doar în cazul în care se află în locuința personală (Parchetul de lângă Curtea de Apel București)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă pentru reținerea infracțiunii de violare a vieții private prev. de art. 226 alin. (1) C.pen. este irelevant dacă acțiunea de fotografiere, captare sau înregistrare de imagini se realizează în timp ce persoana vătămată se află în locuința personală sau a unei alte persoane.

Într-o opinie, pentru ca activitatea materială desfășurată să poată fi subsumată elementului material al acestei infracțiuni, este nevoie ca actele de executare, respectiv fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini să fie realizate asupra unei persoane care se află într-o locuință, încăpere ori dependință, tipicitatea faptei rămânând neafectată indiferent dacă victima infracțiunii este sau nu proprietara locurilor supravegheate, pentru existența faptei fiind așadar suficient doar ca aceasta să le folosească, esențial fiind caracterul privat, izolat al acestui spațiu. Așadar, de esența acestei infracțiuni este ca în locuința sau încăperea respectivă să locuiască, cu titlu permanent sau nu, subiectul pasiv al infracțiunii, prin săvârșirea căreia se aduce în mod evident atingere vieții private a acestuia, în modalitățile prevăzute de norma incriminatoare.

Într-o altă opinie, sunt îndeplinite condițiile de tipicitate ale infracțiunii de violare a vieții private inclusiv în situația în care acțiunea de fotografiere, captare sau înregistrare de imagini se realizează atunci când victima nu se află în locuința sa, ci în locuința inculpatului sau a altei persoane. În acest sens, s-a arătat că dispozițiile art. 226 alin. (1) C.pen. nu menționează în mod expres că domiciliul în care se săvârșește fapta penală trebuie să fie cel al persoanei vătămate, ci doar ca fapta să se săvârșască într-un domiciliu (acesta putând fi al persoanei vătămate, al inculpatului sau al unei terțe persoane).

În opinia autorului întrebării, tipicitatea faptei rămâne neafectată dacă persoana vătămată este fotografiată sau sunt captate imagini video cu aceasta, fără acordul său, în timp ce se află în domiciliul inculpatului sau al unui terț (martor), câtă vreme îi este adusă o atingere vieții private (de exemplu, prin fotografierea sau captarea unor imagini video cu persoana vătămată aflată în ipostaze intime). Cât timp legiuitorul nu distinge, acest spațiu trebuie considerat la fel de „izolat” ca locuința/încăperea/dependințele aflate în proprietatea/folosința persoanei vătămate, ipotezele fiind echivalente.

În opinia noastră, cea de-a doua opinie este corectă.

Obiectul juridic al infracțiunii de violare a vieții private este reprezentat de intimitatea vieții private a persoanei fizice și de relațiile sociale ce se nasc și se dezvoltă în jurul acestei valori³⁰. Așadar, incriminarea din art. 226 C.pen. are în vedere protejarea vieții private a persoanei, respectiv dreptul acesteia de a-și desfășura viața privată fără a fi expusă fără voia sa percepției unei alte persoane sau publicului³¹. Prin urmare, norma de incriminare prevăzută de aceste dispoziții sancționează atingerile aduse vieții private prin diferite acțiuni prin care se ia contact direct și nepermis, prin diverse modalități, cu viața privată a unei persoane.

Din perspectiva acțiunii incriminate prin dispozițiile alin. (1) al art. 226 C.pen., relevant pentru realizarea tipicității obiective este ca viața privată să se manifeste prin imagini sau sunete într-unul din spațiile la care se referă textul de lege – *locuință, încăpere ori dependență ținând de aceasta*³² – în înțelesul pe care aceste noțiuni îl au potrivit art. 224 alin. (1) C.pen.³³, fără a avea importanță dacă acestea reprezintă în același timp și spații în care se manifestă alte aspecte ale libertății individuale ale aceleiași persoane, respectiv cele referitoare la inviolabilitatea domiciliului. Această din urmă formă de manifestare a vieții private a persoanei fizice este deja protejată prin norma de incriminare prev. de art. 224 C.pen., dispozițiile art. 226 alin. (1) urmărind să protejeze alte aspecte care țin de aceeași viață privată, respectiv cele care se manifestă prin imagini, sunete sau convorbiri.

Prin urmare, în situația în care victima fotografiată, captată sau înregistrată se află în *locuința, încăperea ori dependența* altei persoane, tipicitatea faptei nu va fi afectată, câtă vreme aceste noțiuni au semnificația celor utilizate în cadrul art. 224 alin. (1) C.pen.

În plus, legea nu distinge cui îi aparține locuința, încăperea sau dependența, esențial fiind ca aspectele legate de viața privată a persoanei să se manifeste în aceste spații³⁴.

---

³⁰ M. Udrioiu, *Sinteze de drept penal. Partea specială*, ediția a 4-a, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 428. În același sens, în *expunerea de motive* a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, s-a arătat că în capitolul IX, intitulat *Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private* din titlul I, Partea specială, sunt grupate infracțiunile ce aduc atingere domiciliului, vieții private și corespondenței, iar între acestea violarea vieții private constituie o incriminare nouă, necesară a întregi cadrul protecției penale a valorilor garantate de art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului.

³¹ În acest sens, ÎCCJ -Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în decizia nr. 51/2021 prin care s-a stabilit că *tipicitatea infracțiunii de violare a vieții private în modalitatea incriminată de art. 226 alin. (2) C.pen. nu este condiționată de deținerea unor sunete, convorbiri ori imagini realizate fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependență ținând de acestea sau a unei convorbiri private*.

³² Cu excepția ipotezei *convorbirilor private*, aspect care rezultă din structura gramaticală a textului de incriminare

³³ Conform deciziei nr. 18/2024 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

³⁴ De altfel, atunci când a circumscris sensul noțiunilor de *locuință, încăpere ori dependență ținând de aceasta*, instanța supremă, în cadrul deciziei nr. 18/2024, nu a condiționat identitatea dintre titularul valorilor sociale protejate prin incriminarea prev. de art. 226 alin.(1) C.pen. și cel caruia îi aparține *domiciliul*, în sensul legii penale. Același lucru se observă și în cadrul deciziei nr. 33/2017 a Curții constituționale, în care s-a arătat că *prin reglementarea contestată statul nu neagă dreptul persoanei la viață intimă, familială și privată, ci oferă o*

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

2. Infrapecțiuni contra patrimoniului

2.1 Subiectul pasiv al infracțiunii de distrugere prev. de art. 253 alin. (1) C.pen., în situația în care fapta a fost comisă în perioada în care bunul se afla în detenția precară a unei persoane (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă persoana fizică sau juridică, care în temeiul unui contract dobândește detenția precară asupra bunului, are calitatea de subiect pasiv al infracțiunii de distrugere, cu consecința recunoașterii dreptului de a formula plângere prealabilă.

Într-o opinie, s-a considerat faptul că subiectul pasiv al infracțiunii este doar proprietarul bunului distrus.

Într-o altă opinie, s-a arătat că detentorul precar are calitatea de subiect pasiv al infracțiunii, având în vedere că, în virtutea contractului, răspunde pentru păstrarea bunului în bune condiții, având obligația de a repara orice stricăciuni aduse acestuia.

În opinia noastră, cea de-a doua opinie este corectă.

Subiectul pasiv este persoana fizică sau persoana juridică care este titulara valorii sociale ce constituie obiectul juridic al infracțiunii, fără să există suprapunere perfectă între această noțiune și cea de persoană prejudiciată, noțiune care desemnează orice persoană care în urma comiterii unei infracțiuni a suferit un prejudiciu³⁵.

În cazul infracțiunii de distrugere, obiectul juridic este reprezentat de relațiile sociale de ordin patrimonial ce se referă la protejarea integrității materiale și funcționale a bunurilor³⁶, drepturi care aparțin nu doar proprietarului, dar și celui care are dreptul de a se bucura și de a folosi bunul.³⁷

Prin urmare, în măsura în care prin comiterea infracțiunii se aduce atingere atributelor care aparțin persoanelor care au dobândit dreptul de a folosi bunul, cum este cazul detentorului precar

---

protecție sporită faptelor antisociale care aduc atingere acestui drept, atunci când se comit într-o locuință sau încăpere ori dependență ținând de aceasta, deci de domiciliu în sens penal, în restul situațiilor, partea lezată având deschisă calea unei acțiuni civile în justiție (parag. 31).

³⁵ F. Streteanu, D. Nițu, *op.cit.*, p. 278. Autorii arată, de asemenea, că, de cele mai multe ori calitatea de subiect pasiv și persoană prejudiciată se întrunesc în aceeași persoană, așa cum se întâmplă în cazul furtului. Alteori însă cele două calități aparțin unor persoane diferite. În cazul omorului, subiectul pasiv al infracțiunii este persoana ucisă, în vreme ce persoanele prejudiciate sunt, spre exemplu, persoanele aflate în întreținerea victimei.

³⁶ V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială I. Infrapecțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului*, ediția 10, Ed. C.H. Beck, București, 2025, p. 453. Într-o exprimare similară, obiectul juridic al infracțiunii constă în relațiile sociale cu caracter patrimonial referitoare la integritatea, substanța și potențialul de utilizare al bunurilor, T. Toader, *Drept penal român. Partea specială*, ediția a 6-a, Ed. Hamangiu, 2012, p. 279

³⁷ În acest sens, M. Udroui, *op.cit.*, p. 689

care a dobândit prin contract acest drept, acestea au calitatea de subiect pasiv al infracțiunii, având în vedere că sunt titularii valorilor sociale ce constituie obiectul juridic al infracțiunii.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

3. Infracțiuni contra autorității

3.1 Sfera de incidență a art. 257 alin. (2) C.pen., respectiv dacă textul vizează comiterea oricărei infracțiuni, fără nicio excepție, ori are în vedere orice infracțiune, în afara celor prevăzute de alin. (1) al aceluiași articol (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În opinia autorului întrebării, în aria de reglementare a art. 257 alin. (2) C.pen. ar trebui inclusă orice infracțiune, fără excepție, dată fiind exprimarea normativă clară în sensul inexistenței vreunei distingeri în acest sens.

În opinia noastră, interpretarea teologică a primelor două alineate ale art. 257 C.pen. impune concluzia că alin. (2) exclude din domeniul său de aplicare infracțiunile menționate de alin. (1).

În acest sens, în primul rând trebuie menționat faptul că cele două alineate prevăd aceeași majorare de pedeapsă, atunci când fapta tipică se încadrează în modelul prevăzut de norma de incriminare. În al doilea rând, trebuie observat că alin. (2) introduce o cerință de tipicitate suplimentară față de alin. (1), respectiv comiterea infracțiunii *în scop de intimidare sau de răzbunare*.

Prin urmare, dacă s-ar considera că alin. (2) are în vedere și infracțiunile la care se referă alin. (1), ar însemna că atunci când acestea din urmă au fost comise în scop de intimidare sau de răzbunare, limitele de pedeapsă rămân neschimbate, deși, prin ipoteză, față de cerințele de tipicitate prevăzute de alin. (1) este necesar îndeplinirea cerinței suplimentare menționate. De aici rezultă concluzia că legiuitorul a dorit să includă în sfera de aplicare a formei asimilate de la alin. (2) orice infracțiuni, cu excepția celor prevăzute la forma tip de la alin. (1), extinzând astfel sfera protecției penale a funcționarului public. În cazul în care infracțiunile prevăzute de forma tip ar fi comise în scop de intimidare sau răzbunare, respectiv în condițiile formei asimilate, reținerea doar a formei tip permite individualizarea pedepsei între aceleași limite ca și în ipoteza în care s-ar fi reținut forma asimiliată, însă cu posibilitatea de a se valorifica scopul/mobilul urmărit de făptuitor în procesul de individualizare, ceea ce nu ar fi fost posibil în ipoteza reținerii formei asimilate, având în vedere că în acest caz scopul/mobilul este o condiție de tipicitate³⁸.

---

³⁸ Dacă s-ar valorifica scopul/mobilul urmărit atât ca element de tipicitate cât și ca și criteriu de individualizare prev. de 74 alin. (1) lit. d) C.pen., s-ar ajunge, în opinia noastră, la o dublă valorificare a aceleiași împrejurări, nepermisă, având în vedere că legiuitorul a dat în mod expres o valență specifică acestor aspecte, urmărind ca efectul lor să fie împlinirea condiției tipicității sau reținerea criteriului de individualizare

Participanții la întâlnire, au decis, cu majoritate, că domeniul de incidență al normei prev. de art. 257 alin. (2) C.pen. include infracțiunile menționate la alin. (1) al aceluiași articol, având în vedere că aceasta nu distinge cu privire la infracțiunile care intră în sfera sa de aplicare.

4. Infracțiuni de serviciu

4.1 Încadrarea juridică a faptei de lovire a colegului de serviciu, ambele părți aflându-se la locul de muncă, în exercitarea atribuțiilor de serviciu (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă tipicitatea infracțiunii de purtare abuzivă este realizată atunci când, prin fapta sa, subiectul activ manifestă o conduită contrară atribuțiilor sale de serviciu.

Într-o primă opinie, s-a considerat că fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de purtare abuzivă, motivat de faptul că autorul se află în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Într-o a doua opinie, s-a considerat că încadrarea juridică a faptei este cea de loviri sau alte violențe, întrucât obiectul juridic special al infracțiunii de purtare abuzivă constă în relațiile de serviciu referitoare la buna desfășurare a raporturilor de serviciu, cu asigurarea respectului față de persoanele cu care funcționarul intră în contact, iar prin comportamentul său necorespunzător, funcționarul aduce atingere imaginii angajatorului său, în fața persoanelor care apelează pentru prestarea unui anumit serviciu. Astfel că, întrucât autorul faptei nu desfășoară un serviciu și nu exercită activitatea prevăzută în fișa postului, nu se află în "exercitarea atribuțiilor de serviciu", nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 296 C.pen.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Infracțiunea de purtare abuzivă are ca obiect juridic principal relațiile sociale referitoare la normala desfășurare a relațiilor de serviciu, urmărind sancționarea comportamentului neadecvat al subiectului activ față de persoanele cu care intră în contact în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Așadar, tipicitatea infracțiunii presupune conduite care afectează relațiile de serviciu (*întrebuințarea de expresii jignitoare, amenințare, lovirea sau alte violențe*) care aparțin unei persoane aflate în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Faptul că subiectul activ, aflat în exercitarea acestor atribuții, aduce atingere relațiilor de serviciu în care este angajat nu poate duce la concluzia că nu mai este îndeplinită condiția de tipicitate menționată, având în vedere că ea face parte premisa infracțiunii. În caz contrar, sancționarea conduitelor abuzive ale celui aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu ar rămâne în afara

protecției penale oferite de dispozițiile art. 296 C.pen., toate modalitățile elementului material presupunând, prin ipoteză, afectarea obiectului juridic principal, respectiv a desfășurării normale a atribuțiilor de serviciu.

Situația prezentată de autorul întrebării este substanțial diferită față de ipoteza infracțiunii de ultraj, la care cel mai probabil a făcut trimitere cea de-a doua opinie, având în vedere că în cazul acestei din urmă infracțiuni, pe de o parte, sunt sancționate conduite abuzive împotriva autorității de stat, reprezentată prin subiectul pasiv al infracțiunii, iar, pe de altă parte, depășirea sau încălcarea atribuțiilor de serviciu ale funcționarului public, în calitate de subiect pasiv, îl scoate pe acesta din sfera protecției penale oferite de dispozițiile art. 257 C.pen. Prin urmare, în cazul acestei infracțiuni, conduita abuzivă a funcționarului public nu face parte din tipicitatea sa, ca în cazul infracțiunii de purtare abuzivă ci, dimpotrivă, o exclude.

Fără îndoială că, în măsura în care nu există o suprapunere între conduita tipică a subiectului activ și cea care îl scoate în afara protecției penale³⁹, nu vor putea fi reținute dispozițiile art. 296 C.pen., având în vedere că și în acest caz nu se va putea considera că acesta se află în exercitarea atribuțiilor de serviciu, însă nu ca urmare a acțiunii tipice ci a unei alte conduite prin care depășește sau își încalcă atribuțiile de serviciu.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

4.2 Dacă resursa umană poate reprezenta obiect material al infracțiunii de delapidare (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă resursa umană poate constitui obiectul material al infracțiunii de delapidare

Într-o opinie s-a considerat că obiectul material al infracțiunii de delapidare, prin raportare la obiectul juridic secundar, îl reprezintă banii, valorile sau alte bunuri, o interpretare largă a noțiunii de *valori* sau *alte bunuri* aducând atingere principiului legalității incriminării, astfel încât folosirea resursei umane (în speță, angajații) pentru alte lucrări decât cele efectuate în interesul și scopul angajatorului ar putea constitui elementul material al infracțiunii de abuz în serviciu și nu al infracțiunii de delapidare.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că folosirea forței de muncă, respectiv a angajaților instituțiilor pentru desfășurarea altor activități decât cele specifice în cadrul societății angajatoare, întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunii de delapidare.

---

³⁹ Ceea ce nu este cazul în ipoteza expusă de autorul întrebării

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Infrațiunea de delapidare prev. de art. 295 C.pen. nu are un obiect material principal, având în vedere valoarea socială protejată, constând în relațiile de serviciu.

Obiectul material adiacent al acestei infrațiuni, conform normei de incriminare, este reprezentat de *bani, valori sau alte bunuri*. Prin noțiunea de *bani* legiuitorul are în vedere moneda metalică și de hârtie (bancnote), prin cea de *valori* se înțelege cecuri, titluri de credit, obligațiuni etc., iar prin cea de *alte bunuri* se au în vedere orice alte bunurile care au valoare economică. Astfel, bunurile la care se referă norma de incriminare trebuie să aibă o valoare economică intrinsecă, având în vedere faptul că urmarea imediată secundară a infrațiunii de delapidare constă în prejudiciul produs instituției sau persoanei juridice cu care făptuitorul se află în raporturi de serviciu⁴⁰, ca urmare a realizării unei dintre variantele alternative ale elementului material.

În aceste condiții, resursa umană a unei persoane juridice, mai precis angajații acesteia, nu poate constitui obiect material adiacent al infrațiunii de delapidare deoarece forța de muncă a unei persoane juridice nu reprezintă un bun cu o valoare economică intrinsecă, care face parte din patrimoniul acesteia. De aceea, folosirea resursei umane, mai precis a angajaților, pentru alte lucrări decât cele efectuate în interesul și în scopul angajatorului, nu ar putea reprezenta infrațiunea de delapidare ci eventual o altă infrațiune de serviciu.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

5. Infrațiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice

5.1 Interpretarea noțiunii producerea unui accident de circulație prevăzută de dispozițiile art. 336¹alin. (1) C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, arătând doar că noțiunea de *accident de circulație* poate comporta două interpretări diferite și anume: dacă are caracter penal doar fapta celui din culpa căruia s-a produs accidentul de circulație (așa cum ar rezulta din cercetările efectuate) sau în egală măsură ar avea caracter penal și faptele celorlalți conducători auto implicați în accidentul rutier, fără ca din culpa acestora să se fi produs accidentul.

În opinia noastră, subiectul activ al infrațiunii este conducătorul de vehicul implicat în accidentul de circulație, independent de culpa sa în producerea acestuia.

---

⁴⁰ În acest sens, C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Ciolcei, *Drept penal. Parte Specială II. Curs tematic*, ediția a 6-a, Ed. C.H. Beck, București, 2022, p. 291

Astfel, în cazul infracțiunii prev. de art. 336¹alin. (1) C.pen. situația premisă este producerea unui accident de circulație, noțiune definită de art. 75 din OUG nr. 195/2002⁴¹. Obligația impusă de norma de incriminare, respectiv aceea de a nu consuma alcool sau alte substanțe psihoactive după acest eveniment revine conducătorului de vehicul care a fost implicat în accident, tocmai pentru a permite stabilirea concentrației de alcool în sânge sau a prezenței în corp a substanțelor psihoactive. Prin urmare, respectarea acestei obligații este independentă de culpa în producerea accidentului, câtă vreme nerespectarea acesteia îngreunează aflatea adevărului în această privință.

Din acest punct de vedere, infracțiunea prev. de art. 336¹ C.pen., similar celei prev. de art. 338 C.pen., are ca obiectul juridic principal relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice, iar, în subsidiar, sunt protejate și cele privind înfăptuirea justiției, întrucât respectarea obligației impuse de norma de incriminare contribuie la stabilirea adevărului și eventuala tragere la răspundere a persoanelor vinovate. De aceea, independent de vinovăția persoanei, consumul de alcool sau de substanțe psihoactive după producerea accidentului este în măsură să aducă atingere acestor din urmă relații sociale.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

5.2 Dacă sunt întrunite elementele de tipicitate ale infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, prev. de art. 335 alin. (2) C.pen. (având suspendat dreptul de a conduce), în situația în care cauza care a determinat suspendarea dreptului de a conduce este un dosar penal având ca obiect o infracțiune rutieră, dosar care este soluționat ulterior prin clasare (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

Problema de drept a fost discutată în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel din 3-4 iunie 2021 când s-a stabilit că, în situația în care suspendarea dreptului de a conduce este urmarea sesizării organelor judiciare cu privire la comiterea unei infracțiuni, iar persoana vizată de măsură a condus pe durata suspendării, împrejurarea că, ulterior, pentru infracțiunea respectivă, s-a dispus clasarea sau achitarea, nu este de natură a produce

---

⁴¹ Potrivit acestui articol, accidentul de circulație reprezintă *evenimentul care întrunește cumulativ următoarele condiții: a) s-a produs pe un drum deschis circulației publice ori și-a avut originea într-un asemenea loc; b) a avut ca urmare decesul, rănirea uneia sau a mai multor persoane ori avarierea a cel puțin unui vehicul sau alte pagube materiale; c) în eveniment a fost implicat cel puțin un vehicul în mișcare*

efecte în ceea ce privește fapta de a conduce un autovehicul pe drumurile publice având dreptul de a conduce suspendat⁴².

În majoritate, participanții la întâlnire au hotărât, în majoritate, menținerea punctului de vedere exprimat la întâlnirea președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel din 3-4 iunie 2021. Suplimentar, a fost exprimată și opinia conform căreia soluția de clasare pentru infracțiunea care a atras măsura suspendării dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice va atrage lipsa de tipicitate a infracțiunii prev. de art. 335 alin. (2) C.pen., având în vedere că, potrivit art. 111 alin. (1) lit. b) din OUG nr. 195/2002 reținerea permisului de conducere se dispune în cazul săvârșirii uneia din infracțiunile la care se referă acest text de lege. Or, prin ipoteză, se constată lipsa de tipicitate a acesteia, ceea ce atrage, retroactiv și lipsa de tipicitate a infracțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană căreia i-a fost suspendat dreptul de a conduce.

6. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială

6.1 Dacă în cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice prev. de art. 371 alin. (2) C.pen., noțiunea prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor, trebuie înțeleasă în sensul impus de prevederile art. 193 C.pen., respectiv art. 253 C.pen., fiind condiționată de producerea urmării prevăzute de norma de incriminare, respectiv lezarea efectivă a persoanei sau a bunurilor (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, arătând doar că, într-o speță, raportat la starea de fapt (*aruncarea cu pietre în direcția combatanților, fără a se produce lovirea efectivă a vreunuia dintre ei*), s-au reținut doar dispozițiile art. 371 alin. (1) C.pen., argumentându-se că, în cuprinsul Deciziei nr. 364/2023, Curtea Constituțională a arătat în mod explicit că diferența dintre cea dintâi variantă agravată și varianta tip a infracțiunii constă în faptul că, în cazul normei de incriminare nou-introduse, faptele care tulbură ordinea și liniștea publică sunt fapte de violență comise împotriva persoanelor și a bunurilor, aspect care apropie varianta agravată astfel reglementată de sfera infracțiunilor contra integrității corporale și a sănătății, comise prin acte de violență, și a infracțiunilor contra patrimoniului, săvârșite prin acțiuni de aceeași natură. Rezultă, în

---

⁴² Subliniem că pe rolul ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, cu termen de soluționare 15.12.2025, se află sesizarea având următorul obiect: *dacă pentru întrunirea elementelor de tipicitate obiectivă a infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, prev. de art. 335 alin. (2) Cod penal, constând în varianta de conducere pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată, se impune, ca și situație premisă, doar existența sancțiunii constând în suspendarea dreptului de a conduce în conformitate cu O.U.G. nr. 195/2002, sau și stabilirea caracterului legal al faptului generator și al procedurii ce au condus la aplicarea sancțiunii constând în suspendarea dreptului de a conduce*

această opinie, că noțiunea de „violență împotriva persoanelor” trebuie înțeleasă ca suprapunându-se peste noțiunea similară prev. de art. 193 C.pen., incriminată numai dacă s-a produs urmarea prevăzută în norma de incriminare.

În opinia autorului întrebării, se impune reținerea alin. (2) al articolului 371 C.pen., indiferent dacă persoana sau bunurile au fost sau nu efectiv lezate de actul de violență. În acest sens, s-a avut în vedere că obiectul juridic al acestei infracțiuni este reprezentat de *relațiile sociale privind ordinea și liniștea publică, relații cărora li se aduce atingere prin săvârșirea infracțiunii*. Prin incriminarea acestei fapte în varianta prev. de alin. (2) nu se apără nici patrimoniul și nici integritatea fizică a unei persoane, comiterea unor astfel de fapte conducând la reținerea unui concurs de infracțiuni (tulburarea ordinii și liniștii publice și distrugere sau loviri și alte violențe/vătămare corporală/tentativă de omor). Un alt argument este legat de modul în care este folosit termenul de *violență* în alte norme legale, ca de exemplu în cazul infracțiunii de tâlhărie, dacă violența rămâne în stadiu de tentativă (ex. se trage cu pistolul în direcția persoanei vătămate dar aceasta se ferește), iar persoana abandonează bunul care este sustras de inculpat, încadrarea va fi fără echivoc în infracțiunea de tâlhărie.

De asemenea, tot un argument în sprijinul opiniei derivă din varianta infracțiunii incriminate la alin. (3), unde se prevede că *limitele speciale se majorează dacă fapta prevăzută la alin. (2) este comisă de o persoană care are asupra sa o armă de foc, un obiect, un dispozitiv, o substanță sau un animal, ce pot pune în pericol viața, sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor care vine să confirme că o astfel de finalitate nu este impusă de norma de incriminare, fiind necesară doar punerea în pericol, și nu lezarea efectivă*.

În opinia noastră, infracțiunea prevăzută de art. 371 alin. (2) C.pen. nu este o infracțiune complexă, care să absoarbă în conținutul său infracțiunile de loviri sau alte violențe ori distrugere.

Prin art. unic pct. 10 din Legea nr. 248/2023⁴³ legiuitorul a extras o parte dintre faptele de tulburare a ordinii și liniștii publice din sfera variantei de bază a infracțiunii analizate, pe care le-a definit ca fiind variante agravate ale acestei infracțiuni, având în vedere pericolul social ce caracterizează respectivele fapte și a prevăzut pentru ele pedepse cu închisoarea ale căror limite speciale sunt considerabil mai mari în comparație cu limitele speciale ale pedepsei reglementate pentru forma de bază a infracțiunii.

Prin urmare, inclusiv după această modificare, nu au intervenit modificări din perspectiva valorilor sociale protejate, obiectul juridic special al infracțiunii, în toate formele sale, constând în protejarea relațiilor sociale referitoare la ordinea și liniștea publică.

---

⁴³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 673 din 21 iulie 2023

Cu privire la conținutul noțiunilor utilizate în cuprinsul art. 371 alin. (2) C.pen., Curtea Constituțională a arătat că, *atunci când sunt vizate persoane, violența poate fi atât fizică (loviri sau orice acte de violență specifice infracțiunilor prevăzute de dispozițiile art. 193 și ale art. 194 din Codul penal), cât și verbală – ceea ce înseamnă toate acele manifestări agresive verbale care nu pot fi încadrate în categoria amenințărilor sau a faptelor de lezare a demnității persoanei. Atunci când actele de violență realizează conținutul constitutiv al infracțiunilor de loviri sau alte violențe sau vătămare corporală (art. 193 și art. 194 din Codul penal), se aplică regulile concursului de infracțiuni. Violența împotriva bunurilor nu poate fi decât fizică și, atunci când realizează conținutul infracțiunii de distrugere (art. 253 și art. 254 din Codul penal), aceasta intră în concurs cu infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice.*⁴⁴

Așadar, realizarea tipicității infracțiunilor prev. de art. 193 C.pen. sau art. 253 C.pen., ca modalități prin care se tulbură ordinea și liniștea publică, va determina reținerea unui concurs de infracțiuni și nu a unei infracțiuni complexe prev. de art. 371 alin. (2) C.pen., având în vedere că valoarea socială protejată prin incriminarea prevăzută de acest din urmă text de lege vizează apărarea climatului social general de conviețuire civilizată, afectat prin ecoul social al faptei, iar nu valorile individuale ale persoanei (integritate corporală, sănătate, libertate psihică etc.), acestea fiind protejate în mod distinct prin norme de incriminare proprii.

Mai mult, în cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice nu acțiunea violentă, amenințarea sau atingerea gravă adusă demnității, descrisă de legiuitor ca element material al infracțiunii, trebuie să se îndrepte împotriva mai multor persoane, ci urmarea imediată trebuie să fie aptă să se producă față de mai multe persoane⁴⁵. Prin urmare, este irelevant dacă prin manifestarea violentă se realizează sau nu tipicitatea infracțiunilor prev. de art. 193 sau art. 253 C.pen. pentru a se reține infracțiunea prev. de art. 371 alin. (2) C.pen., câtă vreme se produce urmarea specifică acestei din urmă infracțiuni. Cu alte cuvinte, infracțiunea prev. de art. 371 alin. (2) C.pen. nu este una complexă, având în vedere că nu se verifică caracterul necesar al absorbției, infracțiunea presupus absorbantă – art. 371 alin. (2) C.pen. – putând fi comisă fără a fi săvârșită în mod necesar și infracțiunea presupus absorbită – art. 193 sau art. 253 C.pen.

---

⁴⁴ Parag. 21 din Decizia nr. 705/2019 a Curții Constituționale. Deși decizia menționată a fost pronunțată anterior modificării intervenite prin Legea nr. 248/2023, ea prezintă în continuare relevanță în contextul analizat, având în vedere că, așa cum am arătat, crearea celor două variante agravate ale infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice, prin articolul unic pct.10 al legii menționate, a avut exclusiv ca temei pericolul social sporit al faptelor astfel reglementate, pericol ce vizează valori fundamentale de o importanță majoră, respectiv viața, sănătatea, integritatea corporală și proprietatea privată a persoanei

⁴⁵ În acest sens, parag. 25 din Decizia nr. 705/2019 a Curții Constituționale

Faptul că varianta agravată prev. de art. 371 alin. (2) C.pen. presupune fapte de violență comise împotriva persoanelor și a bunurilor, aspect care o apropie de sfera infracțiunilor contra integrității corporale și a sănătății, comise prin acte de violență, și a infracțiunilor contra patrimoniului, săvârșite prin acțiuni de aceeași natură, astfel cum s-a reținut prin decizia nr. 364/2023 a Curții Constituționale⁴⁶, nu conduce la concluzia contrară, având în vedere că, după cum se reține chiar în cuprinsul aceleiași decizii⁴⁷, ordinea și liniștea publică sunt tulburate atunci când, în public, au loc manifestări sau comportamente imorale, când au loc scandaluri sau când oamenii se văd în primejdia de a fi subiecți pasivi ai unor violențe fizice sau verbale. Prin urmare, conținutul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice nu este condiționat de realizarea tipicității infracțiunilor de loviri sau alte violențe ori distrugere, apropierea de aceste din urmă infracțiuni fiind determinată de aceeași semnificație a elementului material prin care se realizează, fără a fi necesar și producerea urmărilor specifice acestora.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

7. Infracțiuni în legi speciale

7.1 Posibilitatea reținerii în concurs a infracțiunilor de folosire, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații, prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 78/2000 și compromiterea intereselor justiției, prevăzută de art. 277 alin. (1) C.pen. (Direcția Națională Anticorupție)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, făcând doar referire la două decizii din practica judiciară în care s-a argumentat imposibilitatea reținerii celor două infracțiuni în concurs.

Astfel, într-una din deciziile menționate, s-a menționat că, din punct de vedere al textelor legale, există o suprapunere în ceea ce privește latura obiectivă, în sensul că infracțiunea prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 78/2000 vizează permiterea accesului la informații ce nu sunt destinate publicității, în timp ce infracțiunea prevăzută de art. 277 C.pen. vizează divulgarea de informații confidențiale. În concret, infracțiunea imputată inculpatului, respectiv aceea de a pune la dispoziție anumite informații poate fi încadrată atât în această acțiune de permitere a accesului, cât și de divulgare de informații. Valorile sociale care sunt vizate sunt de aceeași natură și textul de lege, făcând referire la informații ce nu sunt destinate publicității, respectiv la cele privind administrarea unor probe, vizează aceeași categorie de informații.

---

⁴⁶ Parag. 31

⁴⁷ Parag. 24

Nu în ultimul rând, infracțiunea prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 78/2000 prezintă și acest scop, care lipsește în cazul primei infracțiuni, respectiv cel al dobândirii anumitor foloase, motiv pentru care, în această situație, infracțiunea prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 78/2000 se prezintă ca o *infracțiune specială* în raport cu cea cu trăsături mai generale prevăzută de art. 277 C.pen., care ar avea astfel caracter de drept comun în materie ca infracțiune subsidiară, motiv pentru care, în concret este absorbită de această infracțiune.

În cea de-a doua decizie s-a arătat că infracțiunea reglementată de art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000 are ca obiect juridic ocrotirea corectei îndepliniri a atribuțiilor de serviciu de către funcționarii publici, aceștia fiind în posesia unor informații confidențiale în temeiul funcției deținute. În schimb, infracțiunea prevăzută de art. 277 C.pen. are ca obiect juridic protejarea îndeplinirii corecte a justiției, prin prevenirea scurgerilor de informații referitoare la modalitatea de administrare a procedurilor probatorii.

Astfel, pentru ca fapta să fie încadrată în dispozițiile art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000, nu este necesar ca informațiile divulgate să vizeze în mod specific procesul penal, acestea putând privi orice informație de serviciu care nu este destinată publicității. Prin contrast, pentru tipicitatea infracțiunii prevăzute de art. 277 C.pen., este esențial ca informația confidențială divulgată să privească expres data, timpul, locul, modul sau mijloacele prin care urmează să se administreze o probă.

Chiar și în ipoteza în care funcționarul public ar permite accesul unei persoane neautorizate la informații nedestinate publicității, care vizează date privind momentul sau modul de administrare a unei probe, nu se poate reține concursul între art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000 și art. 277 alin. (1) C.pen. Aceasta deoarece infracțiunea prevăzută de art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000 este o infracțiune calificată prin scop, respectiv, obținerea pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase, iar acest scop constituie o condiție de tipicitate. În absența scopului special, nu este incidentă norma prevăzută de art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000. În schimb, art. 277 alin. (1) C.pen. nu impune o finalitate determinată în sensul obținerii de foloase, fiind suficientă simpla divulgare, fără drept, a informațiilor confidențiale privind desfășurarea procedurilor probatorii.

Prin urmare, în ipoteza în care un funcționar public permite accesul unei persoane neautorizate la informații privind momentul, locul, modul sau mijloacele de administrare a unei probe, în scopul obținerii de foloase, pentru sine sau pentru altul, și prin aceasta se îngreunează sau se împiedică desfășurarea urmăririi penale, fapta se încadrează în dispozițiile art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000.

Dimpotrivă, în situația în care un funcționar public permite accesul unei persoane neautorizate la informații similare, fără a urmări obținerea de foloase și fără a exista o finalitate patrimonială sau nepatrimonială, în favoarea sa ori a altei persoane, dar prin care poate fi îngreunată sau împiedicată

desfășurarea procedurii penale, fapta va întruni elementele constitutive ale infracțiunii prev. de art. 277 alin. (1) C.pen.

În concluzie, cele două incriminări nu pot fi reținute în concurs real, întrucât vizează aceeași conduită, respectiv divulgarea neautorizată de informații confidențiale, diferența constând exclusiv în scopul urmărit de făptuitor și în natura valorii sociale ocrotite. Astfel, în funcție de elementul intențional, se va aplica fie art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000 (în cazul în care se urmărește obținerea unui folos), fie art. 277 alin. (1) C.pen. (în lipsa unui asemenea folos).

În opinia noastră, cele două infracțiuni nu pot fi reținute în concurs⁴⁸.

Astfel, infracțiunea prev. de art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000⁴⁹ este o infracțiune asimilată infracțiunilor de corupție, incriminarea urmărind asigurarea corectei îndepliniri a atribuțiilor de serviciu de către funcționarii publici, care implică un scop special ca și condiție de tipicitate, fapta trebuind comisă în scopul *obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite*. Infracțiunea prev. de art. 277 alin. (1) C.pen.⁵⁰ are ca obiect juridic relațiile sociale privind înfăptuirea justiției, urmărind protejarea confidențialității informațiilor privind administrarea probelor de către magistrați sau funcționari publici, astfel încât bunul mers al procesului penal să nu fie afectat, indiferent de scopul urmărit prin comiterea infracțiunii.

Prin urmare, având în vedere că infracțiunea din legea specială impune un scop special și există o suprapunere sub aspectul subiectului activ cu cea prevăzută în Codul penal, în ipoteza în care informațiile confidențiale privesc data, timpul, locul, modul sau mijloacele prin care urmează să se administreze o probă iar divulgarea lor poate îngreuna sau împiedica urmărirea penală și în același timp prin comiterea faptei subiectul activ urmărește obținerea unui folos necuvenit pentru sine sau pentru altul, se va reține doar infracțiunea art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 78/2000, având în vedere că aceasta are caracter special în raport de infracțiunea prev. de art. 277 alin. (1) C.pen.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

---

⁴⁸ Deși nu rezultă explicit din întrebarea formulată iar în una din cele două decizii se face referire la *concursul real*, fără îndoială că întrebarea vizează posibilitatea reținerii concursului ideal, respectiv dacă aceeași acțiune ar putea realiza concomitent tipicitatea celor două infracțiuni

⁴⁹ Potrivit textului, *sunt pedepsite cu închisoarea de la 1 la 5 ani următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite: (...) b) folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.*

⁵⁰ Potrivit textului, *divulgarea, fără drept, de informații confidențiale privind data, timpul, locul, modul sau mijloacele prin care urmează să se administreze o probă, de către un magistrat sau un alt funcționar public care a luat cunoștință de acestea în virtutea funcției, dacă prin aceasta poate fi îngreunată sau împiedicată urmărirea penală, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.*

7.2 Dacă pentru realizarea condițiilor de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 181 din Legea nr. 78/2000 este suficientă simpla folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene (Direcția Națională Anticorupție)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, făcând doar referire la o decizie din practica judiciară în care s-ar fi argumentat un răspuns negativ. În acest sens, s-a arătat că respectarea principiului proporționalității și a principiului *ultima ratio* necesită evaluarea gravității faptelor comise prin raportare la impactul concret pe care acestea le-au avut asupra bugetului Uniunii Europene, neputându-se reține, *de plano*, că simpla constatare a acțiunilor ilicite intenționate ale inculpați lor sunt de natură, prin ele însele, să aducă atingere intereselor financiare ale UE, și că acea atingere ar fi egală cu întinderea finanțării.

Din moment ce principiul proporționalității împiedică instituirea în mod automat a unei rate de corecție financiară de 100 % (restituirea integrală a finanțării), înseamnă că întinderea prejudiciului nu poate fi reprezentată de cuantumul total al finanțării, decât cu titlu de excepție, când beneficiarul a eludat criteriile de eligibilitate, adică atunci când nu ar fi avut dreptul la finanțare din fondurile structurale ale Uniunii Europene. Este, de altfel, și firească aplicarea unei corecții financiare de 100% în respectiva situație, cât timp, prin ipoteză, beneficiarul nu avea dreptul la finanțare. *Per a contrario*, în celelalte situații, când beneficiarul avea dreptul la finanțare, însă se pretinde că ar fi fost accesată în mod ilicit o sumă mai mare decât cea efectiv necesară pentru implementarea proiectului, este necesară evaluarea impactului concret pe care acestea le-au avut asupra bugetului Uniunii Europene.

În opinia autorului întrebării, răspunsul la întrebarea formulată este în sens afirmativ, deoarece în lipsa documentelor falsificate nu s-ar fi obținut fondurile, context în care fapta este tipică, obținerea fondurilor fiind realizată pe nedrept.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Infracțiunea prev. de art. 18¹ din Legea 78/2000 implică, în esență, o inducere în eroare a autorității contractante, prin folosirea unor înscrisuri inexacte sau false, reprezentând, prin urmare, o formă specială de fraudă regăsită în domeniul accesării fondurilor comunitare⁵¹. Măsurile de protecție

---

⁵¹ În acest sens, parag. 39 din Decizia nr. 4/2016 a ÎCCJ – Completul competent să judece recursul în interesul legii.

a intereselor financiare ale Uniunii Europene au fost instituite prin regulamente europene, în cadrul acestora făcându-se distincție între noțiunile de eroare⁵², neregulă⁵³ și fraudă.

În ceea ce privește distincția dintre *neregulă* și *fraudă*, prin decizia nr. 190/2025 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept⁵⁴ s-a reținut că, în cadrul acestui demers, două criterii sunt esențiale: cel care vizează intenția beneficiarului de a frauda (de a induce în eroare) finanțatorul și cel care vizează proporționalitatea, prin raportare la elementele de ansamblu ale cauzei și aptitudinea de a atinge scopul urmărit de prevenire/recuperare a prejudiciului prin celelalte mijloace expres reglementate de legislația extrapenală incidentă în materia fondurilor, respectiv pe cale administrativă sau contractuală. De asemenea, distincția dintre cele două trebuie realizată pe baza principiilor regăsite în normele regulamentare și legale, extrase de către organismele Uniunii Europene și de către Curtea Constituțională⁵⁵.

În ceea ce privește principiul proporționalității în această materie, conținutul său a fost menționat în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene care, prin Hotărârea din 8 iunie 2023, pronunțată în Cauza C-545/21, *Azienda Nazionale Autonoma Strade SpA (ANAS) împotriva Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti*, a arătat că *articolul 98 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1.083/2006 trebuie interpretat în sensul că, în cazul unei «neregularități», astfel cum este definită la articolul 2 punctul 7 din acest regulament, acesta impune statelor membre, pentru a determina corecția financiară aplicabilă, să efectueze o apreciere de la caz la caz, cu respectarea principiului*

---

⁵² Potrivit art. 59 alin. (6) și art. 62 alin. (2) lit. h) din Regulamentul (UE) nr. 1.306/2013 rezultă că este vorba de erori materiale – „erori evidente”, recunoscute de autoritatea competentă, în cererile de ajutor și de plată sau orice altă comunicare, solicitare sau cerere și pot fi corectate și ajustate după prezentarea lor

⁵³ Neregula este definită în art. 2 pct. 36 din Regulamentul (UE) nr. 1.303/20134 ca fiind „orice încălcare a dreptului Uniunii sau a dreptului național în legătură cu aplicarea sa care rezultă dintr-un act sau dintr-o omisiune a unui operator economic implicat în implementarea fondurilor ESI, care are sau ar putea avea ca efect un prejudiciu la adresa bugetului Uniunii prin imputarea unei cheltuieli necorespunzătoare bugetului Uniunii”. Neregula este definită în mod similar și în dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. h) din Regulamentul (UE) nr. 1.306/2013 ca fiind „orice neregulă în înțelesul articolului 1 alineatul (2) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2.988/95”, iar conform acestei din urmă dispoziții „constituie abatere orice încălcare a unei dispoziții de drept comunitar, ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni a unui agent economic, care poate sau ar putea prejudicia bugetul general al Comunităților sau bugetele gestionate de acestea, fie prin diminuarea sau pierderea veniturilor acumulate din resurse proprii, colectate direct în numele Comunităților, fie prin cheltuieli nejustificate”. În legislația națională, neregula este definită în dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 66/2011 ca fiind „orice abatere de la legalitate, regularitate și conformitate în raport cu dispozițiile naționale și/sau europene, precum și cu prevederile contractelor ori a altor angajamente legal încheiate în baza acestor dispoziții, ce rezultă dintr-o acțiune sau inacțiune a beneficiarului ori a autorității cu competențe în gestionarea fondurilor europene, care a prejudiciat sau care poate prejudicia bugetul Uniunii Europene/bugetele donatorilor publici internaționali și/sau fondurile publice naționale aferente acestora printr-o sumă plătită necuvenit”

⁵⁴ Prin decizia menționată s-a stabilit că *repararea prejudiciilor cauzate de nereguli cu privire la fonduri europene, ca obiect al acțiunii civile în procesul penal, presupune refuzarea sau retragerea doar a sumelor cu privire la care s-au constatat nereguli (neregularități)*

⁵⁵ Parag. 102 și 104 din decizia menționată

*proportionalității, ținând seama în special de natura și de gravitatea neregularităților constatate, precum și de impactul lor financiar asupra fondului în cauză*⁵⁶.

De asemenea, un alt principiu la care se poate apela pentru a realiza distincția dintre neregulă și fraudă este cel conform căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, cunoscut atât la nivel european, cât și la nivel național sub denumirea de principiu *ultima ratio*⁵⁷. Conform jurisprudenței Curții Constituționale, sarcina aplicării acestui principiu revine nu doar legiuitorului, ci și instanțelor de judecată chemate să aplice legea care, trebuie să identifice norma aplicabilă, să îi analizeze conținutul și să-l adapteze la faptele juridice pe care le-a stabilit, astfel încât legiuitorul aflat în imposibilitate de a prevedea toate situațiile juridice, lasă judecătorului investit cu puterea de a spune dreptul o parte din inițiativă⁵⁸. Astfel, în activitatea sa de interpretare a legii, judecătorul trebuie să realizeze un echilibru între spiritul și litera legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, fără a avea competența de a legifera, prin substituirea autorității competente în acest domeniu.

Prin urmare, pentru a determina dacă folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene este o faptă tipică, care atrage răspunderea penală, sau doar o neregulă, care poate atrage aplicarea unor măsuri administrative și, eventual, sancțiuni administrative, este necesar ca organelor judiciare să stabilească granița dintre cele două printr-o atentă analiză a circumstanțelor faptice ale cauzei, prin raportare la conținutul celor două principii menționate⁵⁹, astfel cum rezultă din jurisprudența europeană și națională.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

7.3. Dacă fapta contribuabililor care, în realizarea activității societăților pe care le administrează, se folosesc de munca unor persoane, fără a încheia contracte de muncă și fără a le înregistra la organul competent, cu consecința neplății sumelor datorate statului, constituie infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)

---

⁵⁶ Deși regulamentul interpretat prin această hotărâre este abrogat, interpretarea își păstrează valabilitatea și în privința dispozițiilor din Regulamentul (UE) nr. 1.303/2013, întrucât acest din urmă regulament a preluat conținutul normelor interpretate în dispozițiile art. 143 alin. (1) și (2) și art. 2 pct. 36

⁵⁷ Parag. 108 din decizia nr. 190/2025 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

⁵⁸ Parag. 89 al Deciziei nr. 283/2023, aplicabil și în cazul infracțiunii prev. de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, conform parag. 112 din decizia nr. 190/2025 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

⁵⁹ În același sens, parag. 113 din decizia nr. 190/2025 a ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

S-a pus problema, în practica judiciară, cu privire la calificarea conduitei descrise, ca fiind infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 (în modalitatea ascunderii sursei impozabile), respectiv contravenția prevăzută de art. 336 alin. (1) lit. o) și p) C.proc.fisc.

Într-o primă opinie, s-a apreciat că în materia impozitării salariilor, ca regulă se aplică metoda stopajului la sursă, beneficiarii de venituri din salarii datorând un impozit lunar care se calculează și se reține de către plătitorii de venituri – angajatori. Or, pentru situația în care impozitele cu stopaj la sursă nu sunt virate către bugetul de stat sunt aplicabile alte norme, speciale, respectiv, dispozițiile art. 336 alin. (1) lit. o) și p) din Codul de procedură fiscală prin care sunt sancționate contravențional nereținerea și nevărsarea în totalitate, de către plătitorii obligațiilor fiscale a sumelor reprezentând impozite și contribuții cu reținere la sursă.

Într-o altă opinie, s-a reținut că situația de fapt relativă la munca la negru sau la gri reprezintă infracțiunea de evaziune fiscală, prev. de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru următoarele motive:

- raționamentul că aceeași faptă ar putea constitui contravenție este susceptibil de critică întrucât regula este ca o faptă poate fi încadrată ca fiind contravenție, dacă nu a fost săvârșită în astfel de condiții încât să fie considerată, potrivit legii, infracțiune – așa cum se menționează în cuprinsul art. 260 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 sau art. 336 alin. (1) din Legea nr. 207/2015. Or, neînregistrarea unor contracte de muncă la autoritatea competentă (ITM), folosirea de forță de muncă în mod ocult poate avea valențele unei ascunderi a sursei impozabile. Contravenția prev. de art. 336 alin. (1) lit. o) sau p) din Legea nr. 207/2015 se întemeiază pe o situație premisă reflectată într-o conduită neconformă cu metodologia de reținere și vărsare a impozitelor și contribuțiilor cu reținere la sursă, fără a se putea extinde conținutul acestei contravenții la fapta celui contribuabil care, în mod ocult și cu scopul de a nu-și îndeplini obligațiile fiscale, ascunde sursa impozabilă;
- niciun text legal nu definește „sursa impozabilă” ca fiind exclusiv venituri realizate de angajator. În contextul Legii nr. 241/2005 sursa impozabilă/taxabilă se referă la operațiunea juridică ce naște obligații fiscale definite de acest act normativ. Potrivit art. 2 lit. e) din Legea nr. 241/2005 prin obligații fiscale se înțelege obligațiile prevăzute de Codul fiscal și de Codul de procedură fiscală. Angajatorul este obligat să plătească din sumele plătite angajatului cu titlu de salariu contribuțiile sociale obligatorii menționate la art. 2 alin. (2) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal. Baza de impozitare în ceea ce privește salariile se constituie la data operării contractului individual de muncă în Registrul general de evidență a salariaților, înregistrat în prealabil la autoritatea publică competentă, potrivit legii, în a cărei rază teritorială se află domiciliul, respectiv sediul angajatorului, potrivit dispozițiilor art. 34 și art. 40 alin. (1) lit. g) din Codul muncii (Legea nr. 53/2003);

- obiectele juridice ocrotite sunt diferite în cazul infracțiunii de evaziune fiscală și a contravenției prev. de art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, în primul caz valoarea socială ocrotită fiind bugetul de stat, iar în al doilea situația socială a salariaților care sunt supuși unei forme de exploatare;
- elementul material constă în acțiuni diferite: infracțiunea se comite prin ascunderea surse impozabile, care se comite printr-o succesiune de inacțiuni sau/și acțiuni (neîncheierea unui contract de muncă ori încheierea unui contract de muncă cu angajatul care reflectă un venit brut mai mic decât cel convenit și plătit în realitate; evidențierea unui pontaj fals în contabilitate și ulterior întocmirea Declarației 112 privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate cu date nereale); contravenția se comite numai printr-o acțiune: primirea la muncă, lipsa unui contract de muncă fiind numai o situație premisă;
- momentele în care se consumă cele două fapte ilegale sunt diferite: infracțiunea se consumă atunci când infractorul operează pontajul (care conține numărul de angajați și de zile și ore lucrate) în contabilitate – în primele zile din luna următoare celei la care se referă, consolidându-se odată cu depunerea Declarației 112 privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate – lunar sau trimestrial până în data de 25 a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile, respectiv trimestrului pentru care se plătesc veniturile (a se vedea art. 101-105 Cod de procedură fiscală și Ordinul Președintelui ANAF 1994/2023); pe de altă parte, contravenția se consumă în momentul primirii la muncă a persoanei care nu are încheiat un contract de muncă, moment care este evident anterior operării pontajului în contabilitate;
- urmarea imediată este diferită: în cazul infracțiunii – angajatorul nu-și respectă obligațiile de evidențiere corectă în contabilitate, nu declară corect sursa impozabilă reprezentată de venitul angajatului, nu stopează la sursă în întregime obligațiile fiscale și nu le virează bugetului de stat; în cazul contravenției angajatul este prejudiciat în privința drepturilor sale specifice unui contract de muncă, altele decât venitul obținut „în mână”: drepturile specifice protecției muncii, dreptul de a se asocia într-un sindicat, dreptul la grevă, dreptul de a beneficia de asistență medicală gratuită ca urmare a cotizării la CASS.

În opinia noastră, prima opinie este corectă⁶⁰.

---

⁶⁰ Arătăm, în acest context, că în cadrul **întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din 5-6 decembrie 2024** a fost discutată tipicitatea faptei de încheiere a unui contract individual de muncă în care este menționat un salariu mai mic decât cel plătit în realitate și decât cel înregistrat în evidențele contabile și declarat organului fiscal ("muncă la gri"), ca infracțiune de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr.241/2005 (în modalitatea ascunderii sursei impozabile) sau contravenție prevăzută de art. 260 alin. (1) lit.e)⁵ din Legea nr.53/2003 privind Codul muncii. Cu prilejul acestei întâlniri s-a arătat că intrarea în vigoare a dispozițiilor art.

Astfel, în ipoteza expusă de autorul întrebării nu poate fi identificată *bunul* sau *sursa impozabilă*, în sensul avut în vedere de legiuitor. Astfel, noțiunea de *bun* menționată de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 trebuie legată de acele obligații fiscale care se nasc ca urmare a simplei dețineri a acestuia, care generează așa-numitele *impozite pe avere*. Or, nici contractele de muncă, nici muncitorii și nici salariile nu pot fi privite ca fiind bunuri a căror deținere generează obligații fiscale, în primul rând pentru că nu se poate argumenta într-o manieră rezonabilă că acestea sunt *deținute* de societatea angajatoare. Contractele de muncă sunt niște înscrisuri care nu fac decât să ateste existența unui raport juridic și care nu generează prin ele însele obligații fiscale. Angajații nu pot fi considerați drept *bunuri deținute de societate*, aceștia fiind de fapt una din părțile raportului juridic de dreptul muncii care a luat naștere odată cu încheierea contractului. Caracteristica *bunului* în sensul analizat este aceea că valoarea impozitului se stabilește raportat la valoarea acestuia. Este adevărat că valoarea taxelor, impozitelor și contribuțiilor datorate de angajator se stabilește la valoarea salariului plătit, însă ar fi cinic să se afirme că salariul plătit constituie valoarea muncitorului; astfel s-ar ajunge să se afirme că un muncitor este un bun deținut de societate, valoarea acestuia fiind stabilită prin contractul de muncă.

Contractele, respectiv muncitorii nu pot fi încadrați nici în noțiunea de *sursă impozabilă*. Astfel, sursa impozabilă trebuie înțeleasă ca fiind reprezentată de acele operațiuni juridice care generează venituri supuse impozitării sau taxării, or, contractele de muncă generează, dimpotrivă, cheltuieli pentru angajator. Chiar dacă, pe termen lung, încheierea contractelor de muncă conduce la obținerea unui profit, prin aceea că societatea desfășoară o activitate generatoare de venituri prin intermediul angajaților, aceste venituri sunt impozitate sub altă formă, a impozitului pe venit, pe profit, etc. În plus, simplul fapt al încheierii unor contracte de muncă nu constituie o garanție a obținerii unor venituri de către angajator, iar acesta are obligația de a plăti salariile indiferent dacă activitatea este una profitabilă sau nu.

Persoanele care obțin venituri în aceste situații sunt de fapt angajații, aceștia fiind cei care datorează taxe și impozite. S-ar putea susține astfel că salariile reprezintă sursa impozabilă. Totuși, salariile nu reprezintă un venit, un câștig pentru angajator, pentru a putea aduce în discuție reținerea

---

260 alin. (1) lit.e⁵ din Codul muncii prin OUG nr. 117/2021 nu a avut efectul dezincriminării faptei de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005, constând în ascunderea venitului impozabil aferent părții nedeclarate din salariul plătit în realitate salariatului. Astfel, conform *Expunerii de motive* a actului normativ menționat, sancționarea faptei contravenționale prev. de art. 260 alin. (1) lit.e⁵ din Codul muncii a fost determinată de conceptul de "muncă la gri" care constă, printre altele, în acordarea în fapt de către angajator a unui salariu mai mare decât cel evidențiat în documentele financiar-contabile, așa-numitul "salariu în plic", suma fiscalizată fiind mai mică decât cea efectiv primită de către salariat, fapt care are ca efect nu doar evaziunea fiscală[#], ci și afectarea salariatului în ceea ce privește drepturile aferente contribuțiilor sociale care sunt plătite la o bază de calcul inferioară celei reale.

infracțiunii de evaziune fiscală în sarcina acestuia întrucât acestea sunt de fapt cheltuieli, chiar deductibile. Or, sursa impozabilă reprezintă evenimentul sau actul juridic care dă naștere obligației fiscale, astfel de acte fiind cele care au ca efect dobândirea unui bun, realizarea unui venit sau efectuarea unor acte de consum (în acest ultim caz, raportat la TVA, accize, etc.).

Cel mai important însă, în sensul că munca *la negru* nu poate fi încadrată în dispozițiile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, constă în faptul că legiuitorul a apreciat că, în materia impozitării salariilor, ca regulă, ar fi oportună aplicarea metodei stopajului la sursă. Or, pentru situația în care impozitele cu stopaj la sursă nu sunt virate către bugetul de stat sunt aplicabile alte norme, speciale, respectiv dispozițiile art. 336 alin. (1) lit. o) și p) C.pr.fisc. prin care sunt sancționate astfel de fapte. De asemenea, primirea la muncă a unor persoane, fără întocmirea unui contract, constituie contravenție potrivit art. 260 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 53/2003. În contextul existenței acestor norme speciale, ar fi nejustificat să se aprecieze că totuși fapta constituie infracțiunea prev. de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005. În sens contrar, s-ar ajunge ca dispozițiile din Codul muncii și Codul de procedură fiscală prin care faptele menționate sunt sancționate contravențional, să nu mai poată fi aplicate (sau să fie aplicate doar în cazuri excepționale în care s-ar constata inexistența scopului special), fapta constituind întotdeauna infracțiunea de evaziune fiscală, ori persoana în cauză să fie sancționată atât contravențional cât și penal, situație în care s-ar aduce atingere în mod evident principiului *ne bis in idem*.

Chiar dacă, în cazul contribuțiilor sociale obligatorii, subiect al impunerii este salariatul, însă este aplicabil stopajul la sursă, potrivit art. 138 C. fisc., în cazul contribuțiilor suplimentare datorate pentru condiții deosebite de muncă și speciale de muncă, subiect al impunerii este și angajatorul, nici cu privire la aceste contribuții nu poate fi atrasă răspunderea penală a acestuia întrucât cele menționate mai sus cu privire la faptul că salariile plătite angajaților nu reprezintă venituri pentru angajator, ci, dimpotrivă, cheltuieli, rămân valabile⁶¹.

În majoritate, a fost agreată opinia INM. În minoritate, s-a exprimat și opinia conform căreia fapta este tipică, făcându-se trimitere la decizia Curții Constituționale nr. 817/2015 referitoare la sensul noțiunii de „bun sau sursă impozabilă sau taxabilă”. În acest sens, reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Judiciară, a arătat că, în urma verificării practicii

---

⁶¹ O. Bugnar – Coldea, *Infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale*, Ed. Universul Juridic, 2021, p. 105 – 108. În același sens, cu privire la faptul că munca subdeclarată de angajator (*la gri*, s.n.) a fost sancționată de legiuitor, în timp, cu diferite forme de răspundere, alta decât cea specifică evaziunii fiscale, aceste forme specifice de răspundere fiind reglementate tocmai pentru că salariile angajaților nu au fost considerate *sursă impozabilă sau taxabilă*, în sensul art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005, ÎCCJ – Secția penală, decizia nr. 798/RC/28.11.2023, *nepublicată*

judiciare în materie, s-a constatat că este majoritară soluția conform căreia în cazul „muncii la negru” ori a „muncii la gri” se reține o faptă tipică și nu o contravenție.

7.4. Dacă pentru a fi întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de evaziune fiscală, prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, este necesar ca organele judiciare să probeze o situație premisă, respectiv aceea că, independent de înregistrarea în contabilitate și declararea operațiunilor de achiziție fictive, agentul economic respectiv ar fi avut de plată către bugetul de stat alte obligații fiscale (TVA, impozit pe profit, impozit pe venit etc.) derivate din desfășurarea altor activități economice reale și pe care, prin înregistrarea în contabilitate și declararea operațiunilor fictive a urmărit, astfel, să și le diminueze (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă infracțiunea de evaziune fiscală prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 presupune, ca și situație premisă, o activitate economică reală desfășurată de agentul economic, în calitate de titular de obligații fiscale.

Într-o opinie, înregistrarea unor operațiuni fictive în contabilitate de către un agent economic, pentru care nu s-a probat că ar fi desfășurat și o activitate reală nu poate genera, prin ea însăși, prejudicii și nici nu poate avea această aptitudine potențială în ceea ce privește propriile obligații fiscale. O operațiune comercială nereală și, deci, inexistentă, nu poate genera nicio obligație fiscală prin ea însăși. Simplul fapt al înregistrării unor achiziții fictive nu este suficient pentru consumarea infracțiunii de evaziune fiscală, fiind necesară dovedirea unui alt element constitutiv al infracțiunii, și anume existența unei activități economice reale concretizată într-o bază impozabilă care să fi fost redusă prin achizițiile fictive.

Într-o altă opinie, în cazul infracțiunii de evaziune fiscală prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea 241/2005, probațiunea judiciară presupune doar examinarea consecutivă a două elemente principale: existența unor date din care să rezulte, dincolo de orice îndoială rezonabilă, faptul că anumite operațiuni comerciale, deși au fost consemnate scriptic, în diferite documente contabile și declarate organelor fiscale, cu consecințe pe planul stabilirii obligațiilor fiscale ale acestora, nu au existat în realitate; stabilirea prejudiciului cauzat bugetului de stat ca urmare a evidențierii și declarării în mod nereal a anumitor operațiuni comerciale.

În opinia autorului întrebării, infracțiunea de evaziune fiscală prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, în modalitatea evidențierii unor operațiuni comerciale fictive, se poate comite în mai multe moduri, nefiind limitată la ipoteza în care activitatea comercială reală desfășurată este dublată și de una fictivă, în scopul sustragerii de la obligațiile fiscale datorate statului cu titlu de TVA și impozit.

În opinia noastră, infracțiunea de evaziune fiscală prev. de art. 9 lit. c) din Legea nr. 241/2005 nu presupune, ca și situație premisă, existența unei activități economice reale desfășurate de agentul economic. În acest sens, prin decizia nr. 21/2017 a ÎCCJ – Completul competent să judece recursul în interesul legii⁶², s-a arătat că activitatea făptuitorului de evidențiere, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive, în ipoteza înregistrării unor facturi fiscale și chitanțe de plată întocmite în fals în numele unor societăți comerciale care nu recunosc tranzacțiile **sau care au avut în perioada funcționării comportamentul fiscal asemănător societăților comerciale "fantomă"**, în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale, este specifică infracțiunii de evaziune fiscală. Prin urmare, primisa care a stat la baza deciziei menționate a fost aceea a unei societăți comerciale care nu realizează o activitate economică reală, caz în care conduita făptuitorului care realizează evidențierea cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive în numele acesteia poate realiza tipicitatea infracțiunii prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005.

Cu toate acestea, după cum rezultă și din decizia menționată, deși infracțiunea de evaziune fiscală prev. de art. 9 lit. c) din Legea nr. 241/2005 nu presupune, ca și situație premisă, existența unei activități economice reale desfășurate de agentul economic, lipsa acesteia poate conduce, în concret, la nerealizarea cerinței de tipicitate privind scopul urmărit prin săvârșirea ei.

În acest sens, din conținutul normei de incriminare rezultă că infracțiunea de evaziune fiscală, în oricare dintre formele acesteia, presupune săvârșirea faptei *în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale*. Prin urmare, pentru realizarea tipicității faptei de evidențiere, în factura electronică sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive este necesar ca subiectul activ să urmărească sustragerea de la îndeplinirea obligațiilor fiscale, prin reducerea bazei impozabile.

În ipoteza în care agentul economic nu are o activitate economică reală, este posibil ca înregistrarea operațiunilor economice fictive să nu se fi făcut în acest din urmă scop, ci pentru a facilita săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală de către alți agenți economici implicați în procesul evazionist. În acest din urmă caz, atunci când rolul agentului economic implicat în lanțul evazionist, care nu desfășoară nicio activitate economică este acela de a crea aparența unui circuit real al mărfurilor între diverse societăți comerciale, urmărind, de ex., ca TVA-ul să fie dedus în final de către ultimul cumpărător al mărfurilor, nu se poate spune că scopul urmărit a fost acela de a se sustrage de la

---

⁶² Prin decizia menționată s-a stabilit că *fapta de evidențiere în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive, prin folosirea de facturi și chitanțe fiscale falsificate, în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale, constituie infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale*, fără a se reține și infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată (s.n.)

îndeplinirea propriilor obligații fiscale, motiv pentru care nu s-ar putea reține faptul că acesta este autor al infracțiunii de evaziune fiscală prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

7.5. Tipicitatea infracțiunii prev. de art. 21 din Legea nr. 118/2019 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, arătând doar că se pune problema tipicității infracțiunii prev. de art. 21 din Legea nr. 118/2019 în ipoteza în care persoane care nu au fost condamnate încă definitiv (împotriva acestora s-a pus în mișcare acțiunea penală, au fost trimise în judecată sau chiar condamnate în primă instanță) sunt înscrise în Registrul național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor.

În opinia noastră, tipicitatea infracțiunii prev. de art. 21 din Legea nr. 118/2019 nu este condiționată de condamnarea definitivă pentru infracțiunile prev. de art. 1 alin. (2) lit. a) – r) din aceeași lege care atrag înscrierea în Registru.

Astfel, potrivit art. 21 din Legea nr. 118/2019, *nerespectarea prevederilor art. 12 alin. (1) și (2) constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă*.

Conform art. 12 alin (1) și (2) din Legea nr. 118/2019, persoanele înscrise în Registru au mai multe obligații menționate la lit. a)-f)⁶³ și respectiv a)-b)⁶⁴.

Prin urmare, norma de incriminare prevăzută de art. 21 din Legea nr. 118/2019 este o normă de trimitere, elementele dispoziției sale fiind completate de prevederile art. 12 alin. (1) și (2) care stabilesc obligațiile a căror nerespectare realizează tipicitatea infracțiunii precum și subiecții acestor obligații.

---

⁶³ Respectiv obligația de a se prezenta periodic la organele de poliție pe raza cărora domiciliază sau își au reședința, dar nu mai târziu de o dată la 3 luni, pentru a comunica acestora informații relevante referitoare la: a) profesia, meseria sau activitatea pe care o desfășoară; b) mijloacele de existență; c) persoanele minore, în vârstă, cu dizabilități sau vulnerabile cu care locuiesc sau cu care au intrat în contact în mod direct și sistematic; d) unitățile de învățământ școlar sau preșcolar, taberele de copii, spitalele de copii sau orice loc frecventat în mod preponderent de copii în care au avut acces în această perioadă; e) adresa unde locuiesc; f) modalitatea de comunicare cu organele de poliție. De asemenea, potrivit alin. (2), persoanele înscrise în Registru

⁶⁴ Respectiv obligația: a) de a anunța, în prealabil, organul de poliție pe raza căruia locuiesc, în cazul intenției efectuării oricărui deplasări din localitatea de domiciliu mai lungi de 15 zile, inclusiv cu privire la localitatea de destinație, scopul deplasării, perioada de deplasare și mijlocul de transport folosit; b) de a se prezenta la organul de poliție pe raza căruia își stabilesc locuința pentru a comunica despre aceasta și a fi luate în evidență, în termen de cel mult 3 zile.

Din acest ultim punct de vedere, conform art. 2 alin. (1) lit. a) din aceeași lege, în Registru se ține evidența *persoanelor fizice condamnate ori împotriva cărora s-au luat alte măsuri cu caracter penal potrivit prevederilor Legii nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, precum și a celor față de care au fost dispuse măsuri procesual-penale în legătură cu infracțiunile prevăzute la art. 1 alin. (2) de către organele române competente.*⁶⁵

Prin urmare, în Registru se înscriu nu doar persoanele condamnate ori împotriva cărora s-au luat măsuri cu caracter penal prevăzute de Codul penal dar și măsurile procesual-penale luate cu privire la infracțiunile care atrag înscrierea în registru. În ceea ce privește conținutul acestora, din dispozițiile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 118/2019⁶⁶ rezultă că acestea privesc măsuri luate în cursul procesului penal care presupun punerea în mișcare a acțiunii penale, având în vedere că, potrivit aceluiași dispoziții, în Registru sunt preluate inclusiv datele menționate la art. 11 din Legea nr. 290/2019⁶⁷.

Faptul că pentru înscrierea în Registru nu este necesară existența unei hotărâri definitive de condamnare rezultă și din dispozițiile art. 10 alin. 2) lit. b) din Legea nr. 118/2019 conform cărora *persoanele fizice înscrise în Registru în temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) se scot din evidență în una dintre următoarele situații: (...) s-a dispus renunțarea la urmărirea penală sau clasarea față de ele ori s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal.* Prin urmare, scoaterea din evidență are ca premisă, în acest caz, înscrierea anterioară momentului soluționării definitive a cauzei, cum este cea făcută după punerea în mișcare a acțiunii penale în faza de urmărire penală. De altfel, înscrierea în Registru înainte de rămânerea definitivă a cauzei corespunde scopului preventiv urmărit de legiuitor prin Legea nr. 118/2019, față de natura și gravitatea infracțiunilor care sunt investigate.⁶⁸

---

⁶⁵ Arătăm că lit. b) și c) ale acestui articol vizează situația persoanelor cu privire la care s-au primit comunicări din partea autorităților din celelalte state membre sau din state terțe, ipoteze neavute în vedere de autorul întrebării

⁶⁶ Potrivit acestora, în Registru se preiau, în integralitate, pentru fiecare persoană în cauză, datele cu caracter personal și datele judiciare prevăzute la art. 8 alin. (1¹) și (1³), art. 9 și 11 din Legea nr. 290/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare

⁶⁷ Potrivit acestor dispoziții, în evidența cazierului judiciar organizată la unitățile de poliție prevăzute la art. 6 și 7 se notează în mod provizoriu, până la soluționarea definitivă a cauzei, când se șterg din evidență date privind persoanele fizice sau persoanele juridice față de care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale sau față de care a fost luată una dintre măsurile preventive prevăzute de Codul de procedură penală.

⁶⁸ Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 118/2019, în scopul prevenirii și combaterii faptelor de natură sexuală, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor, prevăzute și pedepsite de legea penală, precum și pentru a evita riscul recidivei, se organizează Registrul național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor, denumit în continuare Registrul. Așadar, pentru realizarea prevenției nu este necesar existența unei hotărâri definitive, din acest moment realizându-se celălalt scop menționat de legiuitor, respectiv evitarea riscului recidivei

Înscrierea în Registru încă din faza urmăririi penale nu constituie o încălcare a prezumției de nevinovăției de care beneficiază cel acuzat de una din infracțiunile menționate la art. 1 alin. (2) având în vedere că, după cum rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului⁶⁹, înscrierea în registrul autorilor de infracțiuni sexuale și obligațiile aferente nu constituie o *pedeapsă* în sensul art. 7 paragraful 1 din Convenție. Dimpotrivă, necesitatea reținerii și stocării datelor în Registru se justifică având în vedere că acesta a fost organizat în scopul prevenirii și combaterii faptelor de natură sexuală, de exploatare a unor persoane sau a minorilor, prevăzute și pedepsite de legea penală, iar normele menționate asigură o eficiență suplimentară cadrului normativ existent care reglementează competența organelor de urmărire penală de cunoaștere, supraveghere și identificare operativă a persoanelor care au săvârșit infracțiunile enumerate în art. 1 alin. (2) din Legea nr. 118/2019.⁷⁰

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

7.6. Instigarea și complicitatea la infracțiunea de încălcare a ordinului de protecție sau ordinului de protecție provizoriu, comise de persoanele ocrotite prin aceste acte (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, arătând doar că se pune problema dacă pot răspunde penal, în calitate de instigatori sau complici la infracțiunile de încălcare a ordinului de protecție sau ordinului de protecție provizoriu, prev. de art. 47 din Legea nr. 217/2003 și de art. 18 din Legea nr. 26/2024, persoanele ocrotite prin ordinele de protecție/ordinele de protecție provizorii încălcate.

În opinia noastră, persoana ocrotită prin ordinul de protecție sau ordinul de protecție provizoriu nu poate fi participant la infracțiunea prev. de art. 47 din Legea nr. 217/2003, respectiv la cea prev. de art. 18 din Legea nr. 26/2024, în măsura în care are calitatea de intervenient necesar, în raport cu formele de comitere a acestor infracțiuni.

Astfel, cele două infracțiuni menționate presupun încălcarea anumitor măsuri dispuse prin ordinul de protecție sau prin ordinul de protecție provizoriu, unele dintre acestea impunând intervenția persoanei ocrotite⁷¹ iar alte măsuri putând fi încălcate în absența acestei intervenții⁷².

---

⁶⁹ Hotărârea din 17 decembrie 2019 pronunțată în cauza *Gardel v. Franța*, Hotărârea din 26 ianuarie 1999, pronunțată în cauza *Adamson împotriva Regatului Unit*

⁷⁰ În acest sens, parag. 30 din decizia nr. 502/2024 a Curții Constituționale

⁷¹ De ex., cele prev. de art. 38 alin. (1) lit. b), d), e), sau h) din Legea nr. 217/2003, cele prev. de art. 12 alin. (1) lit. b), c) sau f) din Legea nr. 26/2024

⁷² De ex., cele prev. de art. 38 alin. (1) lit. a), f), g), i), alin. (4) sau alin. (5) lit. a) și b) din Legea nr. 217/2003, cele prev. de art. 12 alin. (1) lit. a), d), e), g) sau alin. 4) lit. a) și c) din Legea nr. 26/2024

Atunci când intervenția persoanei ocrotite este impusă de norma de incriminare pentru a realiza tipicitatea faptei autorului, intervenție ce nu presupune acțiuni tipice, aceasta nu va răspunde penal, având în vedere că norma de incriminare urmărește tocmai protecția sa. Persoana ocrotită nu face parte, în aceste situații, din sfera destinatarilor normei menite să o protejeze, astfel că nu se poate spune că, prin acțiunea sa, ar încălca respectiva normă⁷³.

Din acest punct de vedere, după cum rezultă din dispozițiile art. 38 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 și ale art. 12 alin. (1) din Legea nr. 26/2024, atât ordinul de protecție, cât și ordinul de protecție provizoriu se emit atunci când viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea persoanei care solicită protecția este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei sau unei alte persoane, în scopul înlăturării stării de pericol. Prin urmare, atunci când măsura încălcată implică intervenția persoanei ocrotite, aceasta nu poate fi participant la infracțiunea comisă de autor, având în vedere că norma încălcată urmărește tocmai protejarea sa, ordinul de protecție fiind emis pentru înlăturarea unei stări de pericol în care se află.

Faptul că prin săvârșirea infracțiunii sunt aduse atingere și valorilor referitoare la înfăptuirea justiției, față de împrejurarea că măsurile încălcate sunt impuse printr-un ordin emis de o instanța de judecată, nu conduce la altă concluzie, câtă vreme norma penală ce prevede intervenția necesară protejează și o valoare a intervenientului.⁷⁴

În majoritate, a fost agreată opinia conform căreia persoana ocrotită prin ordinul de protecție sau ordinul de protecție provizoriu poate fi participant al infracțiunii prev. de art. 47 din Legea nr. 217/2003, respectiv art. 18 din Legea nr. 26/2024, în oricare din variantele de comitere, având în vedere că obiectul juridic principal este reprezentat de relațiile sociale referitoare la înfăptuirea justiției, persoana ocrotită fiind doar subiect pasiv secundar.

II. Drept procesual penal – Partea generală

1. Organele de urmărire penală și competența acestora

1.1. Existența conflictului negativ de competență și unitatea de parchet care trebuie să declanșeze acest conflict în ipoteza unei cauze preluate de Parchetul de pe lângă Tribunal/Parchetul de pe lângă Curtea de Apel de la parchetul inferior și ulterior declinată către DNA/DIICOT, urmată de declinarea de către DNA/DIICOT către parchetul inferior de la care Parchetul de pe lângă Tribunal/ Parchetul de pe lângă Curtea de Apel a preluat cauza. (Direcția Națională Anticorupție și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov)

---

⁷³ În acest sens, F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 222

⁷⁴ Ibidem

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema necesității declanșării conflictului negativ de competență în ipoteza în care o cauză preluată de la o unitate de parchet este declinată în favoarea unei alte unități de parchet iar aceasta din urmă apreciază că nu este competentă să soluționeze cauza, competența aparținând, potrivit dispozițiilor legale, unității de parchet de la care a fost preluată cauza care a fost declinată în favoarea sa.

Într-o opinie, s-a apreciat că nu se impune declanșarea conflictului negativ de competență de către D.N.A./D.I.I.C.O.T. având în vedere faptul că structura nu a fost sesizată prin declinare de competență de către un procuror din cadrul parchetului considerat competent de către această structură. Astfel, nu se poate vorbi de existența unui conflict negativ de competență întrucât procurorul din cadrul parchetului inițial sesizat (de la care cauza a fost preluată) nu și-a declinat competența în favoarea D.N.A./D.I.I.C.O.T. (nefiind îndeplinită condiția reciprocității declinării).

Într-o altă opinie, s-a apreciat că, în aceeași ipoteză, se impune declanșarea conflictului negativ de competență, având în vedere faptul că, instituția preluării spre soluționare a unei cauze de către un parchet ierarhic superior, nu poate conduce la eludarea normelor de competență privind conflictul negativ de competență, atâta timp cât parchetul inferior de la care a fost preluată cauza este identic cu cel la care se dispune declinarea de competență de către parchetul care a fost investit prin declinare de competență de către cel care a preluat cauza.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul celei de-a doua opinii, apreciindu-se că declanșarea conflictului negativ trebuie să vizeze unitățile de parchet care în raport de obiectul cauzei s-au considerat incompetente, iar prima declinare de competență, dispusă de către procurorul care a avut cauza în instrumentare în baza instituției preluării, a vizat incompetența parchetului inferior, de la care a fost preluată cauza, iar nu propria incompetență.

OPINIA INM:

Potrivit art. 325 alin. (1) C.pr.pen., procurorii din cadrul parchetului ierarhic superior pot prelua, în vederea efectuării sau supravegherii urmăririi penale, cauze de competența parchetelor ierarhic inferioare, prin dispoziția motivată a conducătorului parchetului ierarhic superior. Alin. (2) al aceluiași articol prevede faptul că dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și când legea prevede o altă subordonare ierarhică.

În același timp, dacă procurorul (care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, deci și cel din cadrul parchetului care a preluat cauza) constată că nu este competent să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală, dispune de îndată, prin ordonanță, declinarea de competență și trimite cauza procurorului competent (art. 58 alin. (2) Cpr.pen.).

În fine, potrivit art. 63 alin. (4) C.pr.pen., conflictul de competență dintre doi sau mai mulți procurori se rezolvă de către procurorul ierarhic superior comun acestora.

Preluarea cauzelor de la alte parchete este o limitată la cauzele aflate în instrumentarea parchetelor ierarhic inferioare fără a exista însă o limitare a cazurilor în care poate fi dispusă, putând fi determinată de o serie de rațiuni printre care și cele care țin de soluționarea cu celeritate a cauzei sau de complexitatea acesteia.

În doctrină⁷⁵, s-a subliniat faptul că, odată produsă această prorogare facultativă de competență, nu se mai poate reveni asupra efectelor sale, parchetul ierarhic superior dobândind definitiv competența de soluționare a cauzei care este pierdută definitiv de către parchetul ierarhic inferior, legea neprevăzând un mecanism prin care parchetul care a preluat cauza să poată reveni asupra manifestării sale de voință. Astfel, parchetul care a preluat cauza nu o poate declina în favoarea celui de la care a fost preluată nici în situația în care soluționează cauza în parte, cu privire la unele fapte sau persoane, și disjunge cu privire la celelalte fapte și persoane cercetate. Parchetul care a preluat cauza o poate declina în favoarea unui parchet ierarhic superior sau unei structuri specializate dacă, din actele efectuate ulterior preluării, rezultă competența acestor unități de parchet.

Reținem astfel că preluarea cauzei are caracter definitiv, ceea ce înseamnă că nu se poate reveni asupra acesteia, dispoziția fiind opozabilă și parchetelor specializate. Astfel, în măsura în care o cauză a fost preluată, deși această măsură nu determină o schimbare a competenței materiale – urmând să fie sesizată de ex. judecătoria în cazul în care se dispune trimiterea în judecată, preluarea este opozabilă și parchetelor specializate.

Acestea nu pot să ignore preluarea cauzei de către parchetul ierarhic superior și trebuie, în măsura în care consideră că nu sunt competente (competența revenind, potrivit aprecierii D.N.A./D.I.I.C.O.T., parchetului pe rolul căreia a fost înregistrată inițial cauza, parchet de la care a fost preluată cauza de către parchetul ierarhic superior) să dispună declinarea în favoarea parchetului care a preluat cauza, să constate intervenit conflictul negativ de competență și să sesizeze procurorul ierarhic superior.

Același raționament este aplicabil, de exemplu, și în situația în care o cauză este preluată de la parchetul de pe lângă o judecătorie de către parchetul de pe lângă tribunal. În măsura în care parchetul de pe lângă tribunal declină cauza preluată în favoarea parchetului de pe lângă curtea de apel, această din urmă unitate de parchet nu va putea dispune declinarea cauzei în favoarea parchetului de pe lângă judecătorie (de unde a fost preluată de parchetul de pe lângă tribunal) ci

---

⁷⁵ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, ed. 2023, Udou, p. 2177-2178

trebuie, dacă apreciază că este competent parchetul de pe lângă judecătoria, să decline cauza în favoarea parchetului de pe lângă tribunal și să constate intervenit conflictul negativ de competență.

De altfel, în ipoteza în care s-ar considera ca fiind corect celălalt punct de vedere, parchetul de pe lângă judecătoria, primind dosarul de la structura de parchet specializată, ar trebui să trimită cauza parchetului care a preluat-o anterior. Această unitate de parchet va analiza dacă are posibilitatea, în condițiile în care este primul parchet care și-a declinat competența, să constate intervenit conflictul negativ și să sesizeze procurorul ierarhic superior sau să decline din nou cauza în favoarea parchetului specializat, ceea ce ar determina un șir de declinări care nu ar ajunge niciodată să fie soluționate, ceea ce contravine dispozițiilor legale amintite anterior.

În fine, potrivit art. 58 alin. (2) C.pr.pen., procurorul care apreciază că nu este competent să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală, trimite cauza procurorului competent, competența fiind **determinată inclusiv prin raportare la dispozițiile art. 325 alin. (1) C.pr.pen. sau art. 326 C.pr.pen.** (trimiterea cauzei la un alt parchet).

În ipoteza indicată de referenți, procurorul (în favoarea căruia a fost declinată cauza preluată), subsecvent declinării cauzei în favoarea unității de parchet care a preluat cauza, va constata ivit conflictul negativ de competență și va sesiza procurorul ierarhic superior în vederea soluționării acestuia.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

1.2. Dobândirea după săvârșirea infracțiunii a calității de magistrat, care în prezent își desfășoară activitatea în cadrul judecătoriei, tribunalului, tribunalului militar sau parchetelor de pe lângă aceste instanțe, determină schimbarea competenței efectuării urmăririi penale în favoarea procurorilor anume desemnați în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel în temeiul Legii nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală ? (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema dacă, dobândirea calității de magistrat după săvârșirea infracțiunii, atrage competența personală a procurorilor anume desemnați în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel în temeiul Legii nr. 49/2022 în toate ipotezele, respectiv și în situația în care magistratul își desfășoară activitatea în cadrul judecătoriei, tribunalului, tribunalului militar sau parchetelor de pe lângă aceste instanțe.

Nu au fost prezentate opinii divergente, însă în **opinia referentului** dobândirea de către o persoană, după săvârșirea infracțiunii, a calității de magistrat, care își desfășoară activitatea în cadrul

judecătoreiei, tribunalului, tribunalului militar sau parchetelor de pe lângă aceste instanțe, nu determină schimbarea competenței de a efectua urmărirea penală în favoarea procurorilor anume desemnați din cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel în temeiul Legii nr. 49/2022. În susținerea punctului de vedere, se menționează că nu există dispoziții derogatorii de la dreptul comun în Legea nr. 49/2022 iar Codul de procedură penală prevede că, dobândirea calității după săvârșirea infracțiunii, determină schimbarea competenței doar în cazul infracțiunilor săvârșite de persoanele prevăzute la art. 40 alin. (1), respectiv judecători ai Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

OPINIA INM:

Art. 48 alin. (2) C.pr.pen. stabilește că dobândirea calității după săvârșirea infracțiunii nu determină schimbarea competenței, cu excepția infracțiunilor săvârșite de persoanele prevăzute la art. 40 alin. (1).

Art. 40 alin. (1) C.pr.pen., care reglementează competența de judecată în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție, indică drept persoane a căror calitate atrage competența acestei instanțe senatorii, deputații și membrii din România în Parlamentul European, membrii Guvernului, judecătorii Curții Constituționale, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și pe procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

Prin Decizia nr. 23/2022 Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii și a stabilit că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 38 alin. (1) lit. c) și art. 40 alin. (1) C.pr.pen., competența instanței de judecată în soluționarea cauzelor penale având ca obiect infracțiuni săvârșite de judecători și procurori care au dobândit un grad profesional superior celui al instanței/parchetului în care își desfășoară efectiv activitatea se determină prin raportare la instanța/parchetul la care își desfășoară efectiv activitatea magistratul cercetat, și nu la gradul profesional superior al acestuia. În argumentarea deciziei, Înalta Curte reține că reglementarea competența după calitatea persoanei a fost realizată în considerarea atribuțiilor specifice funcției pe care magistratul o exercită în ierarhia instanțelor/parchetelor, promovarea în grad profesional superior fără exercitarea funcției corespondente constituind o formă de avansare subsidiară, fără consecințe în ceea ce privește determinarea competenței în cadrul aplicării dispozițiilor art. 38 alin. (1) lit. c) și ale art. 40 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Legea nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, prevede la art. 3 alin. (2) că de la data intrării în vigoare sunt de competența parchetului de pe lângă curtea de apel și infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale, tribunale militare și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe. Alin. (3) al aceluiași articol stabilește că, pentru infracțiunile prevăzute la alin. (2), urmărirea penală se efectuează de procurori anume desemnați.

Această lege nu cuprinde dispoziții care să reglementeze competența personală a procurorilor anume desemnați în ipoteza în care, după comiterea infracțiunii, făptuitorul dobândește calitatea de magistrat. Lipsa unor dispoziții derogatorii determină aplicarea dreptului comun, respectiv Codul de procedură penală care prevede că, singura excepție de la regula păstrării competenței în cazul dobândirii unei calități care atrage competența personală a unei instanțe ierarhic superioare, este dobândirea, după săvârșirea infracțiunii, a unei calități care atrage competența personală a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM, respectiv aceea conform căreia dobândirea, după săvârșirea infracțiunii, a calității de magistrat care își desfășoară activitatea în cadrul judecătoriei, tribunalului, tribunalului militar sau parchetelor de pe lângă aceste instanțe, nu determină schimbarea competenței efectuării urmăririi penale în favoarea procurorilor anume desemnați în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel în temeiul Legii nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.

2. Partea civilă și drepturile acesteia

2.1. Posibilitatea exercitării unor drepturi specifice de către persoana vătămată care a renunțat la această calitate procesuală (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema dacă, în ipoteza în care persoana vătămată arată că nu dorește să participe în cauză în această calitate procesuală, potrivit art. 81 alin. (2) C.proc.pen., acesteia îi mai pot fi asigurate drepturi ori garanții procedurale specifice calității procesuale de persoană vătămată, e.g. constituirea ca parte civilă, asigurarea asistenței juridice obligatorii. Mai exact, dacă aceste drepturi și garanții sunt indisolubil legate de noțiunea de persoană vătămată, în

sensul strict de calitate procesuală, sau pot fi interpretate *in extenso* ca fiind atribuite persoanei vătămate, calitate mai degrabă substanțială în sensul de victimă a infracțiunii.

Nu au fost prezentate opinii divergente dar a fost expusă **opinia referenților** în sensul că intenția reală a legiuitorului a fost aceea de a institui aceste drepturi ori garanții în beneficiul persoanei vătămate ca victimă a infracțiunii din perspectiva dreptului penal substanțial (i.e. posibilitatea constituirii ca parte civilă derivă din comiterea unei infracțiuni și implică un delict civil, iar asistența juridică obligatorie derivă din vulnerabilitatea prezumată a victimei unei infracțiuni specifice, precum aceea de proxenetism) și nu strict în considerarea calității deținute pe plan procesual, astfel că acestea se impun a fi asigurate inclusiv în ipoteza în care persoana vătămată nu dorește să participe în cauză în această calitate.

OPINIA INM:

Analizând dispozițiile art. 81 și 93 C.pr.pen., apreciem că exercitarea unor drepturi sau garanții procesuale specifice este limitată de legiuitor la calitatea de persoană vătămată.

Potrivit art. 81 C.pr.pen., persoana vătămată are o serie de drepturi, printre care și pe cel de a fi asistată de un avocat. Drepturile trebuie aduse la cunoștința persoanei vătămate de către organele judiciare care trebuie să o citeze în această calitate.

Art. 93 alin. (4) C.pr.pen. prevede faptul că asistența juridică este obligatorie atunci când persoana vătămată sau partea civilă este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitate de exercițiu restrânsă sau când persoana vătămată sau partea civilă este victima uneia dintre infracțiunile prevăzute de art. 197, 199, 209-216 ind. 1, 218, 218 ind. 1, 219, 219 ind. 1, 221, 222 și 223 din Codul penal. Pentru a fi aplicabile dispozițiile acestui articol persoana trebuie să aibă calitatea cerută de text, respectiv persoană vătămată sau parte civilă.

În măsura în care persoana vătămată este în vreuna dintre situațiile indicate de art. 93 alin. (4) C.pr.pen., organul judiciar este obligat să îi asigure apărător din oficiu atunci când aceasta nu și-a angajat un apărător în cauză. Aducerea la cunoștință a drepturilor pe care le are în calitate de persoană vătămată se va realiza în prezența unui apărător ales sau desemnat din oficiu.

De asemenea, art. 81 alin. (2) C.pr.pen. menționează că persoana care a suferit o vătămare fizică, materială sau morală printr-o faptă penală pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu și care nu dorește să participe la procesul penal trebuie să înștiințeze despre aceasta organul judiciar, care, dacă apreciază necesar, o va putea audia în calitate de martor.

Or, atâta vreme cât legiuitorul permite persoanei vătămate să aprecieze dacă dorește sau nu să participe la procesul penal în această calitate (prevăzând în același timp un mecanism prin care aceasta poate fi audiată în procesul penal) este evident că aceasta, în calitate de martor, nu poate să

beneficieze de drepturile prevăzute în favoarea unei persoane vătămate (de exemplu, exercitarea acțiunii civile în cauză).

Evident, manifestarea de voință a persoanei vătămate de a renunța la posibilitatea de a participa la procesul penal în această calitate trebuie să aibă loc după aducerea la cunoștință a drepturilor pe care le are în calitate de persoană vătămată, în cazurile de asistență obligatorie, în prezența unui avocat ales sau desemnat din oficiu.

Faptul că, după exprimarea unei poziții inițiale de refuz de a participa în calitate de persoană vătămată în cadrul procesului penal, aceasta revine și arată faptul că intenționează să se constituie parte civilă în cauză (constituire care poate avea loc până la începerea cercetării judecătorești), nu invalidează audierea acesteia în calitate de martor în ipoteza în care a avut loc fără ca aceasta să fie asistată de un apărător ales sau din oficiu (nulitatea absolută intervenind doar în cazurile de asistență obligatorie a persoanei vătămate), nefiind prevăzut vreun caz de asistență obligatorie a martorului.

Pe de altă parte, refuzul persoanei vătămate de a participa în această calitate la procesul penal poate fi generat de existența unui risc cu privire la viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea sa profesională ori a unui membru de familie, care să conducă la acordarea statutului de martor amenințat și, în consecință, la luarea unor măsuri de protecție specifice (art. 125 -126 C.pr.pen.). Același refuz se poate întemeia pe existența unei traume ca urmare a săvârșirii infracțiunii ori ca urmare a comportamentului ulterior al suspectului sau inculpatului care să conducă la acordarea statutului de martor vulnerabil și, în consecință, la luarea unor măsuri de protecție specifice (art. 130 C.pr.pen.).

În concluzie, raportat la manifestarea de voință a persoanei vătămate de a nu participa în această calitate la procesul penal⁷⁶, organul de urmărire penală poate analiza aplicarea măsurilor prevăzute de art. 125 -126 și 130 C.pr.pen., fără a recunoaște în favoarea acesteia drepturile stabilite de legiuitor pentru persoana vătămată.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

3.Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii

3.1. Dacă fotografierea de către organele de urmărire penală a unor mesaje din telefon, prezentate în mod voluntar de către o persoană, poate să fie asimilată unei percheziții informatice pentru care este necesară autorizarea judecătorului de drepturi și libertăți (Direcția Națională Anticorupție)

---

⁷⁶ M.Udroiu, Sinteze de procedură penală, Partea generală, vol I, ed. 2024, pg. 140 în care se arată faptul că "singura calitate în care victima care a renunțat la calitatea de persoană vătămată mai poate participa în procesul penal" este cea de martor.

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema necesității obținerii unui mandat de percheziție informatică în ipoteza în care organelor de urmărire penală li se prezintă voluntar telefonul mobil de către martori/suspecți/inculpați pentru a se efectua capturi de ecran/fotografii judiciare cu privire la modul în care este salvat un contact sau convorbiri realizate prin intermediul acestuia.

Într-o opinie, s-a apreciat că este necesar să fie obținut un mandat de percheziție informatică și în această ipoteză, în caz contrar urmând să fie constatată nulitatea proceselor verbale și planșelor fotografice anexă.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că, în aceeași ipoteză, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 168 C.pr.pen., ci cele ale art. 170 C.pr.pen. privind predarea de obiecte, înscrisuri sau date informatice.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul celei de-a doua opinii, apreciindu-se că sunt aplicabile dispozițiile art. 170 C.pr.pen., modalitatea de obținere putând comporta discuții doar sub aspectul fiabilității/aptitudinii de a servi la aflarea adevărului, fiind necesară coroborarea ei cu alte mijloace de probe sau verificarea veridicității conținutului, inclusiv prin efectuarea unor percheziții informatice.

OPINIA INM:

Potrivit art. 139 alin. (3) C.pr.pen., înregistrările efectuate de părți sau de terți, care privesc propriile lor convorbiri sau comunicări, constituie mijloc de probă în procesul penal și în lipsa autorizării judecătorului de drepturi și libertăți.

Așa cum s-a arătat în repetate rânduri, este vorba despre convorbiri sau comunicări în care cel care realizează înregistrarea este o parte activă a conversației, nu doar un simplu observator, și care sunt realizate fără intervenția organelor judiciare, constând în punerea la dispoziție a mijloacelor de înregistrare sau în coordonarea persoanei ce realizează înregistrarea. În această ipoteză, admisibilitatea probei nu este condiționată de depunerea mijlocului prin intermediul căruia a fost realizată înregistrarea, o eventuală imposibilitate de accesare a acestuia putând să afecteze, cel mult, fiabilitatea probei.

Modalitatea în care aceste înregistrări dar și alte date informatice ajung la dispoziția organului de urmărire penală este predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice prevăzută de art. 170 C.pr.pen. Ridicarea se realizează prin predarea lor de bunăvoie de către persoana fizică sau juridică care le deține.

În forma anterioară modificărilor aduse prin O.U.G. nr. 18/2016, art. 170 alin. (4) C.pr.pen. (în prezent abrogat) prevedea necesitatea emiterii unei ordonanțe sau a unei încheieri și în ipoteza în

care predarea se realiza de bunăvoie⁷⁷. În prezent, doar dispozițiile art. 171 alin. (1) și (3) C.pr.pen., care reglementează procedura predării silită de obiecte sau înscrisuri, fac referire expresă la necesitatea emiterii unei ordonanțe sau a unei încheieri.

Din conținutul art. 171 alin. (1) C.pr.pen. rezultă că predarea silită poate fi dispusă doar în ipoteza în care s-a refuzat anterior predarea de bunăvoie a obiectelor și înscrisurilor solicitate, aceste dispoziții reglementând doar predarea silită de obiecte și înscrisuri, fără a face trimitere și la obținerea în această modalitate a unor date informatice.

Pornind de la aceste dispoziții și având în vedere faptul că art. 170 C.pr.pen. distinge între obținerea obiectelor și înscrisurilor (în primul alineat) și obținerea anumitor date informatice (în al doilea alineat), în doctrină⁷⁸ s-a exprimat opinia că ridicarea silită a datelor informatice nu se poate realiza în temeiul art. 171 C.pr.pen., indiferent de locul unde se găsesc acestea. În această ipoteză, organul judiciar va putea solicita emiterea unui mandat de percheziție domiciliară pentru ridicarea sistemelor informatice sau a mijloacelor de stocare a datelor informatice, iar ulterior emiterea unui mandat de percheziție informatică.

În ceea ce privește modalitatea în care poate să aibă loc accesarea efectivă a datelor informatice comunicate, practica și doctrina sunt majoritare în a aprecia că recurgerea la procedeele probatorii ale percheziției domiciliare sau percheziției informatice nu este necesară atunci când datele comunicate nu aparțin unei terțe persoane, ci persoanei fizice sau juridice solicitate, în această categorie intrând și imaginile surprinse de o cameră de supraveghere sau accesarea unui mijloc de stocare pus la dispoziție de persoana vătămată sau de denunțator⁷⁹ pe care se regăsesc înregistrări realizate de aceasta.

---

⁷⁷ Textul articolului 170 alin. (4) Cod procedură penală, în forma inițială, avea următorul conținut: „Ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea instanței trebuie să cuprindă: numele și semnătura persoanei care a dispus predarea, numele persoanei ce este obligată să predea obiectul, înscrisul ori datele informatice, descrierea obiectului, înscrisului sau a datelor informatice ce trebuie predate, precum și data și locul unde trebuie să fie predate.”

⁷⁸ M.Udroiu, G.Zlati în M.Udroiu (coord.), op.cit., p. 1474;

⁷⁹ *Exemplificativ*, în jurisprudența instanței supreme (I.C.C.J., Secția penală, încheierea nr. 643 din 19 octombrie 2022 a completului de 2 judecători de cameră preliminară, www.scj.ro) s-a reținut că „...telefonul mobil constituie un obiect ce încorporează un suport optic, iar martorul denunțator avea posibilitatea predării acestuia organelor de urmărire penală în mod voluntar, astfel ajungând legal în posesia organului judiciar mijlocul tehnic prin care a realizat înregistrarea și a fișierelor audio pe care le conținea. Cât timp denunțatorul a pus benevol la dispoziția organelor de urmărire penală telefonul mobil, respectiv suportul optic pe care se regăseau înregistrările efectuate, acesta și-a exprimat implicit și acordul pentru a se realiza cercetarea datelor informatice încorporate, fără a fi necesară încuviințarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți cu privire la efectuarea percheziției informatice.”

Pe de altă parte, percheziția informatică este necesară atunci când datele solicitate aparțin sau au fost create, modificate ori generate de o altă persoană decât cea solicitată⁸⁰.

Trebuie însă realizată distincția între punerea la dispoziție a unor conversații aflate pe un dispozitiv (telefon mobil) și situația punerii la dispoziția organelor de urmărire penală a dispozitivului pe care se află stocate în vederea valorificării în procesul penal.

În această din urmă situație, când persoana își dă acordul pentru efectuarea percheziției (domiciliare sau informatice), autorizarea din partea judecătorului este obligatorie textele legale incidente (art. 154 și art. 168 alin. (2) C.pr.pen.) instituind reguli imperative fără a prevedea excepții de la acestea⁸¹.

În același timp, intenția persoanei de a renunța la garanțiile oferite de lege în materia protecției sale private, poate fi valorificată prin intermediul instituției predării obiectelor, înscrisurilor și a datelor informatice. În această situație, atunci când datele sunt predate de făptuitor, suspect sau inculpat trebuie să rezulte cu claritate punerea la dispoziție în mod benevol a acestora pentru a nu subzista dubiul cu privire la modalitatea în care au fost obținute (să nu constituie în fapt o ridicare silită care nu este permisă de legiuitor).

Diferența între cele două ipoteze, punerea la dispoziție a telefonului mobil în vederea extragerii datelor (ipoteză în care este necesară obținerea mandatului de percheziție informatică) și punerea la dispoziție a datelor (ipoteză în care se întocmește un proces-verbal de predare primire a acestora) este justificată de faptul că, în situația punerii la dispoziție a telefonului mobil, teoretic, organul de urmărire penală are posibilitatea de a extrage mai multe date decât cele pe care intenționa să le pună la dispoziție persoana care a predat telefonul și care pierde controlul asupra a ce poate fi valorificat prin accesarea respectivului dispozitiv.

În concluzie, punerea la dispoziție a imaginilor, conversațiilor, înregistrărilor de către părți se realizează prin predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice prevăzută de art. 170 C.pr.pen.. Doar în măsura în care probele nu pot fi obținute astfel se recurge la percheziție informatică.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

3.2. Procedul dispunerii identificării codului de acces la un dispozitiv informatic (Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism)

Prezentarea problemei juridice:

---

⁸⁰ Ibidem, p. 1473; M.Udroiu, op.cit., p. 728.

⁸¹ Minuta întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel - Brașov, 4-5 iunie 2015, pag. 12

În practica judiciară s-a pus problema modalității juridice prin care poate fi obținut codul de acces la un sistem informatic.

Într-o primă opinie, s-a apreciat că identificarea codului de acces la un dispozitiv se realizează în baza ordonanței procurorului prin care se dispune efectuarea unei constatări în acest sens.

În a doua opinie, s-a apreciat că, în aceeași ipoteză, trebuie să se apeleze la metoda de supraveghere tehnică a accesului la sistem informatic.

În a treia opinie, s-a apreciat că identificarea codului de acces la un dispozitiv se realizează în baza mandatului de percheziție informatică.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul primei opinii, apreciindu-se că identificarea codurilor de deblocare ale telefoanelor mobile este o **operațiune pur tehnică**, prealabilă, în anumite cazuri, percheziției informatice și reprezintă încercări succesive de coduri numerice posibile prin intermediul unui program informatic (Cellebrite Premium în cazul dispozitivelor mobile). Or, rularea unor programe informatice specializate strict în descoperirea unor parole de acces în sistemul informatic nu este o activitate de cercetare a dispozitivului în vederea identificării de probe. O interpretare contrară ar însemna echivalarea unei parole de acces (o „cheie” de acces) cu o probă, ceea ce contravine dispozițiilor art. 97 C.pr.pen., parola respectivă neconducând la constatarea existenței/inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și nici la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și nici nu contribuie la aflarea adevărului.

Aflarea codurilor de deblocare prin efectuarea unei constatări criminalistice (tehnicostiințifice), dispusă prin ordonanță de către procuror reprezintă metoda care este aplicabilă în această ipoteză întrucât scopul aflării codurilor de deblocare se încadrează în prevederile art. 172 alin. (9) C.pr.pen. [...] schimbare a unor situații de fapt [...], iar etapele raportului respectă etapele metodologiei criminalistice și se încadrează în prevederile art. 181¹ alin. (2) C.pr.pen. Raportul de constatare cuprinde descrierea operațiilor efectuate de specialist, a metodelor, programelor și echipamentelor utilizate și concluziile constatării.

Programele și echipamentele folosite sunt recunoscute internațional ca soluții criminalistice, această metodă de aflare a codurilor prin intermediul unui raport criminalistic, realizat de specialiști, fiind folosită în majoritatea țărilor europene și este acceptată în cadrul proceselor penale naționale dar și cu ocazia transferului de probe digitale prin Ordin european de anchetă sau J.I.T.

Ulterior aflării parolei, în baza mandatului de percheziție informatică, este efectuată percheziția informatică, conform art. 168 alin. (1) C.pr.pen., respectiv procedeul de cercetare, descoperire, identificare și strângere a probelor. În cadrul percheziției informatice se utilizează codul

aflat anterior și, în acel moment, datele informatice aparținând utilizatorului se decriptează și pot fi copiate.

Referenții au apreciat că nu poate fi aplicat procedeul probatoriu al percheziției informatice în cadrul acestei operațiuni întrucât nu se poate asigura prezența inculpatului (care ar trebui, pentru garantarea asigurării integrității datelor informatice, să fie prezent încontinuu, o perioadă nelimitată, inclusiv nopțile, de la câteva ore până la câțiva ani fără întrerupere), cu atât mai mult cu cât programul rulează autonom, fără nicio intervenție umană și fără a accesa datele utilizatorului dispozitivului (care sunt criptate).

În ceea ce privește apelarea la măsura de supraveghere tehnică s-a arătat că nu orice activitate de interconectare a două dispozitive poate fi privită ca un acces la un sistem informatic și, în plus, în cadrul acestei operațiuni, datele private ale utilizatorului, care pot conține informații cu relevanță probatorie și care sunt protejate de art. 8 din CEDO, nu pot fi accesate prin intermediul programului în etapa de identificare a codului. De altfel, art. 8 din CEDO protejează viața privată a persoanei, nu datele informatice cu caracter tehnic, fără relevanță probatorie.

De asemenea, măsura de supraveghere tehnică trebuie să aibă drept scop, identificarea de probe (condiție care nu poate fi apreciată ca fiind îndeplinită în această ipoteză) și, prin raportare la dispozițiile art. 144 alin. (3) C.pr.pen., date fiind particularitățile programului Cellebrite și timpul necesar obținerii parolei, există o mare probabilitate ca utilizarea programului să fie inefficientă în perioada de timp în care ar putea fi încuviințate, legal, metode de supraveghere tehnică.

În fine, în ceea ce privește calitatea persoanele care pun în aplicare măsura de supraveghere tehnică, acestea trebuie să fie organe de cercetare penală sau lucrători specializați din cadrul poliției, în timp ce pentru obținerea parolei de acces sunt utilizați specialiști, care realizează un raport de constatare conform art. 172 și art.181¹ C.pr.pen., care sunt calificați în efectuarea unor activități criminalistice tehnico-științifice și care beneficiază de independență în cadrul structurilor de parchet și poliție, nefăcând parte din corpul poliției judiciare.

OPINIA INM:

În soluționarea problemei de practică neunitară semnalate, trebuie stabilit de la bun început faptul că un telefon mobil inteligent (*smartphone*) este un sistem informatic⁸², astfel cum este definit

---

⁸² Tratat de criminalitate informatica, G.Zlati, vol. 1 – pg. 75

de art. 181 alin. (1) și 138 alin. (4)⁸³ C.pr.pen., care poate conține date informatice definite de art. 181 alin. (2)⁸⁴ și 138 alin. (5)⁸⁵ C.pr.pen.

Pentru ca organele de urmărire penală să obțină datele informatice ce pot servi ca probe în cadrul procesului penal, acestea trebuie să ajungă la acestea, respectiv să găsească o modalitate de a depăși bariera reprezentată de parola de acces care împiedică orice interacțiune cu sistemul informatic care le găzduiește.

Legiuitorul a definit **accesul la un sistem informatic** ca fiind pătrunderea într-un sistem informatic sau mijloc de stocare a datelor informatice fie direct, fie de la distanță, prin intermediul unor programe specializate ori prin intermediul unei rețele, în scopul de a identifica probe (art. 138 alin. (3) C.pr.pen.).

Pătrunderea înseamnă prezența într-un sistem informatic⁸⁶, cu alte cuvinte depășirea barierelor ce protejează sistemul, și capacitatea de a beneficia de resursele acestuia.

În același timp, **percheziția informatică** este definită ca fiind procedeul de cercetare, descoperire, identificare și strângere a probelor stocate într-un sistem informatic sau suport de stocare a datelor informatice, realizat prin intermediul unor mijloace tehnice și proceduri adecvate, de natură să asigure integritatea informațiilor conținute de acestea (art. 168 alin. (1) C.pr.pen.).

Se poate observa faptul că, atât în cazul măsurii de supraveghere tehnică a accesului la un sistem informatic cât și în cazul procedurii probatoriu al percheziției informatice, este cerut de legiuitor un scop comun, respectiv cel de identificare a probelor.

În plus, în definiția percheziției informatice, ceva mai detaliată, se menționează și cercetarea, descoperirea și strângerea de probe.

În ceea ce privește accesul la un sistem informatic, datele informatice identificate cu această ocazie pot fi copiate, poate fi suprimată accesarea acestora sau pot fi îndepărtate din dispoziția procurorului, în temeiul art. 141 alin. (5) C.pr.pen. Ulterior copierii datelor informatice, măsura este supusă confirmării judecătorului de drepturi și libertăți, acestea putând fi folosite ca probe în procesul penal.

---

⁸³ Prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în relație funcțională, dintre care unul sau mai multe asigură prelucrarea automată a datelor, cu ajutorul unui program informatic.

⁸⁴ Prin date informatice se înțelege orice reprezentare de fapte, informații sau concepte sub o formă adecvată prelucrării într-un sistem informatic, inclusiv un program capabil să determine executarea unei funcții de către un sistem informatic.

⁸⁵ Prin date informatice se înțelege orice reprezentare a unor fapte, informații sau concepte într-o formă care poate fi prelucrată printr-un sistem informatic.

⁸⁶ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, N.Volonciu, A.S. Uzlaşu, ediția 2024, vol I, pg. 535.

În ipoteza în care se urmărește doar obținerea parolei de acces care să permită pătrunderea în sistemul informatic, în doctrină⁸⁷ s-a apreciat că se poate apela la măsura de supraveghere tehnică a accesului la un sistem informatic și în ipoteza în care măsura reprezintă doar o etapă intermediară în vederea obținerii de probe, existând situații în care informațiile obținute ca urmare a accesului nu reprezintă *per se* probe dar pot să conducă la obținerea acestora, dându-se exemplu obținerii unei parole sau a unui cod de acces care poate conduce la obținerea ulterioară a mijloacelor de probă stocate într-un sistem informatic securizat prin respectiva parolă/cod de acces.

Raportat la elementele prezentate mai sus dar și la aspectele prezentate în opinia referenților reținem următoarele:

Deși încercarea de obținere a parolei/codului de acces reprezintă fără îndoială o interacțiune cu sistemul informatic, acesta fiind supus unor încercări repetate de introducere a unor parole/coduri de acces până la identificarea celui care îi corespunde, această procedură nu asigură pătrunderea în sistemul informatic ci încearcă să determine o „cheie” care poate fi folosită pentru deblocarea sistemului protejat de parolă. Această operațiune, al cărui succes nu este întotdeauna garantat, se oprește automat, fără intervenția specialistului.

În acest sens, astfel cum s-a subliniat în doctrină⁸⁸ în privința accesului la un sistem informatic, nu orice interacțiune logică cu un sistem informatic implică o tentativă de acces, nefiind exclus ca inclusiv o interacțiune logică reușită cu sistemul informatic ținută să rămână în sfera actelor de pregătire. Actul de pregătire nu se limitează la conduitele avute în vedere de art. 365 C.pen., agentul putând trece la utilizarea unor programe informatice avute în vedere de acest text de incriminare, fără a mai reuși să realizeze o interacțiune logică cu sistemul informatic ținută. Pentru consumarea infracțiunii, este obligatoriu să existe o interacțiune logică ce îi oferă agentului posibilitatea de a beneficia de resursele ori/și funcțiile unui sistem informatic (...) nu doar posibilitatea de a transmite o instrucțiune acestuia, instrucțiune ce urmează a fi recepționată și prelucrată. De asemenea, ”obținerea de date informatice” implică posibilitatea de a exercita control asupra acestora și posibilitatea de a le vizualiza conținutul.

Pentru a determina modalitatea juridică în care se va obține codul de acces la un dispozitiv informatic, pornim analiza de la următoarele elemente:

7 Scopul dispunerii/autorizării probei/procedeului probatoriu/măsurii:

- Accesul la un sistem informatic – identificarea de probe,
- Percheziția informatică - cercetare, descoperire, identificare și strângere a probelor,

⁸⁷ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2023, M.Udroiu, G.Zlati, pg. 925

⁸⁸ Tratat de criminalitate informatica, G.Zlati, vol. 1 – pg. 245 și 249

- Raportul de constatare - lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei (ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului).

8 Calitatea persoanelor implicate în realizarea activității:

- Accesul la un sistem informatic – organul de cercetare penală sau lucrători specializați din cadrul poliției,
- Percheziția informatică - specialist care funcționează în cadrul organelor judiciare sau din afara acestora, în prezența procurorului sau a organului de cercetare penală,
- Raportul de constatare - specialist care funcționează în cadrul organelor judiciare sau din afara acestora.

9 Posibilitatea părților sau subiecților procesuali principali de a participa la activitate:

- Accesul la un sistem informatic – se acționează fără știința persoanei vizate (în ipoteza în care se urmărește obținerea codului de acces, de cele mai multe ori persoana căreia îi aparține dispozitivul cunoaște că acesta este în detenția organelor de urmărire penală și că urmează să fie desfășurată procedura deblocării acestuia),
- Percheziția informatică - persoana al cărei dispozitiv este percheziționat are cunoștință de activitate și participă la efectuarea acesteia,
- Raportul de constatare – nu este prevăzută posibilitatea părților sau a subiecților procesuali principali de a participa.

10 Durata maximă pentru care pot fi dispuse:

- Accesul la un sistem informatic – 30 de zile cu posibilitatea prelungirii până la 6 luni,
- Percheziția informatică - nu este prevăzută o perioadă maximă în cadrul căreia trebuie efectuată activitatea dispusă (aceasta trebuie indicată însă în cuprinsul mandatului fără a exista posibilitatea prelungirii; este posibilă obținerea unui nou mandat dacă se justifică imposibilitatea de punere în aplicare a mandatului inițial),
- Raportul de constatare - nu este prevăzut un termen maxim în care trebuie efectuat.

11 Ce se obține:

- Accesul la un sistem informatic – probe,
- Percheziția informatică - probe,
- Raportul de constatare - constatarea unor fapte sau împrejurări cu privire la care exista riscul dispariției sau schimbării.

Având în vedere elementele prezentate anterior dar și modalitatea concretă de obținere a codul de acces la un dispozitiv informatic (încercarea succesivă a codurilor de deblocare posibile se face prin metoda *brute force*, realizată de către programul Cellebrite Premium, în cazul dispozitivelor mobile, acesta putând rula de la câteva ore până la câțiva ani fără întrerupere, orice întrerupere a

procesului determinând rularea de la început a activității), apreciem ca fiind aplicabile dispozițiile art. 172 și art.181 ind.1 C.pr.pen.

Pentru a considera astfel, reținem *ab initio* faptul că nu orice interacțiune cu un sistem informatic reprezintă un acces și că, în urma interacțiunii determinate de încercarea de obținere a codului de acces, nu se realizează o pătrundere în sistemul informatic (programul oprindu-se în momentul obținerii codului de deblocare).

Obținerea codului de acces la un dispozitiv mobil poate fi asimilată, astfel cum au precizat de altfel și referenții, operațiunii de obținere a unei chei pentru punerea în aplicare, de exemplu, a pătrunderii într-un spațiu privat în vederea punerii în aplicare a măsurii supravegherii audio, video și prin fotografiere. Simpla obținere a unei chei, chiar și prin interacțiune cu yala care asigură respectivul spațiu, nu reprezintă o pătrundere în spațiul privat.

În situația în care se încearcă aflarea codului de deblocare a unui dispozitiv mobil, operațiunea este realizată de un specialist care prezintă toate etapele parcurse și echipamentele folosite pentru aflarea codului, acest specialist neputând fi asimilat unui lucrător specializat din cadrul poliției (care pune în aplicare măsura supravegherii tehnice a accesului la un sistem informatic).

Cu toate că și procedeul percheziției informatice este efectuat de un specialist care funcționează în cadrul organelor judiciare sau din afara acestora, acesta trebuie realizat în prezența procurorului sau a organului de cercetare penală și a persoanei de la care a fost ridicat dispozitivul. Or, având în vedere modul în care este obținut codul de acces într-un dispozitiv (rularea în continuu a unui program independent de orice interacțiune umană pentru o perioadă însemnată de timp), apelarea la acest procedeu probatoriu este imposibil de realizat în practică în prezența atât a organelor de urmărire penală cât și a persoanei de la care a fost ridicat dispozitivul (care ar trebui să fie prezente permanent timp de mai multe zile).

Activitatea necesară obținerii codului de acces prin rularea softului este o activitate a cărei durată nu poate fi estimată la momentul la care se apreciază că este necesară aflarea acestuia (aceasta depinzând de sistemul de operare și de versiunea acestuia dat și de caracterul numeric sau alfanumeric al parolei), putând să dureze de la câteva minute/ore până la câteva luni (de ex., în practică în unele situații a fost identificat după 43 de zile dar și după 11 luni).

În final, atât în cazul măsurii de supraveghere tehnică cât și în cazul procedurii probatoriu al percheziției informatice, scopul cerut de legiuitor este de obținere de probe.

Prin aflarea codului de acces nu este obținută o probă care să servească la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, identificarea persoanei care a săvârșit-o și cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care să contribuie la aflarea adevărului în procesul penal (art. 97 alin. (1) C.pr.pen.), ci reprezintă doar un mijloc de obținere a probei.

Astfel, în măsura în care se urmărește obținerea codului de acces sau parolei de deblocare a unui dispozitiv informatic, **procurorul trebuie să dispună prin ordonanță efectuarea unei constatări criminalistice (tehnico-științifice)** și, ulterior obținerii acestuia să solicite emiterea unui mandat de percheziție informatică potrivit art. 168 C.pr.pen., în baza mandatului urmând a fi cercetate, descoperite, identificate și strânse probele.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

3.3. Modul de interpretare a sintagmei "aceeași faptă" din cuprinsul art. 144 alin. (3) din Codul de procedură penală, în privința instituției măsurii de supraveghere tehnică, cu referire la calculul duratei totale a măsurilor de supraveghere tehnică dispuse cu privire la o persoană într-o cauză penală. (Direcția Națională Anticorupție)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema dacă, un prezumtiv alt act material al aceleași infracțiuni care a stat la baza emiterii mandatelor de supraveghere tehnică anterioare, act material care ar putea fi apreciat în acest mod în eventualitatea trecerii de la etapa investigativă a faptei la etapa investigativă a unei persoane, poate justifica, în raport cu această nouă faptă, o nouă autorizare a măsurilor de supraveghere tehnică pe o altă durată de 6 luni.

Nu au fost prezentate opinii divergente, însă în **opinia referentului** nu se circumscriu sintagmei folosite de legiuitor în cadrul art. 144 alin. (3) C.pr.pen. nici comiterea unei fapte penale distincte, dar nici săvârșirea unui prezumtiv alt act material al aceleași infracțiuni. În caz contrar, organul de urmărire penală s-ar regăsi într-o situație extrem de limitativă, cu consecințe restrictive asupra desfășurării anchetei penale, în contextul unei activități infracționale de lungă durată, reiterată periodic.

OPINIA INM:

Cu titlu preliminar, reținem că, pentru determinarea concretă a duratei maxime, într-o cauză, se ține cont de două criterii cumulative: unitatea de faptă și unitatea de persoană.

În aplicarea acestora, dacă urmărirea penală a fost extinsă cu privire la noi fapte pentru care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 139 alin. (1) și (2) C.pr.pen., poate fi autorizată supravegherea tehnică a aceleiași persoane pentru perioada necesară aflării adevărului, dar nu mai mult de alte 6 luni.

Pornind de la aceste considerente se pune problema înțelesului sintagmei "aceeași faptă" din cuprinsul art. 144 alin. (3) C.pr.pen.. Textul are în vedere, în mod evident, săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

Luând în considerare faptul că măsurile de supraveghere tehnică pot fi autorizate și în ipoteza

în care din probe administrate rezultă suspiciunea rezonabilă cu privire la **pregătirea** unei infracțiuni dintre cele prevăzute de art. 139 alin. (2) C.pr.pen., rezultă că nu e necesar ca acea "altă" faptă prevăzută de legea penală să constituie infracțiune⁸⁹, putând fi solicitate și încuviințate astfel de măsuri și în faza actelor premergătoare comiterii unei infracțiuni, chiar dacă acestea nu sunt incriminate distinct.

Având în vedere faptul că măsurile de supraveghere tehnică sunt solicitate și puse în aplicare preponderent în faza urmăririi penale *in rem*, extinderea urmăririi penale cu privire la o faptă, care la momentul efectuării în continuare reprezintă act material al infracțiunii continuate reținute în sarcina suspectului, nu poate privi decât o infracțiune de sine stătătoare.

Astfel, dispozițiile art. 35 alin. (1) C.pen. nu sunt incidente în faza cercetărilor *in rem*, reținerea infracțiunii continuate intervenind abia la momentul dispunerii efectuării în continuare (până la acel moment nu se poate reține că există probe că aceeași persoană a comis toate infracțiunile care constituie acte materiale ale aceleiași infracțiuni continuate).

Aplicând acest raționament, este evident că un act material al unei infracțiuni continuate reprezintă o altă faptă.

În practică însă, în unele dosare, se apreciază încă de la momentul începerii urmăririi penale *in rem* că sunt incidente dispozițiile privind infracțiunea continuată (această posibilitate fiind recunoscută și în Decizia C.C.R. nr. 49/2017)⁹⁰.

În această ipoteză, apreciem că sintagma "aceeași faptă" din cuprinsul dispozițiilor art. 144 alin. (3) C.pr.pen. nu include și actele materiale descoperite pe parcursul urmăririi penale. În acest sens, reținem că unitatea infracțiunii continuate este o ficțiune juridică creată de legiuitor din rațiuni de tehnică legislativă și politică penală⁹¹. Descoperirea unei fapte care, prin voința legiuitorului, intră în conținutul unei infracțiuni ca act material nu împiedică solicitarea și autorizarea unei măsuri de supraveghere tehnică justificată de aceasta.

Dacă am interpreta altfel, ar însemna ca, documentarea unor infracțiuni care sunt comise într-un interval mai lung de timp, care în mod evident sunt mai grave (având în vedere perseverența pe cale infracțională a făptuitorului, urmările produse), să nu fie posibilă prin intermediul măsurilor de supraveghere tehnică după trecerea unui interval de 6 luni, respectiv 120 de zile, aspect care nu a fost urmărit sau dorit de legiuitor.

---

⁸⁹ Cod de procedură penală, Comentariu pe articole, ed. 2023, M.Udroiu, pg. 1154 și Cod de procedură penală, Comentariu pe articole, ed. 2024, N.Volonciu, A.S.Uzlău, vol I, pg. 549 – "judecătorul de drepturi și libertăți are posibilitatea de a dispune o măsură specială de supraveghere atât în situația săvârșirii unei fapte penale pedepsibile (tentativă sau fapt consumat), cât și atunci când deține date privind pregătirea săvârșirii unei astfel de fapte."

⁹⁰ prin care s-a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 din Codul de procedură penală

⁹¹ Drept penal român, C.Mitrache, ed. 2014, pg. 304

În plus, în situația în care actele materiale sunt cercetate în dosare diferite, de unități de parchet diferite, caracterul continuat descoperindu-se eventual cu ocazia punerii în executare a hotărârilor de condamnare, măsurile de supraveghere tehnică cu privire la infracțiunile care constituie în realitate acte materiale ale aceleiași infracțiuni ar putea fi încuviințate în fiecare dintre dosare (durata însumată a acestora depășind 6 luni). Însă, dacă ar fi cercetată în cadrul aceluiași dosar aceeași activitate infracțională, nu ar putea fi încuviințate măsuri de supraveghere tehnică cu depășirea termenului de 6 luni, respectiv 120 de zile, ceea ce este absurd.

De altfel, în soluția agreată în cadrul Întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel - Brașov, 4-5 iunie 2015 (minută pag. 12), s-a reținut că, atunci când în sarcina unei persoane se descoperă fapte noi (lărgindu-se, prin instituția extinderii, cadrul procesual), se vor putea solicita și, respectiv, încuviința măsuri de supraveghere tehnică chiar dacă anterioarele însumaseră deja, în privința acelei persoane, șase luni (respectiv 120 de zile în cazul supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private).

Raportat la aceste argumente, soluția este aceeași chiar dacă faptele noi nu sunt infracțiuni distincte, ci constituie acte materiale ale unei infracțiuni care făcea deja obiectul cercetării (cazul frecvent al infracțiunii continuate, când se descoperă fapte noi, necunoscute inițial, comise în baza aceleiași rezoluții infracționale cu unele deja cercetate, intervenind extinderea urmăririi penale cu privire la acestea).

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

4. Alte măsuri procesuale. Măsuri asiguratorii

4.1. Înaintarea dosarului potrivit dispozițiilor art. 250 alin. (3) C.pr.pen. (contestarea măsurilor asiguratorii) presupune trimiterea întregului dosar de urmărire penală sau doar a actelor ce privesc măsura? (Direcția Națională Anticorupție)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema dacă, la momentul soluționării contestației împotriva măsurii luate de procuror sau a modalității de aducere la îndeplinire a acesteia, trebuie transmis întregul dosar de urmărire penală sau doar actele care au justificat măsura.

Nu au fost prezentate opinii divergente, însă în opinia referentului, avându-se în vedere caracterul nepublic al urmăririi penale și posibilitatea procurorului de a restricționa motivat accesul la dosar, pentru soluționarea contestației se pot trimite doar înscrisurile care privesc și au legătură cu măsura asiguratorie. Dacă ar fi înaintat întregul dosar de urmărire penală judecătorului de drepturi și libertăți, ar fi eludată interdicția de a studia dosarul în ipoteza în care procurorul a dispus în acest sens.

OPINIA INM:

Potrivit art. 287 alin. (2) C.pr.pen., în cazurile în care procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori alte autorități prevăzute de lege, în vederea soluționării propunerilor ori **cererilor formulate în cursul urmăririi penale**, va înainta copii numerotate și certificate de grefa parchetului de pe actele dosarului ori **numai de pe cele care au legătură cu cererea sau propunerea formulată**. Astfel, spre deosebire de Codul de procedură penală din 1968, Codul de procedură penală în vigoare prevede posibilitatea procurorului de a înainta judecătorului de drepturi și libertăți investit cu soluționarea unei cereri doar a copiilor înscrisurilor necesare pentru soluționarea cererii, dosarul rămânând la parchet pentru a continua cercetările⁹².

În concluzie, art. 97 alin. (4) C.pr.pen. este respectat în ipoteza în care sunt trimise doar copii ale unei părți din actele dosarului, atâta timp cât sunt cele necesare soluționării contestației împotriva măsurii luate de procuror sau a modalității de aducere la îndeplinire a acesteia, în această modalitate nefiind eludate dispozițiile art. 94 alin. (4) C.pr.pen., respectiv decizia procurorului de a restricționa consultarea dosarului⁹³.

Însă, cu ocazia soluționării contestației împotriva măsurii luate de procuror sau a modalității de aducere la îndeplinire a acesteia, judecătorul de drepturi și libertăți, eventual ca urmare a solicitării adresate de avocatul persoanei vizate de măsură, poate aprecia motivat că acestea trebuie completate cu copii ale altor acte de urmărire penală care nu au fost transmise de procuror⁹⁴.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

2. Acte procesuale și procedurale comune - Termenele

5.1. Interpretarea dispozițiilor art. 269 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală în ceea ce privește prorogarea legală a termenelor procedurale calculate pe ore (Direcția Națională Anticorupție)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema posibilității prorogării legale a termenelor procedurale calculate pe ore în ipoteza formulării plângerii împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat

⁹² Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2024, N.Volonciu, A.S.Uzlău, vol II, pg. 10

⁹³ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2023, M.Udroiu, pg. 2082 și Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2024, N.Volonciu, A.S.Uzlău, vol I, pg. 962; în sens contrar, apreciindu-se că în cazul procedurilor în fața judecătorului de drepturi și libertăți privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care avocatul participă, trebuie trimis întreg dosarul de urmărire penală, Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2024, N.Volonciu, A.S.Uzlău, vol II, pg. 10-11. În cadrul lucrării se apreciază că, în această ipoteză dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul de urmărire penală nu echivalează cu dreptul de a consulta dosarul prev. de art. 97 alin. (2) C.pr.pen.

⁹⁴ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2023, M.Udroiu, pg. 1750

măsura controlului judiciar, potrivit art. 213 alin. (1) C.pr.pen. (textul prevăzând un termen de 48 de ore de la comunicare pentru inculpat).

Într-o opinie, s-a apreciat că art. 269 alin. (4) C.pr.pen.⁹⁵ nu trimite doar la termenele pe unități de măsură a timpului egale sau mai mari decât ziua, cu o excludere a termenelor pe ore. Față de aceasta și având în vedere că dispoziția legală enunțată nu ar fi suficient de clară (din perspectiva neaplicării termenelor pe ore), dacă un contestator nu are acces la calculator, imprimantă, internet sau fax dispozițiile trebuie interpretate pentru a-i permite acestuia exercitarea căii de atac. Astfel, dacă un act este comunicat vineri după-amiază, în ipoteza în care s-ar aprecia că art. 269 alin. (4) C.pr.pen. nu este aplicabil, termenul de 48 de ore s-ar împlini duminică după-amiază, contestatorul fiind în imposibilitate de a formula contestația în termen. O interpretare care exclude termenele pe ore din categoria celor pentru care este acordată prorogarea legală contravine dreptului de liber acces la justiție, garantat de art. 21 din Constituția României și de art. 6 din CEDO. Pe cale de consecință, prorogarea termenului este aplicabilă și în cazul termenelor pe ore (urmând ca prelungirea să opereze până la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează zilei nelucrătoare în care termenul ar fi trebuit în mod normal să se îplinească),

Într-o altă opinie, s-a apreciat că, în aceeași ipoteză, prorogarea legală prevăzută de art. 269 alin. (3) și (4) C.pr.pen. nu operează în cazul termenelor procedurale calculate pe ore.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul celei de-a doua opinii, apreciindu-se că interpretarea logică a dispozițiilor art. 269 alin. (3) și (4) C.pr.pen. în ceea ce privește prorogarea legală operează doar în cazul termenelor procedurale calculate pe ani, luni și zile, nu și în cazul termenelor calculate pe ore.

OPINIA INM:

În privința naturii termenului pe ore pentru exercitarea unei căi de atac sau a plângerii, nu există controverse, acesta fiind un termen procedural, nesocotindu-se ora la care începe sau ora la care acesta se îplinește.

În ceea ce privește posibilitatea prorogării acestui termen, în doctrină⁹⁶ se arată că art. 269 alin. (4) C.pr.pen. nu este aplicabil termenelor pe ore. În acest sens, este de remarcat faptul că textul se referă la ultima zi a unui termen nu la ultima oră a unui termen.

Potrivit Deciziei nr. 12/2020 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii privind interpretarea dispozițiilor art. 269 și art. 270 C.pr.pen., dacă actul

---

⁹⁵ art. 269 alin. (4) C.pr.pen. - "Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează."

⁹⁶ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, coord. N. Volonciu, A. Uzlău, ediția 2024, vol. I, pg. 892 și 1166; Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, coord. M. Udroui, ediția 2023, pg. 2004; „Procedură penală. Partea generală”, ediția 4 de Mihail Udroui, pg. 905

de procedură care trebuie făcut într-un anumit termen este trimis prin e-mail sau fax, în ultima zi a termenului care se calculează pe zile, acesta este socotit a fi făcut în termen, chiar dacă actul de procedură se înregistrează la organul judiciar după expirarea termenului.

În considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție analizează situația actelor de procedură trimise prin e-mail sau fax arătând că nu are relevanță data înregistrării actului la organul judiciar (operată după expirarea termenului), în condițiile în care depunerea s-a realizat la momentul recepționării comunicării de aparatura informatică a organului judiciar, fapt ce este dovedit prin raportul informatic oferit, indiferent de momentul înregistrării în evidențe, operație administrativă ulterioară.

Având în vedere aspectele reținute de Înalta Curte de Casație și Justiție în decizia anterior menționată, reținem că o plângere împotriva ordonanței prin care s-a dispus luarea sau prelungirea controlului judiciar poate fi trimisă inclusiv prin e-mail sau fax înăuntrul celor 48 de ore prevăzute de Codul de procedură penală, nefiind necesar ca registratura instanței să fie deschisă publicului la momentul formulării acesteia. În același timp, dacă ordonanța prin care s-a dispus prelungirea controlului judiciar este comunicată prin e-mail sau fax, aceasta este considerată comunicată la momentul recepționării de către destinatar (prin confirmarea primirii acestei transmisiuni), moment de la care începe să curgă termenul de 48 de ore.

În raport de aspectele prezentate anterior, apreciem că termenele procedurale stabilite pe ore nu se prorogă în ipoteza în care acestea expiră într-o zi nelucrătoare, nefiind aplicabile dispozițiile art. 269 alin. (4) C.pr.pen. și nici cele privind repunerea în termen prevăzute de art. 411 alin. (1) C.pr.pen.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

III. Drept procesual penal – Partea specială

1. Urmărirea penală – renunțarea la urmărire penală

1.1 Art. 318 alin. (5) din Cod de procedură penală - renunțarea la urmărire penală – posibilitatea procurorului de a dispune obligația de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității - dacă trebuie indicate 2 entități din comunitate unde urmează a se executa obligația de a presta munca neremunerată sau este suficientă indicarea unei singure entități (Direcția Națională Anticorupție)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema dacă, atunci când se dispune o soluție de renunțare la urmărire penală cu obligarea suspectului sau inculpatului la muncă în folosul comunității, procurorul trebuie să indice o singură entitate din comunitate unde urmează a se executa obligația sau este necesară indicarea a două astfel de entități.

Nu au fost prezentate opinii divergente și nici opinia referentului.

OPINIA INM:

Potrivit dispozițiilor art. 318 alin. (5) lit. c) C.pr.pen., în cazul în care dispune renunțarea la urmărire penală procurorul poate dispune, după consultarea suspectului sau a inculpatului, ca acesta să îndeplinească obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă, stabilind, potrivit alin. (6) al aceluiași articol, termenul în care trebuie îndeplinită această obligație.

Spre deosebire de dispozițiile art. 404 alin. (2) și (3) C.pr.pen. (conținutul dispozitivului) și art. 560 alin. (2) C.pr.pen. (înlocuirea pedepsei amenzii cu prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității), art. 318 C.pr.pen. nu stabilește necesitatea de indica două entități din comunitate unde suspectul sau inculpatul urmează să execute obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, prevăzută la art. 93 alin. (3) din Codul penal, după consultarea listei privind posibilitățile concrete de executare existente la nivelul fiecărui serviciu de probațiune. De asemenea, nu se regăsesc dispozițiile potrivit cărora consilierul de probațiune, pe baza evaluării inițiale, decide în care din cele două instituții din comunitate menționate în hotărârea judecătorească urmează a se executa obligația și tipul de activitate.

Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, Titlul VIII – Executarea obligațiilor stabilite de procuror în cazul renunțării la urmărire penală, art. 89 (Prestarea muncii neremunerate în folosul comunității) stabilește la alin. (1) competența procurorului de a decide ca munca să se execute în cadrul **unui serviciu** din cadrul autorităților locale în circumscripția cărora locuiește persoana față de care s-a renunțat la urmărirea penală sau în cadrul **unei instituții din comunitate** abilitate potrivit procedurii prevăzute la art. 20, dacă aceasta și-a exprimat în scris acordul pentru primirea la muncă a persoanei față de care s-a renunțat la urmărirea penală și are locuri disponibile neocupate în cadrul colaborării cu serviciul de probațiune.

De asemenea art. 89 alin. (6) din Legea nr. 253/2013 trimite doar la dispozițiile art. 51 alin. (3)-(7) și art. 52 alin. (3)-(7) stabilind că se aplică în mod corespunzător, fără a trimite însă și la dispozițiile alin. (1) alte art. 51 din aceeași lege⁹⁷, prevederi care reglementează dreptul consilierului

---

⁹⁷ Art. 51 din Legea nr. 253/2013 alin. (1) Consilierul de probațiune din cadrul serviciului de probațiune în a cărui circumscripție locuiește persoana care urmează a presta muncă neremunerată în folosul comunității, primind copia hotărârii judecătorești, decide, pe baza evaluării inițiale a persoanei, în care din cele două instituții din comunitate menționate în hotărârea judecătorească urmează a se executa obligația și tipul de activitate, comunicând acestei instituții o copie de pe dispozitivul hotărârii, precum și decizia sa.

de probațiune de a decide în care dintre cele două instituții din comunitate indicate de instanță urmează să se execute munca în folosul comunității.

Raportat la aceste dispoziții, în doctrină⁹⁸ se subliniază faptul că obligația de a presta muncă în folosul comunității se pune în executare de către procuror, iar nu de serviciul de probațiune, ca în cazul obligației similare dispusă de instanță.

Astfel, atunci când se dispune renunțarea la urmărire penală, procurorul trebuie să indice o singură instituție din comunitate unde suspectul sau inculpatul urmează să execute obligația de a presta muncă în folosul comunității, nefiind necesar să stabilească două astfel de entități întrucât atunci când această obligație este stabilită prin ordonanța de renunțare la urmărire penală, consilierul de probațiune nu are ca atribuție alegerea entității unde urmează să se execute obligația⁹⁹.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

2. Camera preliminară

2.1 Posibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a constata nulitatea relativă a ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, în situația în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, deși era incident cazul care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale prevăzut de art.16 alin. (1) lit. e) C.pr.pen. privind lipsa plângerii prealabile, întrucât plângerea prealabilă a fost tardiv formulată (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție).

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema posibilității judecătorului de cameră preliminară de a constata nulitatea relativă a ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale în situația în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, deși era incident cazul care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale prevăzut de art.16 alin. (1) lit. e) C.pr.pen. privind lipsa plângerii prealabile, întrucât plângerea prealabilă a fost tardiv formulată.

Într-o primă opinie s-a apreciat că, în faza de cameră preliminară, doar incidența cazurilor prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a) – d) și f) C.pr.pen. nu se poate analiza, deoarece acestea presupun analiza unor aspecte care țin de faza de judecată întrucât privesc temeinicia acțiunii penale ori analiza legii penale mai favorabile. În schimb, lipsa plângerii prealabile prevăzută la lit. e) a aceluiași articol nu se încadrează între acestea. Având în vedere natura sa ca și condiție de procedibilitate, lipsa plângerii prealabile poate face obiectul analizei judecătorului de cameră preliminară.

---

⁹⁸ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, Ed. 2023, M.Udroiu, pg. 2162.

⁹⁹ În același sens, Procedură penală, Micu, Slăvoiu, Zarafiu, pg, 482, ed. 2022, menționându-se faptul că "Instituția (*nota noastră*, nu instituțiile) unde urmează a se executa munca se stabilește de procuror"

În susținerea acestei opinii s-a reținut că, atunci când plângerea prealabilă lipsește (fiind depusă cu nerespectarea termenului de 3 luni prevăzut de art. 296 alin. (1) C.pr.pen.), procurorul nu are posibilitatea legală de a pune în mișcare a acțiunii penale, iar dacă o pune în mișcare este încălcată o dispoziție legală care atrage nulitatea relativă. Vătămarea constă în aceea că nicio persoană nu poate fi subiectul unei acțiuni penale declanșate împotriva sa în condiții de nelegalitate, fiindu-i lezată în acest fel demnitatea umană.

S-a arătat că posibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a analiza incidența unuiu din cazurile prevăzute de art. 16 C.pr.pen. este determinată fie de natura cazurilor, fie de anumite decizii ale Curții Constituționale sau Înaltei Curții de Casație și Justiție. Astfel, în această procedură, judecătorul de cameră preliminară nu poate analiza incidența cazurilor prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a) – d) care privesc temeinicia acuzației penale, reținerea acestora necesitând administrarea de probe cu privire la fondul cauzei, caracter specific fazei de judecată, același lucru fiind valabil și în situația prescripției răspunderii penale prevăzute de art. 16 lit. f) C.pr.pen. a cărei incidență presupune anumite operațiuni juridice (identificarea legii penale mai favorabile, stabilirea corectă a încadrării juridice etc.), care, de asemenea, țin de faza de judecată.

Cu toate acestea, plângerea prealabilă are o natură juridică mixtă, fiind atât o condiție de pedepsibilitate cât și de procedibilitate, acest din urmă caracter semnificând faptul că procurorul nu poate dispune în mod legal punerea în mișcare a acțiunii penale dacă lipsește o astfel de condiție care are rolul de a dinamiza procesul penal.

În cea de-a doua opinie s-a reținut, făcându-se trimitere la Decizia nr. 47 din 19 iunie 2023 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, că analiza oricărui caz prevăzut de art. 16 alin. (1) C.pr.pen. este un aspect ce ține de fondul acuzației penale.

În argumentarea acestei opinii s-a susținut că, raportat la obiectul fazei de cameră preliminară și la cele reținute în Decizia nr. 47 din 19 iunie 2023¹⁰⁰ pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție

---

¹⁰⁰ Prin decizia menționată s-a respins ca inadmisibilă, cu motivarea, printre altele, că problema de drept nu comportă vreo dificultate care să justifice intervenția instanței supreme, fiind clară soluția corectă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța prin care solicita pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

"Cu privire la modul de aplicare a dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală și ale art. 315 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, în cadrul procedurii de cameră preliminară reglementate de art. 342 și următoarele din Codul de procedură penală, respectiv dacă în cadrul acestei proceduri - vizând verificarea legalității sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală (în contextul analizării, în principal, a unor excepții de nelegalitate a actului de punere în mișcare a acțiunii penale și a actului de sesizare a instanței, pentru motivul emiterii acestora după împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale) - judecătorul de cameră preliminară poate reține împlinirea acestui termen, pe cale incidentală, ca temei concret al unor

– Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, analizarea incidenței vreunui caz care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale este un aspect ce ține de fondul acuzației penale care excedează obiectului fazei camerei preliminare a procesului penal.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul celei de-a doua opinii, apreciindu-se că judecătorul de cameră preliminară nu are posibilitatea de a constata nulitatea relativă a ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale în situația în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale deși era incident cazul care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale, prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. e) C.pr.pen., privind lipsa plângerii prealabile, întrucât plângerea prealabilă a fost tardiv formulată.

Astfel, plângerea prealabilă are un caracter mixt fiind o condiție de pedepsibilitate dar și o condiție de procedibilitate, reglementată atât de Codul penal cât și de Codul de procedură penală.

În considerarea naturii sale de cauză de înlăturare a răspunderii penale (condiție de pedepsibilitate) care aparține dreptului penal material, plângerea prealabilă este supusă, în toate aspectele sale, legii penale mai favorabile.

În acest sens, în doctrină¹⁰¹, s-a reținut că aspecte cum sunt cele care țin de durata termenului în care se poate formula plângerea prealabilă, de modificarea momentului de debut al curgerii sale, dar și de posibilitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul decesului ori al lichidării (art. 157 alin. (5) din Codul penal), intră în sfera de aplicare a legii penale mai favorabile.

Se observă că primele două aspecte, referitoare la durata termenului și momentul de debut al curgerii, au un impact direct în ceea ce privește eventuala tardivitate a plângerii prealabile.

Incidența legii penale mai favorabile în aceste situații s-a constatat și în contextul succesiunii de legi dintre Codul penal adoptat prin Legea nr. 15/1968 și Codul penal adoptat prin Legea nr. 286/2009, apreciindu-se că stabilirea caracterului mai favorabil al legii se realizează în urma unei analize în concret, astfel cum s-a exemplificat elocvent în aceeași lucrare citată.

Pentru aceste motive, nu se poate conferi supremație naturii de condiție de procedibilitate a plângerii prealabile, cu ignorarea celeilalte naturi de condiție de pedepsibilitate (specifică dreptului penal material) care este, de altfel, în egală măsură incidentă.

De asemenea, este de observat că aprecierile cu privire la lipsa plângerii prealabile, din perspectiva tardivității, presupun și identificarea corectă a titularului plângerii prealabile – respectiv a

---

nelegalități ale actelor contestate, respectiv al unei nelegalități privind administrarea probelor ulterior împlinirii termenului de prescripție a răspunderii penale, în mod subsecvent constatării nulității actului de punere în mișcare a acțiunii penale?”.

¹⁰¹ I. Nedelcu, în G. Bodoroncea ș.a., Codul penal. Comentariu pe articole, Editura C.H. Beck, ediția 3, București, 2020, pag. 600-605.

persoanei vătămate - ceea ce, la rândul său, implică în mod obligatoriu analiza situației de fapt reținute și calificarea juridică a acesteia.

Or, analiza situației de fapt și a încadrării juridice, ca de altfel și analiza legii penale mai favorabile, excedează competenței judecătorului de cameră preliminară, fiind specifice funcției de judecată, iar antamarea lor, în această fază a procesului penal, reprezintă o încălcare a dispozițiilor art. 3 C.pr.pen., referitor la separarea funcțiilor judiciare.

Cu privire la aceste aspecte și în același sens s-a pronunțat explicit și instanța supremă.

Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în considerentele Deciziei nr. 47 din 19 iunie 2023 prin care s-a respins ca inadmisibilă sesizarea formulată, a trasat limitele în care judecătorul de cameră preliminară își exprimă competența funcțională, precizând explicit că acele chestiuni care presupun aprecieri asupra fondului cauzei, inclusiv din perspectiva corectei calificări juridice a faptelor pentru care s-a dispus trimiterea în judecată și din perspectiva identificării legii penale mai favorabile, nu pot fi stabilite de către judecătorul de cameră preliminară a cărui competență se limitează la examinarea legalității sesizării instanței, a efectuării actelor de urmărire penală și a administrării probelor.

Instanța supremă a mai reținut că, în ceea ce privește legalitatea actelor de procedură, judecătorul de cameră preliminară este chemat să verifice (doar) dacă acestea îndeplinesc exigențele de formă și conținut, precum și concordanța acestora cu actele și măsurile procesuale dispuse și consemnate în conținutul lor, prin prisma dispozițiilor legale incidente.

OPINIA INM:

Problema de drept a fost discutată cu ocazia **Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul PICCJ, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel, București, 3-4 aprilie 2023**¹⁰², arătându-se următoarele: „Verificarea unui impediment procedural sau de fond pentru exercitarea acțiunii penale, așadar a **oricăruia dintre cele prevăzute la art. 16 alin. (1) C. proc. pen.**, ține de soluționarea procesului penal, funcțiune care, după trimiterea în judecată, este rezervată exclusiv instanței de judecată.

Judecătorul de cameră preliminară, neavând aptitudinea funcțională să soluționeze procesul penal, nu poate nici să examineze incidența vreunui dintre impedimentele procedurale de la articolul 16 alin. (1) C. proc. pen., tot așa cum nu poate examina niciunul dintre motivele care ar duce la una sau alta dintre soluțiile de fond ale procesului.

De altfel, sunt numeroase situațiile în care verificarea unor atare impedimente procedurale implică și aprecieri de fond, asupra încadrării juridice a faptei care face obiectul judecății, asupra datei

---

¹⁰² Minuta este disponibilă pe www.inm-lex.ro

la care a fost comisă, ori asupra persoanei care a comis-o, impedimentul de procedură putând fi analizat numai după stabilirea, prin examenul probatorului, a unor astfel de chestiuni de fapt. Cum ele nu constituie obiectul camerei preliminare, nici impedimentele procedurale în legătură cu aceste chestiuni de fapt nu pot face obiectul camerei.”

De asemenea, Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată cu dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Cu privire la modul de aplicare a dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală și ale art. 315 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, în cadrul procedurii de cameră preliminară reglementate de art. 342 și următoarele din Codul de procedură penală, respectiv dacă în cadrul acestei proceduri - vizând verificarea legalității sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală (în contextul analizării, în principal, a unor excepții de nelegalitate a actului de punere în mișcare a acțiunii penale și a actului de sesizare a instanței, pentru motivul emiterii acestora după împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale) - judecătorul de cameră preliminară poate reține împlinirea acestui termen, pe cale incidentală, ca temei concret al unor nelegalități ale actelor contestate, respectiv al unei nelegalități privind administrarea probelor ulterior împlinirii termenului de prescripție a răspunderii penale, în mod subsecvent constatării nulității actului de punere în mișcare a acțiunii penale?”

Sesizarea a fost respinsă, ca inadmisibilă, prin **Decizia nr. 47/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală**¹⁰³, apreciindu-se că nu sunt îndeplinite condițiile privind existența unei veritabile probleme de drept care să necesite o dezlegare cu valoare de principiu din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție și a unei relații de dependență între lămurirea chestiunii supuse interpretării și soluționarea pe fond a cauzei cu care a fost investită instanța de trimitere.

Cu toate acestea, prin aceeași decizie, s-au arătat următoarele:

extras: „ (...) reținerea împlinirii termenului de prescripție a răspunderii penale, pe cale incidentală, este incompatibilă cu procedura în cameră preliminară, în contextul în care instituția prescripției aparține de dreptul penal material, fiind inclusă în domeniul de aplicare a principiului legii penale mai favorabile, reglementat de art. 15 alin. (2) din legea fundamentală a țării și art. 5 alin. (1) din codificarea penală, iar constatarea incidenței acesteia presupune aprecieri asupra fondului cauzei, inclusiv din perspectiva corectei calificări juridice a faptelor pentru care s-a dispus trimiterea în judecată, precum și a identificării legii penale mai favorabile, chestiuni care, însă, nu pot fi stabilite de către judecătorul de cameră preliminară a cărui competență se limitează la examinarea legalității

---

¹⁰³ publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 868 din 27 septembrie 2023

sesizării instanței, a efectuării actelor de urmărire penală și a administrării probelor pe care procurorul își fundamentează acuzația, conform art. 342 din Codul de procedură penală. Drept urmare, judecătorul de cameră preliminară este chemat să verifice dacă actele procedurale îndeplinesc exigențele de formă și conținut, precum și concordanța acestora cu actele și măsurile procesuale dispuse și consemnate în conținutul lor, prin prisma dispozițiilor legale incidente, precum și dacă organele de urmărire penală au parcurs toate etapele obligatorii urmăririi penale, în ordinea impusă și cu respectarea cerințelor instituite de prescripțiile normative, neadoptarea unei măsuri/soluții, inclusiv pentru motivul că există vreunul din cazurile de împiedicare prevăzut de art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală, neputând fi discutată în cadrul reglementat de art. 342 din același cod, întrucât ar echivala cu o încălcare a principiului separației funcțiilor judiciare în procesul penal, consacrat de art. 3 din aceeași codificare.” (par. 97)

Totodată, prin **Decizia nr. 116/2022 a Curții Constituționale**¹⁰⁴, a fost respinsă, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată și s-a constatat că dispozițiile art. 342 - 346 Cod procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

extras: „ (...) existența unui caz dintre cele prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a)-j) din Codul de procedură penală ar putea fi valorificată doar în faza de judecată, intrând în atribuțiile instanței de judecată competente să soluționeze fondul cauzei să pronunțe - în condițiile art. 396 alin. (5)-(8) din Codul de procedură penală - o soluție de achitare sau încetare a procesului penal. (...) valorificarea cazurilor care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale excedează competenței judecătorului de cameră preliminară, astfel cum este aceasta circumscrisă în raport cu obiectul camerei preliminare, fără ca prin aceasta să se aducă atingere dreptului la apărare, dreptului la un proces echitabil și la un recurs efectiv.” (par. 17)

Având în vedere aspectele prezentate anterior, se impune menținerea opiniei adoptate în cadrul întâlnirii din 2023.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM în sensul imposibilității judecătorului de cameră preliminară de a analiza incidența unui caz care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. e) C.pr.pen. la momentul la care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale.

2.2 Interpretarea prevederilor art. 282 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală - momentul până la care poate fi invocată nulitatea relativă a actelor de urmărire penală. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

---

¹⁰⁴ publicată în M.Of., Partea I, nr. 770 din 02 august 2022

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema posibilității judecătorului de cameră preliminară de a analiza nulitatea relativă a actelor de urmărire penală în măsura în care o astfel de nulitate nu a fost invocată în cursul urmăririi penale, respectiv în cursul sau imediat după efectuarea actului.

Într-o primă opinie, s-a apreciat că, potrivit art. 282 alin. (3) C.pr.pen, nulitatea relativă se invocă în cursul sau imediat după efectuarea actului ori cel mai târziu în termenele prevăzute la alin. (4) al aceluiași articol, aceasta putând fi invocată în procedura de cameră preliminară numai pentru actele de urmărire penală efectuate în faza de urmărire penală de care inculpații nu au luat cunoștință precum și pentru actele efectuate în cursul camerei preliminare. În susținerea acestei opinii a fost invocată jurisprudența Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 554/2017, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 282 alin. (2) C.pr.pen (paragrafele 22 și 24)¹⁰⁵ și a Curții de Apel Cluj¹⁰⁶.

În cea de-a doua opinie, s-a apreciat că, potrivit art. 282 alin. (3) C.pr.pen., nulitatea relativă se invocă în cursul sau imediat după efectuarea actului, ori cel mai târziu în termenele prevăzute la alin. (4), conform căruia încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) poate fi invocată până la închiderea procedurii de cameră preliminară, dacă încălcarea a intervenit în cursul urmăririi penale sau în această procedură.

Nu a fost expusă opinia referenților.

OPINIA INM:

Pe de o parte, analiza legalității administrării probelor în cameră preliminară se realizează prin raportare la dispozițiile art. 281-282 C.pr.pen.

Pe de altă parte, în camera preliminară nu se analizează modul în care organele de urmărire penală au evaluat relevanța și utilitatea probei, cu ocazia admiterii/respingerii acesteia, și nici temeinicia sau fiabilitatea probatoriului¹⁰⁷.

¹⁰⁵ „22. În al treilea rând, Curtea constată că, în conformitate cu dispozițiile art. 282 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală, nulitatea relativă trebuie invocată într-o anumită stare a procesului, și anume, ca regulă, nulitatea relativă se invocă în cursul sau imediat după efectuarea actului în condiții nelegale. Aceasta presupune ca persoana interesată să fie prezentă la efectuarea actului respectiv, fie personal, fie prin reprezentant.

24. În al patrulea rând, Curtea observă că, în baza dispozițiilor art. 282 alin. (5) din Codul de procedură penală, nulitatea relativă se acoperă atunci când persoana interesată nu a invocat-o în termenul prevăzut de lege - fiind vorba fie de o acceptare tacită, fie de neobservarea încălcării care putea atrage nulitatea relativă - sau a renunțat în mod expres la invocarea acesteia.”

¹⁰⁶ Încheierea nr. 14/29.01.2020, publicată pe rejst.ro (<https://www.rejst.ro/juris/2747e2gg>)

¹⁰⁷ „Respingerea de către procuror a cererii inculpatului de reaudiere a martorilor ascultați înainte de a fi notificat cu privire la calitatea de suspect atribuită în cauză poate genera, în anumite circumstanțe, o încălcare a dreptului la apărare și, în consecință, poate afecta caracterul echitabil al procesului, în condițiile în care acuzatului nu i s-

În ceea ce privește posibilitatea invocării nulității relative a actelor de urmărire penală, relevante sunt dispozițiile art. 292 alin. (3)¹⁰⁸ și (4) lit. a)¹⁰⁹ C.pr.pen.

Potrivit acestor dispoziții, nulitatea relativă a actelor de urmărire penală poate fi invocată în cursul urmăririi penale (în cursul sau imediat după efectuarea actului), urmând a fi analizată de către procuror încălcarea dispozițiilor legale. Cu toate acestea, indiferent de aprecierea procurorului cu privire, de exemplu, la existența încălcării sau a vătămării, în cursul procedurii de cameră preliminară părțile sau subiecții procesuali principali pot reitera sau invoca pentru prima dată nulitatea relativă a actelor de urmărire penală. Cu alte cuvinte, chiar dacă au invocat în cursul urmăririi penale nulitatea relativă, aceasta nu împiedică judecătorul de cameră preliminară să aprecieze, în contra celor reținute de procuror, că este incident respectivul caz, să constate nulitatea relativă și să excludă în consecință un mijloc de probă.

De asemenea, chiar dacă nu au invocat nulitatea relativă în cursul urmăririi penale, părțile sau subiecții procesuali principali o pot invoca în cursul camerei preliminare, nefiind decăzuți din acest drept¹¹⁰.

În consecință, termenul a cărei împlinire împiedică invocarea nulității relative a actelor de urmărire penală este închiderea procedurii de cameră preliminară¹¹¹.

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.

3. Apelul

3.3. Valabilitatea opțiunii de alegere a domiciliului procesual, exprimată în fața instanței de fond, și în calea de atac a apelului; condiționarea valabilității alegerii domiciliului procesual la sediul profesional al avocatului ales (în calea de atac) de încheierea unui nou contract de asistență juridică și pentru calea de atac. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

---

a oferit o posibilitate adecvată și suficientă de a contesta declarațiile martorilor și de a obține interogarea acestora înainte de emiterea rechizitoriului. În scopul de a stabili dacă dreptul la apărare al inculpatului a suferit sau nu a suferit o limitare incompatibilă cu exigențele procesului echitabil, judecătorul de cameră preliminară trebuie să verifice, în concret, importanța declarațiilor martorilor în fundamentarea acuzației penale și a interesului inculpatului în obținerea înlăturării declarațiilor martorilor până la emiterea rechizitoriului.” (Î.C.C.J., Secția Penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 337 din 26 iunie 2019, disponibilă pe www.iccj.ro)

¹⁰⁸ Nulitatea relativă se invocă în cursul sau imediat după efectuarea actului ori cel mai târziu în termenele prevăzute la alin. (4).

¹⁰⁹ până la închiderea procedurii de cameră preliminară, dacă încălcarea a intervenit în cursul urmăririi penale sau în această procedură;

¹¹⁰ Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, ed. 2023, M.Udroiu, pg. 2052, Codul de procedură penală, Comentarii pe articole, ed. 2024, N.Volonciu, A.S.Uzlău, pg. 1245

¹¹¹ RIL 14/2028 – ”sintagma ”închiderea procedurii de cameră preliminară” nu semnifică expirarea termenului stabilit de judecător pentru depunerea cererilor și excepțiilor, ci chiar termenul la care această procedură este finalizată, prin pronunțarea unei soluții de către judecătorul de cameră preliminară”.

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema necesității verificării de către instanța de apel a încheierii de către apelant/intimat a contractului de asistență juridică, pentru calea de atac a apelului, în ipoteza în care acesta a indicat în fața instanței de fond sediul profesional al avocatului ca loc pentru a fi citat. Cu alte cuvinte, dacă procedura de citare poate fi considerată ca fiind legal îndeplinită în fața instanței de apel prin citarea apelantului/intimatului la sediul profesional al avocatului care l-a asistat în fața instanței de fond și în ipoteza în care nu a fost încheiat un contract de asistență juridică pentru fază procesuală a apelului, dacă sediul profesional al avocatului a fost indicat de apelant/intimat ca loc pentru a fi citat în fața instanței de fond.

Într-o opinie, s-a apreciat că, denunțarea contractului de asistență juridică în orice moment al procesului penal sau neîncheierea unui contract de asistență juridică și pentru faza apelului, face să înceteze și opțiunea exprimată de apelant/intimat de alegere a domiciliului procesual la sediul avocatului ales.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că, în aceeași ipoteză, se impune citarea în continuare a apelantului/intimatului la locul indicat (sediul profesional al avocatului indicat în fața instanței de fond) chiar în lipsa unui contract de asistență juridică încheiat pentru faza procesuală a apelului, atâta timp cât apelantul/intimatul nu a indicat un alt loc pentru a fi citat.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul celei de-a doua opinii, apreciindu-se că, în situația în care inculpatul și-a exprimat în fața instanței de fond opțiunea ca domiciliul procesual ales să fie la sediul profesional al avocatului ales, această opțiune (dacă nu ne aflăm în situațiile derogatorii - art. 259 alin. (6) – (10) C.pr.pen.) rămâne valabilă nefiind condiționată de încheierea unui nou contract de asistență juridică și pentru calea de atac. În susținerea opiniei, se au în vedere dispozițiile art. 259 alin. (3) C.pr.pen., care prevăd că *suspectul sau inculpatul care a indicat, printr-o declarație dată în cursul procesului penal, un alt loc pentru a fi citat este citat la locul indicat*, fără ca textul să facă vreo distincție după cum domiciliul procesual ales este la sediul avocatului sau la altă adresă, și fără a condiționa aplicarea acestuia de un anumit moment procesual sau de asistarea sa de către avocat.

OPINIA INM:

Apreciem ca fiind corectă prima opinie exprimată, pentru următoarele considerente:

Art. 259 alin. (3) C.pr.pen. prevede posibilitatea suspectului sau inculpatului de a indica, printr-o declarație dată în cursul procesului penal, un alt loc pentru a fi citat, acesta urmând a fi citat la locul indicat.

De asemenea, art. 259 alin. (4) C.pr.pen. stabilește posibilitatea organului judiciar de a cita suspectul sau inculpatul la sediul avocatului ales, dacă nu s-a prezentat după prima citație legal

îndeplinită. Evident, în ipoteza în care sediul avocatului ales este locul indicat pentru citare de suspect sau inculpat în declarația luată pe parcursul procesului penal, acesta va fi citat la sediul avocatului ales.

În ipoteza în care suspectul sau inculpatul nu indică o altă adresă la care să fie citat, acesta va fi citat în continuare la locul indicat în declarație, care poate fi sediul avocatului ales dar și cel al avocatului din oficiu, cât timp legea nu interzice această posibilitate.

Cu toate acestea, instanța de apel, constatând că avocatul ales sau cel din oficiu nu depune o împuternicire avocațială pentru faza apelului, poate să verifice dacă contractul de asistență juridică a încetat/nu a fost încheiat un nou contract pentru faza apelului, să facă demersuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu în cazurile de asistență obligatorie și să dispună citarea inculpatului la adresa unde acesta locuiește.

Astfel, împrejurarea că suspectul sau inculpatul nu indică un nou loc unde să fie citat în contextul încetării contractului de asistență juridică nu trebuie interpretată în sensul în care, prin citarea în continuare a acestuia la sediul profesional al avocatului care nu îl mai reprezintă, ar fi respectate dispozițiile legale.

Scopul citării este cel de asigura posibilitatea părții sau a subiectului procesual principal de a participa la proces, astfel încât demersurile efectuate în vederea comunicării termenului la care se poate prezenta în instanță sunt justificate. A interpreta altfel înseamnă a accepta situația în care inculpatul este considerat legal citat la locul indicat (sediul profesional al avocatului) în situația în care persoana respectivă și-a pierdut, de exemplu, calitatea de avocat (suspendare/deces) între momentul declarării și cel al soluționării căii de atac (nedeținând nici dovada încheierii noului contract de asistență juridică pentru faza procesuală a apelului), împrejurare care nu este cunoscută inculpatului, ceea ce este greu de acceptat.

Participanții la întâlnire au adoptat, în unanimitate, punctul de vedere contrar celui exprimat de INM în sensul că, dacă suspectul sau inculpatul a indicat un loc pentru a fi citat, acesta va fi citat în continuare la adresa indicată, în lipsa unei manifestări în sens contrar din partea sa, nefiind relevant dacă locul indicat este sediul profesional al unui avocat care nu îl mai reprezintă.

4. Proceduri speciale

4.1. Acordul de recunoaștere a vinovăției - posibilitatea punerii în discuție, din oficiu, a nulității tuturor actelor de urmărire penală efectuate în cauză de către organele de urmărire penală din cadrul D.G.A. (Direcția Națională Anticorupție)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema posibilității instanței investite cu un acord de recunoaștere a vinovăției de a pune în discuție, din oficiu, nulitatea actelor de urmărire penală.

Într-o opinie, s-a apreciat că, în cadrul procedurii acordului de recunoaștere a vinovăției, instanța poate pune în discuție, din oficiu, legalitatea urmăririi penale, acordul putând fi admis doar în ipoteza în care, din probele (legal) administrate, rezultă suficiente date cu privire la existența faptei pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și cu privire la vinovăția inculpatului,

Într-o altă opinie, s-a apreciat că, în aceeași ipoteză, nu există un temei de drept în cadrul procedurii privind acordul de recunoaștere a vinovăției care să permită punerea în discuție, din oficiu, a nulității tuturor actelor de urmărire penală efectuate în cauză (în baza ordonanței de delegare) de către organele de urmărire penală din cadrul D.G.A.

A fost expusă **opinia referenților** în sensul celei de-a doua opinii, apreciindu-se că soluțiile prevăzute de Codul de procedură penală în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției sunt expres prevăzute de lege. Soluția pe care ar putea să o pronunțe instanța într-o asemenea ipoteză este cea de respingere a acordului, chiar și dacă există alte probe cu privire la care se reține că sunt legal administrate, însă este discutabilă legalitatea unei astfel de soluții în condițiile în care acordul de recunoaștere este o negociere între procuror și inculpat.

OPINIA INM:

Deși în ipoteza încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției, dosarul nu parcurge etapa camerei preliminare, instanța are posibilitatea de a verifica legalitatea actelor de urmărire penală și a probelor administrate în cursul urmăririi penale în condițiile art. 480-482 C.proc.pen.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 281 alin. (4) lit. c) C.pr.pen. încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) lit. b ind.1) (competența materială și competența după calitatea persoanei a organului de urmărire penală;) și lit. f) (asistarea de către avocat a suspectului și a persoanei vătămate, respectiv a inculpatului și a celorlalte părți, atunci când asistența este obligatorie) poate fi invocată în orice stare a procesului, indiferent de momentul la care a intervenit încălcarea, când instanța a fost sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției.

De asemenea, potrivit dispozițiile art. 282 alin. (4) lit. b) C.proc.pen. nulitatea relativă poate fi invocată până la primul termen de judecată cu procedura legal îndeplinită, dacă încălcarea a intervenit în cursul urmăririi penale, când instanța a fost sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției.

Excede însă competenței funcționale a instanței investită cu un acord de recunoaștere a vinovăției sancționarea actelor de urmărire penală, respectiv excluderea probelor administrate cu încălcarea dispozițiilor legale, aceasta fiind ținută să pronunțe una dintre cele două soluții prevăzute de lege, respectiv admiterea sau respingerea acordului de recunoaștere a vinovăției.

Instanța de judecată trebuie însă să pună în discuție cazurile de nulitate absolută sau relativă ale actelor de urmărire penală (invocată de părți, subiecți procesuali principali, procuror sau din oficiu) pentru a da posibilitatea părților, subiecților procesuali principali și procurorului să formuleze concluzii cu privire la incidența acestora.

În ipoteza în care probele apreciate ca fiind nelegal dispuse/autorizate/administrate de către instanță sunt de natură să influențeze soluția, neexistând suficiente probe legal administrate care să susțină acuzația, instanța va respinge acordul de recunoaștere a vinovăției.

De asemenea, instanța va respinge acordul de recunoaștere a vinovăției și în situații ce ar atrage neregularitatea rechizitoriului, după punerea în discuția părților, subiecților procesuali principali și procurorului a aspectelor cu privire la care apreciază că atrag acea neregularitate (de exemplu, punerea în mișcare a acțiunii penale și încheierea acordului pentru infracțiuni pentru care nu s-a dispus începerea urmăririi penale).

Instanța nu își poate întemeia soluția de admitere a acordului pe probe nelegal administrate sau acte de urmărire penală efectuate cu încălcarea dispozițiilor legale, neputând în această procedură să acopere cazurile de nulitate absolută sau relativă.

În majoritate, a fost agreată opinia INM. În minoritate, s-a arătat că instanța investită cu soluționarea unui acord de recunoaștere a vinovăției poate invoca nulitatea actelor de urmărire penală pe cale de excepție și poate sancționa actele apreciate ca fiind lovite de nulitate absolută sau relativă.

4.2. În procedura de soluționare a cererilor de reabilitare judecătorească, simpla depunere la dosar a unui certificat / unei adeverințe de la autoritățile financiar-fiscale este suficientă pentru a conchide că petentul a achitat cheltuielile judiciare avansate de stat stabilite în sarcina sa? (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

Prezentarea problemei juridice:

În practica judiciară s-a pus problema necesității efectuării unor verificări suplimentare cu privire la achitarea de către condamnat a despăgubirilor civile sau cheltuielilor judiciare la care a fost obligat prin hotărârea de condamnare în ipoteza în care acesta depune doar un certificat sau o adeverință emisă de autoritățile financiar fiscale din care rezultă că nu figurează cu datorii la stat.

Nu au fost prezentate opinii divergente însă a fost expusă **opinia referenților** care au arătat că de esența procedurii și a conceptului de reabilitare este tocmai actul volitional al petentului de a dovedi reeducarea sa prin asumarea obligațiilor stabilite în sarcina sa. Acea adeverință / certificat atestă doar faptul că petentul nu se află în evidența organelor statului cu vreo datorie, nicidecum

faptul plății efective a acesteia, datoria putând fi și prescrisă (caz întâlnit cel mai des în practică, întrucât cererile de reabilitare sunt depuse la mai mulți ani de la împlinirea termenului de reabilitare).

OPINIA INM:

În cadrul procedurii de soluționare a cererii de reabilitare judecătorească, petentul condamnat trebuie să dovedească fie că a achitat integral cheltuielile de judecată și că și-a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare fie că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau că partea civilă a renunțat de despăgubiri (art. 168 C.pen.).

Potrivit dispozițiilor art. 530 alin. (4) C.proc.pen., atașat cererii de reabilitare, petentul va depune înscrisuri din care să rezulte achitarea despăgubirilor civile (chitanțe, declarații notariale, înscrisuri eliberate de executorul judecătoresc etc.), renunțarea părții civile la despăgubirile stabilite **(nu echivalează cu renunțarea intervenția prescripției dreptului de a cere executarea silită a obligației de plată a despăgubirilor materiale)** sau achitarea cheltuielilor judiciare (chitanțe fiscale din care rezultă achitarea sumelor cu această destinație, certificate fiscale eliberate de organele financiare din care rezultă că aceștia nu figurează cu debite provenite din datorii ce reprezintă cheltuieli judiciare către stat, mențiunile efectuate de BEP pe hotărârea de condamnare).

Stabilirea situației patrimoniale și financiare a persoanei condamnate se poate realiza și de instanță prin efectuarea de verificări la Inspectoratul Teritorial de Muncă pentru a se cerceta dacă, pe parcursul termenului de reabilitare, petentul a fost înregistrat cu contract individual de muncă, precum și veniturile lunare realizate, la organul financiar în circumscripția căruia își are domiciliul petentul pentru a se constata dacă acesta figurează în aceeași perioadă cu venituri din activități independente și care este cuantumul acestor venituri sau dacă figurează cu imobile sau alte bunuri mobile pentru care achită taxe și impozite, precum și la Oficiul Național al Registrului Comerțului pentru a se comunica dacă petentul figurează înregistrat în calitate de asociat/administrator/beneficiar real al unor societăți comerciale¹¹².

În afara probei cu înscrisuri, audierea unor persoane în procedura reabilitării judecătorești poate fi utilă pentru a se proba situația patrimonială a condamnatului în legătură cu imposibilitatea de a achita integral cheltuielile judiciare și/sau despăgubirile civile sau pentru a se dovedi achitarea despăgubirilor civile/ renunțarea la despăgubiri (audierea părții civile/ a succesorilor acesteia).

Raportat la elementele prezentate mai sus, în ipoteza în care instanța apreciază că certificatul fiscal eliberat de organele financiare din care rezultă că petentul condamnat nu figurează cu debite provenite din datorii ce reprezintă cheltuieli judiciare către stat nu dovedește achitarea cheltuielilor judiciare la care a fost obligat prin hotărârea de condamnare, având în vedere și timpul scurs de la

---

¹¹² Tribunalul București, Secția I penală, sentința penală nr. 1378 din 7 mai 2014, apud. M.Udroiu, op.cit., p. 1104

momentul rămânerii definitive a hotărârii care a determinat intervenția prescripției executării lor, va efectua verificările suplimentare indicate anterior (din oficiu sau la cererea procurorului).

În unanimitate, a fost agreată opinia INM.